

บทที่ 4

การศึกษารูปแบบการแสดงละครเพลง กรณีศึกษาเรื่อง ความพยายาม

โดยคณะภคาวลี จัดการแสดง ณ โรงภาพยนตร์

ศาลาเฉลิมนคร ในปี พ.ศ. 2492

คณะภคาวลีได้นำบทประพันธ์เรื่องความพยายาม ของแม่วัน มาจัดเป็นการแสดงละครเพลง โดยสศ กุระโรหิต นักประพันธ์ประจำคณะเป็นผู้รับผิดชอบในการเขียนบทละครให้คณะภคาวลีจัดการแสดงในปี พ.ศ. 2492 ณ โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมนคร การแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม เป็นละครเพลงเรื่องหนึ่งที่ประสบความสำเร็จสูงสุดในยุคที่ศิลปะการแสดงละครเพลงของไทยเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในช่วงหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาสงบลง การแสดงละครเพลงเรื่องดังกล่าวนี้ ได้สร้างชื่อเสียงให้แก่นักแสดงนำหน้าใหม่ที่กำลังก้าวสู่วงการละครในขณะนั้นคือ ส. อาสนจินดา วลิต สนธิรัตน์ และสวลี ผกาพันธุ์ ภายใต้การกำกับแสดง โดย ครูถนัดดา ศิลปบรรเลง (สารดาชน)

ผู้วิจัยเลือกผลงานการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม ของคณะภคาวลีมาเป็นกรณีศึกษา ด้วยเหตุผลหลัก 5 ประการ คือ

1. ผู้วิจัยค้นพบต้นฉบับบทละครเพลงเรื่องความพยายาม ของคณะภคาวลีที่หายไปจากเวทีละครตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 ภายหลังจากการแสดงละครเพลงเรื่องดังกล่าวจบลง จากเวทีโรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมนคร ประกอบกับผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูลและภาพถ่ายการแสดงละครเพลงเรื่อง ความพยายามของคณะภคาวลี ที่เคยจัดการแสดงในปี พ.ศ. 2492 จากคุณสวลี ผกาพันธุ์ อดีตนางเอกละครผู้มีชื่อเสียงโด่งดังจากการแสดงละครเพลงเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายามของคณะภคาวลี จากหลักฐานที่มีอยู่ค่อนข้างสมบูรณ์ เพื่อเก็บบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก่อนที่ข้อมูลของการแสดงละครเพลงของไทยจะสูญหายไปตามกาลเวลา

2. ครูถนัดดา ศิลปบรรเลง (สารดาชน) อดีตผู้กำกับการแสดงละครประจำคณะภคาวลี ยังคงมีชีวิตอยู่ ณ ปัจจุบัน ด้วยวัย 83 ปี และยังมีความทรงจำที่สมบูรณ์แก่การให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงเห็นควรที่

จะเร่งศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการแสดงละครเพลงของไทยกับท่านไว้ โดยเฉพาะการศึกษาวิธีการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม ที่ครูลัดดาเคยเป็นผู้กำกับการแสดงไว้เมื่อปี พ.ศ. 2492 เพื่อทำให้การศึกษา ค้นคว้าศิลปะการแสดงละครเพลงของไทยเกิดความชัดเจนถูกต้องมากที่สุด

3. บทประพันธ์เรื่องความพยายาม ของแม่วัน ถือเป็นนวนิยายที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์วรรณกรรมสมัยใหม่ของไทย เนื่องจากบทประพันธ์เรื่องดังกล่าว ถือเป็นนวนิยายเรื่องแรก ๆ ของไทยที่ได้รับความนิยมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2443 ต่อมาเมื่อ สด กุรมะโรหิต นักประพันธ์ผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งของไทย นำเค้าโครงเรื่องความพยายาม ของแม่วัน มาเขียนเป็นบทละครเวทีให้คณะผกาวัลลภจัดการแสดงในปี พ.ศ. 2492 ผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษาแนวทางการเขียนบทละครเพลงเรื่องความพยายาม ของ สด กุรมะโรหิต เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาศิลปะการแสดงละครเพลงของไทยให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นอีกทางหนึ่ง

4. เมื่อคณะผกาวัลลภได้นำละครเพลงเรื่อง ความพยายาม ออกแสดงในปี พ.ศ. 2492 ณ โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมนครก็ประสบความสำเร็จและได้รับความนิยมจากประชาชนมากที่สุดเรื่องหนึ่งในยุคที่การแสดงละครเพลงของไทยเจริญรุ่งเรืองระหว่างปีพ.ศ 2490 – 2496 จากการนำเสนอโดย ส. อาสนจินดาและสวลี ผกาพันธุ์ จนต้องเปิดการแสดงติดต่อกันถึง 28 รอบ

5. การแสดงละครเรื่องนี้มีบทบาทของตัวละครเอกที่โดดเด่นคือแสดงบทเป็นทั้งตัวเองและตัวปลอมตามท้องเรื่องทำให้ต้องใช้เทคนิคการแสดงสูงและมีบทแสดงเดี่ยว (Monologue) ยาวเป็นพิเศษที่เปิดโอกาสให้ผู้กำกับแสดงและผู้แสดงนำฝ่ายชายได้ใช้ความสามารถในการกำกับการแสดงและการแสดงอย่างมาก จึงสมควรใช้เป็นบทเรียนในการศึกษาวิธีแสดงละครเวทีของคณะผกาวัลลภซึ่งเปรียบเสมือนตัวแทนของละครเวทีในยุคนั้น

4.1 การเปรียบเทียบบทนวนิยายกับบทละคร

ลักษณะการแสดงละครเพลงเรื่อง ความพยายาม ของคณะผกาวัลลภ มีการเขียนบทละครโดยนำเค้าโครงเรื่องมาจากบทประพันธ์ของแม่วันหรือพระยาสุรินทรราชที่ได้แปลจากบทประพันธ์ภาคภาษาอังกฤษจากเรื่อง แวนเดตตา (Vendetta) ของแมรี คอเรลลี (Marie Corelli) นักประพันธ์หญิงชาวอังกฤษ ในที่นี้ผู้วิจัยจะศึกษาเปรียบเทียบว่าผู้เขียนบทละครได้แปลงนวนิยายต้นฉบับออกมา

เป็นบทละครได้อย่างไร โดยนำเสนอเรื่องย่อของนวนิยายค้นฉบับที่แปลโดย “แม่วัน” จากนั้นจึงจะศึกษาถึงการถอดถอดรสรของบทประพันธ์นวนิยายออกเป็นรูปแบบของบทละครเวทีต่อไป

สังเขปเรื่อง ความพยายาม โดยแม่วัน

ฟาบีโอ โรมานี เป็นบุตรคนเดียวของเกานต์ ฟิลิปโป โรมานี แห่งอิตาลี เมื่อบิดาตายแล้ว ฟาบีโอก็เป็นผู้รับมรดกทั้งหมด บรรดาญาติพี่น้องก็ตักเตือนและพยากรณ์กันไปต่าง ๆ ว่าต่อไปข้างหน้าฟาบีโอจะเป็นนักเลงใหญ่ สُرุษุ่ยสุร่าย ซึ่งในที่สุดก็จะรักษาทรัพย์สมบัติไว้ไม่ได้ แต่ฟาบีโอก็ไม่ได้เป็นไปดังที่หมู่ญาติได้พยากรณ์ไว้ เขากลับเป็นคนไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่เสพสุรา และไม่เล่นการพนันคบเพื่อนฝูงเข้าสโมสรับ้าง ประพฤติตัวดีตลอดมา ประกติฟาบีโอก็มักจะเพลิดเพลินอยู่กับความงามธรรมชาติและหนังสือเก่า ๆ ไม่ค่อยพบปะสตรี อาจกล่าวได้ว่าเขาไม่ได้พบสตรีเลย จนเพื่อน ๆ พากันพูดจาล้อเลียนเขาเกี่ยวกับเรื่องผู้หญิงแต่เขาก็วางเฉย

เขามีเพื่อนรักอยู่คนหนึ่ง ชื่อ กิโค เฟอรรารี ซึ่งก็ล้อเลียนเขาในเรื่องนี้ด้วย ฟาบีโอมีความสุขกับเพื่อนเรื่อยมา จนกระทั่งวันหนึ่งในเดือนเมษายน ขณะที่เขากลับจากเล่นเรือ พลดีมีขบวนแห่แม่พระผ่านเขาไป เขาได้เห็นสาวสวยคนหนึ่งซึ่งเดินร่วมกับขบวนก็รักชอบใจ ในที่สุดเขาก็ได้แต่งงานกับหญิงนั้น เธอชื่อนินนา และในไม่ช้าฟาบีโอก็ก็มีบุตรคนหนึ่งชื่อว่าคารา

ในฤดูร้อนปีหนึ่ง เมืองเนเปิ้ลเกิดโรคร้ายอย่างร้ายแรง ประชาชนล้มตายลงเป็นจำนวนมาก กิโคก็ได้มาพักอยู่กับฟาบีโอที่บ้านด้วย เช้าวันหนึ่ง ฟาบีโอได้เดินไปพบเด็กกำลังป่วยด้วยโรคอหิวาตกโรคที่กำลังระบาด ฟาบีโอก็ได้ไปตามหมอยให้มาช่วยรักษาเด็กคนนั้น แต่หมอก็ไม่รับรักษา จนในที่สุดก็ไปพบบาทหลวง ชื่อ ฟาซีเปรีโย ซึ่งก็ได้รับจะไปดูแลรักษาเด็กให้ แต่ขณะนั้นเขาเกิดเวียนศีรษะล้มลง บาทหลวงก็พาเขามายังตึกแถวเล็ก ๆ และให้เจ้าของบ้านพยาบาล เมื่อบาทหลวงกลับจากการรักษาเด็กก็ปรากฏว่าบาทหลวงไปช่วยเด็กไว้ไม่ทันและขณะนั้นอาการของฟาบีโอก็แยลง ก่อนที่เขาจะสิ้นสติก็ได้สั่งบาทหลวงให้ปิดภรรยาเขาไว้เป็นความลับในเรื่องการเจ็บป่วยของเขา ถึงแม้ว่าเขาจะตายไปก็อย่านำเขากลับไปบ้าน ในที่สุดเขาก็สิ้นสติไป

เมื่อเขาฟื้นขึ้นมาก็เห็นว่าตนเองอยู่ในหีบศพ เขาก็หาทางออกจากหีบศพสำเร็จเพราะโลงนั้นปิดไม่แน่นหนา แต่เขาก็ออกจากสวิงชู้ยประจำตระกูลไม่ได้ เพราะประตูใส่กุญแจ เขาจึงจำต้องอยู่ในสวิงชู้ยนั้นจนรุ่งเช้า ในห้องนั้นเขาได้พบหีบสมบัติซึ่งโจรได้นำมาซ่อนไว้ ในที่สุดก็หาทาง

ออกสำเร็จโดยทางซึ่งพวกโจรได้เจาะเข้าไป เขาเอาเพชรติดตัวมาพอควรเพื่อไปกำนัลภรรยาแล้วก็ออกจากฮวงซุ้ยเดินไปตามถนนหลวง จนรู้สึกกระหายจึงไปขอซื้อเหล้าอุ่นจากชายซึ่งจับเกวียน เมื่อชายผู้จับเกวียนเห็นสภาพร่างกายของฟาบีโอก็เกิดความตกใจและจับเกวียนไปด้วยความตกใจ ฟาบีโอไม่นึกแปลกใจอะไร ก็เดินเข้าไปในเมือง และขอซื้อเสื้อผ้าจากชายคนหนึ่งซึ่งเก็บเสื้อผ้าคนตายแล้วขาย เขาเลือกซื้อชุดชาวประมง เมื่อเขาไปแต่งตัว จึงรู้ว่าสังขารของเขาได้เปลี่ยนแปลงไปบ้าง คือผมเขากลายเป็นสีขาว เขาจึงตัดสินใจไปหาภรรยาในตอนค่ำ เพราะถ้าไปตอนนี้หล่อนอาจตกใจ เขาจึงเดินไปที่ตึกแถวเล็ก ๆ ที่เขามาอนเจ็บอยู่ จากการสนทนากับเจ้าของบ้านเขาทราบว่าบาทหลวงฟาซีเปรียโนตายเสียแล้ว

ขณะนั้นเขาก็เห็นกิโดเดินผ่านมา แต่กิโดไม่ทักขู่ไล่เลย ในตอบพลบค่ำเขาจึงเข้าไปหาเขาเข้าทางสวนหลังบ้าน เขาก็พบกิโดและภรรยาของเขากำลังพลอครักกันอยู่ และจากการสนทนาของคนทั้งสองเขาจับความได้ว่าทั้งสองคนต่างดีใจที่เขาตาย ซึ่งคนทั้งสองได้เป็นชู้กันตั้งแต่เขายังไม่ตาย ครั้งแรกเขาคิดจะฆ่าคนทั้งสองแต่เนื่องจากชื่อเสียงของตระกูล ความโกรธแค้นจึงกลายเป็นความพยายาม ฟาบีโอจึงไปเช่าห้องนอนในเมืองเนเปิ้ล รุ่งขึ้นฟาบีโอก็กลับเข้าฮวงซุ้ยและเอาสมบัติซึ่งล้วนเป็นธนบัตรไปมาก เขาพักโฮเต็ลอย่างดีที่เมืองปาเลอร์โมในนามของเคานต์เซซาร์โอลีวา เขาก็เริ่มแผนการพยายาม โดยแสดงตนเป็นเศรษฐีใหญ่เพิ่งกลับจากเกาะซิซิลี แล้วก็คัดแปลงเสียง กิริยาท่าทาง สวมแว่นตาสีดำ แล้วก็ส่งข่าวไปยังเมืองเนเปิ้ลว่า เคานต์เซซาร์โอลีวาซึ่งกลับจากเกาะซิซิลีแล้วจะมาตั้งบ้านเรือนอยู่เนเปิ้ล

เจาน์เซซาร์โอลีวา มาถึงเมืองเนเปิ้ลก็เป็นเวลาที่โรคระบาดเบาบางลงแล้ว เขาก็พักอยู่โฮเต็ลอย่างดีและออกสมาคมตามสโมสร ไม่กี่วันเขาก็รู้จักคนในเมืองเกือบหมด แต่ก็ไม่มีใครจำได้ว่า เคานต์เซซาร์โอลีวา ก็คือ ฟาบีโอ โรมานี กับกิโดเขาก็สมาคมในฐานะที่โอลีวาเป็นเพื่อนของพ่อ กิโดก็มีได้สังสัยในเขaley และกิโดได้ชักชวนให้โอลีวาไปเยี่ยมชมนินนาที่บ้าน แต่เขากลับส่งเพชรไปกำนัลแก่นินนา รุ่งขึ้นกิโดก็มาบอกโอลีวาว่านินนาอยากพบ แต่โอลีวาว่าเขาไม่ค่อยชอบผู้หญิงและนัดกับกิโดว่าตอนบ่ายเขาจะไปดูภาพเขียนของกิโดที่บ้าน ที่บ้านกิโดนี้โอลีวาก็ได้พบ นินนา เมื่อสนทนากันพอสมควร โอลีวาก็บอกแก่นินนาว่าเขาจะไปเยี่ยมหล่อนในวันรุ่งขึ้น นินนาจำเขาไม่ได้ เมื่อนินนากลับบ้านแล้วเขาก็สนทนากับกิโดแล้วกลับโฮเต็ล เมื่อมาถึงโฮเต็ลก็พบกระเช้าผลไม้ ซึ่งคนรับใช้บอกว่านินนาเอามาให้ ทำให้เขาเกลียดนินนามากขึ้นไปอีก

ในวันต่อมา เขาก็ไปบ้านนินนา สังเกตเห็นว่าบ้านเปลี่ยนแปลงไปบ้างเล็กน้อย เขาสังเกตเห็นกิโดแสดงกิริยาหึงหวงนินนาในบางขณะ เขาได้พบกับคาราลูกสาวของเขาซึ่งหน้าตาหม่นหมอง เด็กน้อยก็สนิทสนมกับเขาดี แต่คาราไม่ค่อยอยู่กับกิโด เมื่อถึงเวลาอาหารเกียโซโม คนใช้เก่าแก่อีกทำท่าตกใจเมื่อได้เห็นเขา แต่เขาก็พยายามกลบเกลื่อนจนไม่มีพิรุณ ในวันนี้ทำให้เขารู้จักความประหลาดจริงของภรรยา เมื่อถึงเวลาดื่มน้ำกาแฟเขาได้ยินสุนัขของเขาหอนจึงรู้ว่า เมื่อฟานีโอดายนินนาก็ได้นำสุนัขไปผูกไว้ข้างล่าง เขาทำเป็นขอดูสุนัขนินนาก็ขอม สุนัขแสดงกิริยาว่ามันจำเขาได้ ทำให้กิโดและนินนาแปลกใจ แต่เขาก็แก้ปัญหาหนีไปได้ วันนั้นกิโดได้มาส่งเขาถึงโฮเต็ล เมื่อกิโดกลับเขาก็สะกดตามกิโดกลับมาอีกและเห็นกิโดต่อว่านินนาที่ทำเข้าชู้กับโอลีวา เมื่อทั้งสองกลับเข้าไปในเรือน โอลีวาจึงกลับโฮเต็ล เวลาผ่านไปเดือนครึ่ง โอลีวาก็รู้จักกับคนในเมืองนั้นดี ทุกคนต่างก็กล่าวขวัญถึงเขา เขาได้เพลิดเพลินกับบุรุษและสตรีได้พบปะคาราลูกสาวของเขา และเป็นที่ไว้วางใจแก่กิโดและนินนาจนถึงฤดูหนาวในเดือนพฤศจิกายน

วันหนึ่งกิโดก็มาหาเขาบอกว่ากิโดจำเป็นต้องไปโรมด้วยเรื่องเกี่ยวกับมรดกของลุงที่จะยกให้ เขาจะต้องไปพยาบาลลุงเพื่อให้ลุงเห็นใจเขาเสียก่อน เขาได้ฝากให้โอลีวาดูแลนินนาด้วย โอลีวาก็รับด้วยความพอใจ รุ่งขึ้นหลังจากส่งกิโดที่สถานีรถไฟแล้ว เขาได้ทราบข่าวว่าคาราเจ็บและต้องการพบเขากลับไปบียู เนนินนาทันที หมอบอกกับโอลีวาว่าหมดหวัง เขาถามถึงนินนา คนใช้บอกว่าการล่อนกัวจะติดโรคจากคารา หล่อนจึงไม่ยอมออกจากห้อง เขาโกรธนินนามากแต่ก็สะกดใจไว้ได้ และไปหาคารา คาราดีใจและเรียกเขาว่าพ่อ แล้วก็สิ้นใจ

การจากไปของคาราทำให้เขาเสียใจมาก โอลีวาและนินนาได้รับจดหมายของกิโดเรื่อย ๆ กิโดตั้งใจที่คาราตายไป

วันหนึ่งเซซาร์ได้นำความในจดหมายของกิโดมาเล่าให้นินนาฟัง และสนทนาเกี่ยวกับกิโด และในวันนี้หล่อนได้บอกเซซาร์ว่า หล่อนรักเขาและเต็มใจที่จะเป็นภรรยาของเขา เขาก็ได้สวมแหวนหมั้นให้ และหล่อนขอให้โอลีวาปิดเรื่องนี้ไว้เป็นความลับ และได้กำหนดว่าจะแต่งงานกันในเดือนกุมภาพันธ์

ต่อมาโอลีวาก็ได้รับจดหมายจากกิโดว่าลุงได้ตายแล้ว และกิโดจะกลับมาในวันที่ 23 - 24 โอลีวาก็ตอบจดหมายกิโดให้มาวันที่ 24 เพราะโอลีวาจะจัดคืนเนอร์เพื่อต้อนรับคริสมาสต์ และเมื่อ

กิโดมาถึงก็ให้ตรงไปยังโฮเต็ลก่อน แล้วโอลีวาก็นำความนี้มาบอกนินนาและแนะนำให้หล่อนพักที่อื่นก่อน ซึ่งนินนาก็ตกลงไปอยู่สำนักแม่ชี เขาก็มิได้ตัดค้ำ

เมื่อถึงวันนั้นกิโดมาถึงและตรงไปยังโฮเต็ลทันที และได้ร่วมคืนเนอร์กับโอลีวาและแขกที่โอลีวาเชิญมา รวมเป็น 13 คน โอลีวาก็บอกแก่บรรดาแขกที่มีเกียรติที่เชิญมาว่าเขาจะแต่งงาน ซึ่งกิโดสนใจมากก็ถามว่า โอลีวาจะแต่งงานกับใคร โอลีวาก็ตอบว่า แต่งกับนินนา กิโดโกรธแค้นมากเลยทำคवलปืนกันในวันรุ่งขึ้น ทั้งสองฝ่ายก็มีพยานในการต่อสู้ครั้งนี้

ฉะนั้น ในวันต่อมาเมื่อถึงวันเวลานัดหมายกันแล้ว โอลีวา กิโดพร้อมด้วยผู้ที่จะมาเป็นพยานก็มายังที่นัดหมาย กิโดและโอลีวาก็ยังปืนกันตัวต่อตัว โอลีวายังถูกกิโดเกือบตัดหัวหัวใจ ในที่สุดโอลีวาก็เผยความจริงให้กิโดรู้ ในที่สุดกิโดจำได้และขอโทษในการกระทำของเขากับฟาบีโอ โรมานี แล้วก็สิ้นใจ

หลังจากนั้น โอลีวาก็เล่าเรื่องราวการคवलปืนให้นินนาฟัง และบอกว่ากิโดตายแล้ว เขาก็ไปพักอยู่ในเมืองอาเวลลิโน เพื่อเตรียมตัวในวันแต่งงาน เมื่อถึงงานแต่งงานหลังจากกระทำพิธีในโบสถ์แล้วก็ถึงเวลาเลี้ยงอาหารและเต้นรำ เขาและหล่อนได้เต้นรำด้วยกัน จากนั้นโอลีวาก็เลี้ยวออกจากห้องเต้นรำ ตามถึงวินเซนโซ ได้ความว่าวินเซนโซไปอาเวลลิโนแล้ว เขาก็กลับไปห้องเต้นรำอีก และนัดให้นินนาไปพบกับเขาที่หลังโฮเต็ลภายใน 20 นาที เขาก็กลับไปแต่งตัว ถอดแว่นตาโกนหนวดให้คล้ายฟาบีโอคนเดิมให้มากที่สุด แล้วก็สวมเสื้อคลุมสีขาวเพื่อมิให้หล่อนสังเกตเขาได้ ถนัด เขาเอากริชติดตัวไปด้วย เมื่อพบหล่อนแล้วก็เรียกรถและให้ขับไปทางลาวิลา กัลดา เมื่อรถไปถึงเขาก็ให้รถกลับ และพาหล่อนเดินต่อไป เขาบอกหล่อนว่าจะพาหล่อนไปยังที่เก็บสมบัติ เมื่อเดินมาถึงฮวงซุ้ย เขาก็ไขกุญแจ หล่อนตกใจกลัว เขาก็ปลอบหล่อน และเดินจงเข้ามาแล้วเขาก็สิ้นกุญแจปัด แล้วอุ้มหล่อนลงไปจนถึงพื้นฮวงซุ้ย เขาจุดเทียนที่เตรียมมาด้วย 6 เล่ม เมื่อหล่อนรู้ว่ามาอยู่ที่ฮวงซุ้ย ก็กลัวและขอให้พากลับบ้าน แต่เขากลับบอกความจริงแก่หล่อนว่า เขาคือ ฟาบีโอ โรมานี แต่หล่อนไม่เชื่อ

เขาโกรธมากจึงชักกริชจะแทง เธอหยุดนิ่ง และเริ่มอ้อนวอนให้ฟาบีโอพากลับออกไป หล่อนขอโทษในการกระทำที่แล้วมา แต่ฟาบีโอยังไม่คลายความพยาบาทเขาจึงไม่ยกโทษให้ ทันใดนั้นหล่อนก็เงือกกริชขึ้นจะแทงเขา เขาก็แย่งกริชจากหล่อนได้และกดตัวหล่อนลงกับพื้น เขาควาดหล่อน เสี่ยงลั่นห้องด้วยความโกรธ แต่ทันใดนั้นเขาก็ต้องชะงัก เพราะหล่อนกระซิบกระซาบกับเขา

พูดถึงกิโด เพื่อไปต่างๆ แล้วก็กรี๊ดร้องลั่นลง เขาจึงก้าวขึ้นบันได้เตรียมที่จะไปจากที่นั่น แต่เมื่อเขาหันมาก็เห็นหล่อนพึมพำอยู่และเอาเครื่องเพชรพลอยซึ่งเป็นสมบัติของโจรที่อยู่ในห้องนั้นมาประดับจนเต็มคอ กิริยาของนี่นาทำให้ฟาบีโอประหลาดใจเขาเรียกชื่อหล่อน แต่หล่อนกลับหัวเราะและพูดไปต่าง ๆ ฟาบีโอจึงรู้ว่า ภรรยาของเขาบ้าไปแล้ว ความพยายามของเขาก็สิ้นสุดลงและตั้งใจจะพูดกับหล่อนอีก

ทันใดนั้นก็ย้อนหันใหญ่จากหลังคาที่ฝั่งศพก็ตกลงมาเทียบคับหมด เขากระโดดออกมา เมื่อรู้สึกตัวก็เรียกหล่อน แต่เขาเห็นว่าย้อนหันได้ทับหล่อน เหลือแต่มือข้างที่สวมแหวนแต่งงาน เขาจึงเอาไม้กางเขนของบาทหลวงที่ติดอยู่ที่ใต้มือให้กำแล้วก็ออกจากซวงซู้ย ใต้วังกุญแจ

เขาเดินทางออกจากเนเปิ้ล โดยเรือเล็กไปยังเมืองปอดสะอิด เขาโยนกุญแจซวงซู้ยลงทะเลไป

ฟาบีโอพักที่ปอดสะอิด แล้วขึ้นเรือปีแอนด์โกมาขึ้นที่สิงคโปร์เดินทางมากรุงเทพฯ จากนั้นเดินทางต่อไปยังริมรมแดน ตั้งบ้านอยู่ที่นั่น เขาได้พบเรื่องราวของตนเองในหนังสือพิมพ์ แต่ทางการก็ไม่แสดงหลักฐานว่าเหตุใดเคานต์ โอลี มาจึงหายไป รัฐก็ประกาศหาตัว ถ้าพ้นกำหนดเวลาแล้วทรัพย์สินสมบัติต่างๆ จะตกเป็นของรัฐ ซึ่งฟาบีโอ โรมานีก็มีไฉนดีในทรัพย์สินสมบัติ เขาก็ยังคงอยู่ ณ ริมรมแดนตามเดิมต่อไป

ความพยาบาท

โดย แม่วัน

(พระยาสุรินทรราชา)

□ สำนักพิมพ์ก้าวหน้า □

๔๔๖ วิบูลย์นา พระนคร โทร. ๒๒๖๔๔๐

ภาพที่ 173 : หน้าปกนวนิยายเรื่องความพยาบาทของแม่วัน

ที่มา : ภาพจากหนังสือนวนิยายเรื่องความพยาบาทของแม่วัน

4.2.1 การแปลงนวนิยายเป็นบทละครเวที

ในที่นี้ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ถึงวิธีการแปลงบทนวนิยายเป็นบทละครเวที แบ่งประเด็นออกได้ 2 ลักษณะคือ

4.2.1.1 โครงเรื่อง

4.2.1.2 ภาษา

4.2.1.1 โครงเรื่อง

สด กุระโรหิต ได้แปลงนวนิยายเรื่อง ความพยายาม ออกมาเป็นบทละครเวทีโดยมีนัยสำคัญดังนี้คือ

1) การจัดลำดับเหตุการณ์

การจัดลำดับเหตุการณ์ในท้องเรื่องแบ่งออกเป็น 7 ฉาก เพื่อให้เกิดความเหมาะสมแก่การจัดเป็นการแสดงละครเวทีที่มีความยาวประมาณ 3 ชั่วโมง ซึ่งเป็นความยาวปกติของละครเวทีสมัยนั้น การแบ่งฉากในแต่ละฉากมีการเปิด - ปิดม่านเพื่อให้สามารถฉีกฉากแสดงสถานที่ต่าง ๆ ที่เขียนบรรยายกำหนดไว้ในนวนิยายต้นฉบับเดิมของแม่วัน ซึ่งสด กุระโรหิตเลือกสถานที่สำคัญจากเรื่องเดิมมา 4 แห่ง คือ บริเวณภายในห้องเก็บศพของตระกูลโรมานี บริเวณสวนหลังบ้านของตระกูล โรมานี ภายในห้องรับแขกภายในบ้านพักของตระกูลโรมานี และลานกว้างในฉากดวลปืน มาใช้การดำเนินเรื่องเพื่อทำให้การแสดงเกิดความกระชับ โดยมีฉากแรกและฉากจบเป็นฉากเดียวกันคือหลุมฝังศพ ทำให้เรื่องเดินเป็นลักษณะวงกลมนำคนดูกลับมาสู่การเปิดฉากที่นำสะพรึงกลัวได้ดีอีกครั้ง

จากวรรณกรรมต้นฉบับเดิมเรื่องความพยายาม ของแม่วัน ที่เขียนบรรยายการดำเนินเรื่องไว้ 26 ตอน สด กุระโรหิต ได้นำมาปรับปรุงเขียนเป็นบทละครเวทีให้คณะภาวลิจัดการแสดงแบ่งออกเป็น 7 ฉาก ด้วยการตัดรายละเอียดข้ามตอนและตัดหัวเรื่อง ท้ายเรื่องของต้นฉบับเดิมที่แม่วันประพันธ์ไว้ ออก ตัดรายละเอียดที่กล่าวถึงที่มาที่ไปของตัวละครและใช้บทเจรจาในลักษณะบทแสดงเดี่ยว (Monologue) และบทแสดงคู่ (Dialogue) เป็นการเล่าความขบขันบุคลิกลักษณะของตัวละครและภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินเรื่องแทนโดยดึงเอาใจความสำคัญมาใส่ไว้ในบทละคร

การปรับปรุงเนื้อหาบทประพันธ์ต้นฉบับสู่บทละครเวทีของสด กุรมะโรหิต นั้น สด กุรมะโรหิต เลือกการเปิดเรื่องจากฉากพิธีสงฆ์ของฟาบีโอ โรมานี ภายในห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี เป็นฉากที่หนึ่ง ซึ่งเมื่อเทียบกับบทประพันธ์ต้นฉบับแล้วจะเป็นการบรรยายไว้ในตอนที่ 3 ของบทประพันธ์ต้นฉบับ ส่วนการปิดเรื่องสด กุรมะโรหิต เลือกจบเรื่องด้วยการตายของนางเอกในฉากที่ 7 ซึ่งตรงกับช่วงแรกของตอนที่ 26 จากบทประพันธ์ต้นฉบับ สด กุรมะโรหิต ไม่ได้เลือกการปิดเรื่องที่กล่าวถึงการหลบหนีเข้ามาในประเทศไทยของตัวละครเอกฝ่ายชายตามบทประพันธ์ต้นฉบับเดิมของเมื่อวันที่บรรยายไว้ในช่วงปลายของตอนที่ 26 เพื่อต้องการจบเรื่องในลักษณะโศกนาฏกรรม

การลำดับฉากในการแสดงละครเพลงเรื่อง ความพยายาม ของคณะผกาวัลี ในปี พ.ศ. 2492 จากบทละครของ สด กุรมะโรหิต ยังมีความแตกต่างจากการแสดงละครเพลงเรื่องอื่นๆ ในด้านรูปแบบการแสดง กล่าวคือ ไม่มีการนำนาฏยศิลป์เข้ามาแสดงประกอบการแสดง เนื่องจากการแสดงละครเพลงที่มีเนื้อหาในแนวรักโศกเรื่องนี้ ผู้กำกับการแสดงต้องการเน้นความสำคัญของการแสดงอารมณ์ ท่าทางและการดำเนินเรื่องของตัวละครเป็นหลัก ตลอดจนเน้นความสามารถในการขับร้องเพลงของนักแสดงให้ผู้ชมเกิดความชื่นชอบการแสดงเรื่องราวในลักษณะโศกนาฏกรรมเช่นนี้

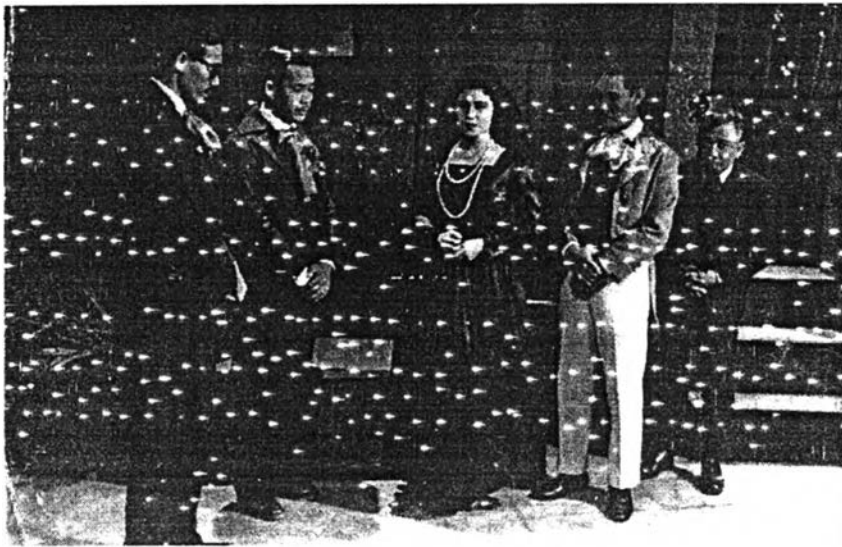
การแสดงละครเพลงเรื่อง ความพยายาม ของคณะผกาวัลี ในปี พ.ศ. 2492 แบ่งออกได้เป็น 7 ฉาก ตามลำดับดังต่อไปนี้

1) ฉากที่ 1 ภายในห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี

เปิดฉากด้วยขบวนส่งศพฟาบีโอ โรมานี โดยเหล่าบรรดาเพื่อนสนิท ภรรยาและคนรับใช้ประกอบด้วย นินนา กิโด เกียโซโม บาทหลวง ฟาซีเปรีโย ดาวองคูด์ กัปตันเฟรสเซียบ เดอมาฮาล ฟรานเชสโก ทุกคนเข้ามาแสดงความเสียใจกับนินนาก่อนลากลับ

ปลายฉาก ฟาบีโอ ฟื้นจากการสิ้นสติเพราะพิษไข้อหิวตักโรค แต่ก็พบว่าตนเองถูกขังอยู่ในโลงศพ เขาพยายามดิ้นรนและสามารถออกจากโลงศพได้

ช่วงท้ายฉาก ฟาบีโอ ค้นพบทางลับที่พวกโจรสลัดแอบขุดเจาะไว้ภายในห้องใต้ดินและสามารถออกจากห้องเก็บศพได้

ภาพที่ 174 : ฉากที่ 1 ภายในห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

นักแสดงจากซ้ายมือ : ไม่ทราบชื่อ, วงษ์ ศรีสวัสดิ์ (บาทหลวง), สวลี ผกาพันธุ์ (นินนา),
วลิต สนธิรัตน์ (กิโด), อมฤต ตันกุลรัตน์ (เกียโซโม)

2) ฉากที่ 2 ภายในสวนดอกไม้หลังคฤหาสน์ของฟาบีโอโรมานี

เปิดฉาก ด้วยการสนทนาระหว่างตัวละคร 2 ตัว ระหว่าง เกียโซโม คนรับใช้คนสนิทของฟาบีโอกับเคาน์เตสซาเร โอลีวาหรือฟาบีโอ โรมานีที่ได้ปลอมตัวมา เมื่อกิโด เฟอรรารี และนินนาปรากฏตัวออกมาพรอกรักกันในสวน ฟาบีโอก็แอบซ่อนตัวอยู่หลังพุ่มไม้และจับความจากการสนทนาของคนทั้งสองทราบว่ากิโด ลักลอบมีชู้กับนินนา

ปลายฉาก ภายหลังจากที่ฟาบีโอ แอบได้ยินการสนทนาของกิโด เฟอรรารีและนินนา จนทราบว่าคนทั้งสองลักลอบมีชู้จึงเกิดความโกรธแค้นและวางแผนพยายาฆาต นินนาและชายชู้

การแสดงฉากนี้ในบทละครได้กำหนดให้ตัวละครเอกขับร้อง เพลงสลับการแสดงโดยผู้กำกับการแสดง กำหนดให้นินนาขับร้องเพลง โย้อยอดดวงใจ

ภาพที่ 175 : กิโดกำลังพรอกรักกับนินนา

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวตี ผกาพันธุ์

นักแสดงจากซ้ายมือ : ส. อาสนจินดา (เคาน์เตสซาเร โอลีวา), สวตี ผกาพันธุ์ (นินนา).

วลิต สนธิรัตน์ (กิโด)

ภาพที่ 175 (2) : กิโด เฟอรรารี กำลังร้องเพลงพลอดรักกับนินนา
 ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีลี ผกาพันธุ์
 นักแสดงจากซ้ายมือ : สวีลี ผกาพันธุ์ (นินนา), วลิต สนธิรัตน์ (กิโด)

ภาพที่ 175 (3) : คารา บุตรสาวของนินนาออกต้อนรับหาพ่อ
 ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีลี ผกาพันธุ์
 นักแสดงจากซ้ายมือ : ส. อาสนจินดา (เคานต์เซซาร์ โอลีวา), วลิต สนธิรัตน์ (กิโด)
 สวีลี ผกาพันธุ์ (นินนา), อัมรา อนันตศัพท์ (คารา),
 เกษแก้ว มาษะวิสุทธิ์ (มารีนาหรือแอสซันดา)

3) ฉากที่ 3 ภายในห้องนั่งเล่นในคฤหาสน์ของฟาบีโอ โรมานี

เปิดฉาก นีนาได้พบกับเคานต์เซซาร์ โอลีวา โดยการนัดหมายจากกิโด เฟอรรารี ในฉากนี้ฟาบีโอได้ปลอมตัวเป็นเคานต์เซซาร์ โอลีวา เศรษฐีใหญ่ที่เพิ่งเดินทางกลับมาจากเกาะซิซิลี เข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองเนเป้ล การปลอมตัวของฟาบีโอ เข้ามาในเมืองเนเป้ลครั้งนี้ เพื่อทำตามแผนที่ฟาบีโอได้วางไว้ เพื่อกำจัดนีนาและกิโด โดยที่เขาทั้งสองไม่ทราบว่าเคานต์เซซาร์ โอลีวา คือ คน ๆ เดียวกับฟาบีโอ โรมานี

ปลายฉาก เคานต์เซซาร์ โอลีวา พบหน้าคาราบูตตราสาวผู้เป็นที่รัก แต่ไม่สามารถบอกบุตรีสาวได้ว่าตนคือฟาบีโอ ผู้เป็นบิดาต่อมานีนาก็ได้เชื่อเชิญให้เคานต์เซซาร์ โอลีวา เข้าไปร่วมรับประทานอาหาร เซซาร์ และนีนาจึงเดินเข้าไปในฉาก ติดตามด้วยกิโด เฟอรรารี ที่อยู่ในอารมณ์หงุดหงิดจากพฤติกรรมของนีนาที่แสดงต่อเคานต์เซซาร์ โอลีวา

ภาพที่ 176 : นีนาและกิโดกำลังรอคอยการมาของเคานต์เซซาร์ โอลีวา

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

นักแสดงจากซ้ายมือ : วลิต สนธิรัตน์ (กิโด), สวลี ผกาพันธุ์ (นีนา),

ภาพที่ 176 (2) : เกียโซโมรายงานว่าเคานต์เซซาร์ โอตีวา ได้เดินทางมาถึง

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีลี ผกาพันธุ์

นักแสดงจากซ้ายมือ : สวีลี ผกาพันธุ์ (นินนา), วลิต สนธิรัตน์ (กิโด), อมฤต ต้นกุลรัตน์ (เกียโซโม)

ภาพที่ 176 (3) : กิโดแนะนำให้นินนารู้จักกับเคานต์เซซาร์ โอตีวา

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีลี ผกาพันธุ์

นักแสดงจากซ้ายมือ : ส. อาสนจินดา (เคานต์เซซาร์ โอตีวา), วลิต สนธิรัตน์ (กิโด)

สวีลี ผกาพันธุ์ (นินนา)

ภาพที่ 176 (4) : มารีนานำดารามาออกมาพบเคานต์เซซาร์ โอลีวา
 ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีตี ผกาพันธุ์
 นักแสดงจากซ้ายมือ : วลิต สนธิรัตน์, สวตี ผกาพันธุ์, ส. อาสนจินดา,
 อัมรา อนันตศัพท์, เกษแก้ว มาษะวิสุทธิ

ภาพที่ 176 (5) : ดารา บุตรสาวของนีนนาออกอ้อนเรียกหาพ่อ
 ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีตี ผกาพันธุ์
 นักแสดงจากซ้ายมือ : วลิต สนธิรัตน์, สวตี ผกาพันธุ์, ส. อาสนจินดา

ภาพที่ 176 (6) : กิโด แก่ลิ่งดารา

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีตี ผกาพันธุ์

นักแสดงจากซ้ายมือ : สวีตี ผกาพันธุ์, ส. อาสนจินดา, อัมรา อนันตศัพท์, วลิต สนธิรัตน์

4) ฉากที่ 4 การแสดงในฉากนี้ผู้เขียนบทละครไม่ได้ระบุแน่ชัดว่าอยู่ที่ใด บอกเพียงว่าเปิดม่านแอสซันดา (มารีนา) ประคองดาราไให้นอน ดารานอนกระสับกระส่าย แต่จาก ลักษณะบทสนทนาที่ผู้ประพันธ์เขียนให้ผู้แสดงเล่น สันนิษฐานได้ว่าเหตุการณ์ในฉากนี้น่าจะเกิดขึ้นภายในห้องใดห้องหนึ่งภายในบ้านหรือเป็นสถานที่ ๆ ไม่สมควรแก่การพักผ่อนสำหรับดาราดัง ตัวอย่างบทละครประกอบดังนี้

- ดาราน้อย : หนูจะหาป่า (ร้องไห้)
 มารีนา : นอนนิ่งๆ นะคะคุณหนูอย่าร้องไห้ค่ะเชื่อพี่เถอะนะคะ
 ดาราน้อย : หนูจะหาป่า คุณปู่ว่าป่าจะมามาหาหนูไม่ใช่หรือคะพี่
 มารีนา : มาสิคะเดี๋ยวก็มาค่ะ หนูนอนพักเสียก่อนนะคะ ถ้าหนูไม่นอนคุณปู่ก็ไม่มา
 (เกียโซโมออก ถู้อวมอาหาร)
 เกียโซโม : เป็นยังไงบ้างคุณหนู มารีนาป้อนชุปคุณหนูซิ
 (มารีนาป้อนหนึ่งคำ)
 ดาราน้อย : หนูเจ็บคอ หนูทานไม่ลง (ร้องไห้)
 (ทิ้งถองคนทำหน้าเศร้า)
 เกียโซโม : มารีนา ทำไมพาคุณหนูมานอนที่นี่ล่ะ
 มารีนา : คุณผู้หญิงสั่งให้พามาอน คุณผู้หญิงกลัวจะติดโรค
 เกียโซโม : โธ่เอ๋ย คุณหนูหมดคุณปู่เสียคน...²

² ศศ. กุระมะโรหิต, "บทละครเพลงเรื่องความพยายาม พ.ศ. 2492" (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

5) ฉากที่ 5 ภายในห้องรับแขกของโรงแรมที่เคานต์เซซาร์ โอลีวาพำนักอยู่ เปิดฉาก นินนาเดินทางมาเยี่ยมเคานต์เซซาร์ โอลีวาที่โรงแรม เคานต์เซซาร์ โอลีวา ดำเนินแผนการพยายามต่อต้านด้วยการขอนินนาแต่งงานและเธอก็ตอบตกลง

ในช่วงกลางของการแสดง กล่าวถึงบรรยากาศในงานเลี้ยงสังสรรค์ต้อนรับการกลับมาของกิโด เฟอรรารี โดยเคานต์เซซาร์ โอลีวา ได้เชิญบรรดาเพื่อนสนิทและผู้ดีในสังคมเมืองเนเปิ้ลมาร่วมรับประทานอาหาร และประกาศกลางงานเลี้ยงว่าตนเองจะแต่งงานกับนินนาในไม่ช้า ซึ่งสร้างความโกรธแค้นให้แก่กิโด จนเกิดการทำควลงันกันขึ้นระหว่างกิโด เฟอรรารี และเคานต์เซซาร์ โอลีวาในช่วงท้ายของการแสดง

การแสดงฉากนี้ ถูกกำหนดให้ตัวละครเอกคือนินนา ขับร้องเพลงไทยสากลสลับการแสดงเพื่อแสดงอารมณ์ออกอ่อนเคานต์เซซาร์ โอลีวา ในช่วงเริ่มต้นของการแสดงด้วยเพลงดวงดาวกับความรัก

ภาพที่ 177 : เคานต์เซซาร์ โอลีวา สนทนากับนินนาอยู่ ณ โรงแรมที่พัก

โดยเคานต์เซซาร์ โอลีวา ขอแต่งงานกับนินนา

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

นักแสดงจากซ้ายมือ : ส. อาสนจินดา, สวลี ผกาพันธุ์

6) ฉากที่ 6 ลานกว้างใกล้เนินเขา

เปิดฉาก เคนต์เซซาร์ โอลิวา เดินทางมายังสถานที่นัดหมายในการควลงับกับกิโด เฟอรรารี ต่อมาพยานฝ่ายเซซาร์ คือ ดาวองคูต์ และเฟรสเซียบ ทำการตกลงกับพยานฝ่ายกิโดก่อนเริ่มลงมือควลงับ

ปลายฉาก กิโด ถูกยิง และทราบในเวลาต่อมาว่าผู้ที่ยิงตนเองคือ ฟาบิโอ โรมานี เพื่อนเก่า เขาจึงเกิดความกลัวและสำนึกผิดต่อบาปของตนเองที่กระทำต่อฟาบิโอ เขาจึงขออภัยต่อฟาบิโอก่อนที่จะขาดใจตายในที่สุด

ภาพที่ 178 : ฉากการควลงับระหว่างเคนต์เซซาร์ โอลิวา กับกิโด เฟอรรารี

โดยมีพยานของทั้งสองฝ่ายร่วมรับรู้

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

นักแสดงจากซ้ายมือ : วลิต สนธิรัตน์ , ศ. อาสนจินดา

7) ฉากที่ 7 ภายในห้องเก็บศพใต้ดินตระกูลโรมานี

เปิดฉาก เคนต์เซซาร์ โอลีวา พาณินนามาที่ห้องเก็บศพใต้ดินตระกูลโรมานี โดยหลอกว่าจะพามาดูสมบัติที่จะมอบให้ ภายหลังจากต่อมาเมื่อณินนาารู้ว่าเป็นห้องเก็บศพของตระกูล โรมานีก็เกิดความตกใจ และเคนต์เซซาร์ โอลีวา ก็เปิดเผยตัวเองให้ณินนา รู้ว่าคนคือ ฟาบิโอ โรมานี

ปลายฉาก ณินนาตกใจที่รู้ว่าเคนต์เซซาร์ โอลีวา คือ ฟาบิโอ โรมานี เธอพยายามที่จะหนีออกจากห้องเก็บศพแต่ก็ไม่สามารถหนีได้ เธอจึงหันกลับมาจะทำร้าย ฟาบิโอ แต่ก็ไม่สามารถสู้แรงกับฟาบิโอได้

ในช่วงท้ายของการแสดงณินนารู้สึกตกใจมาก เพราะเข้าใจว่าตนเองถูกทิ้งให้อยู่ภายในห้องเก็บศพคนเดียว จึงเกิดความกลัวและเริ่มแสดงอาการเสียดสี ทันใดนั้นได้เกิดแผ่นดินไหว ทำให้ผนังห้องถล่มลงมาทับร่างของณินนาจนเสียชีวิตในที่สุด

ภาพที่ 179 : ณินนาเขี้ยวแย่งกริชเพื่อทำร้ายเคนต์เซซาร์ โอลีวา

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

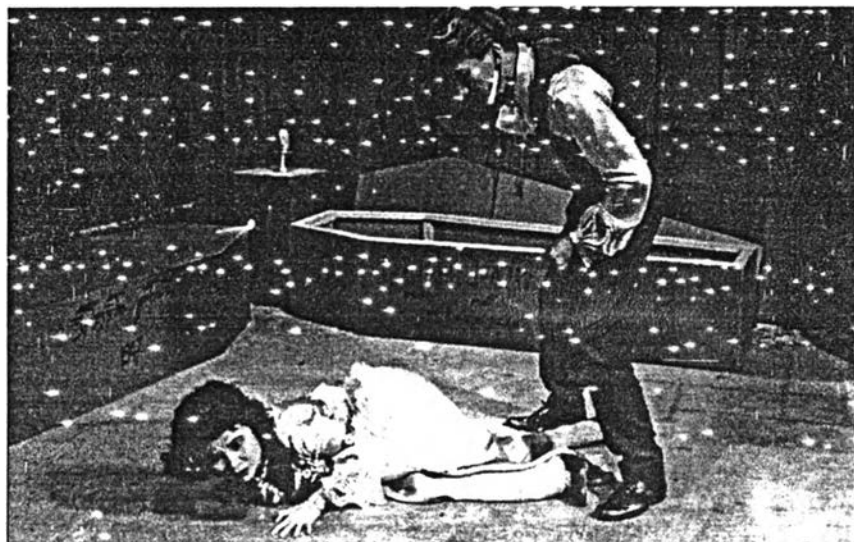
นักแสดงจากซ้ายมือ : สวลี ผกาพันธุ์, ส. อาสนจินดา

ภาพที่ 179 (2) : นินนากำลังอ่อนวอนขอชีวิตจากฟาบีโอ

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีตี ผกาพันธุ์

นักแสดงจากซ้ายมือ : สวีตี ผกาพันธุ์, ส. อาสนจินดา

ภาพที่ 179 (3) : นินนาถูกผลักล้มลง ภายหลังพยายามทำร้ายฟาบีโอ

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีตี ผกาพันธุ์

นักแสดงจากซ้ายมือ : สวีตี ผกาพันธุ์, ส. อาสนจินดา

2) การตัดผลความในเรื่องเดิมออก

สศ. กุรุมะโรหิตได้ตัดผลความในท้องเรื่องเดิมออกเพื่อให้การเขียนบทละครเวทีที่ใช้สำหรับการแสดงเกิดความกระชับ เช่น การตัดคำบรรยายรายละเอียดของตัวละครในนวนิยายต้นฉบับที่มีความยาวมากออกและใช้ตัวละครสมทบเล่าเบื้องหลังที่มาที่ไปของตัวละครในเรื่องพอสังเขปให้คนดูสามารถเข้าใจและติดตามการแสดงละครได้ ซึ่งการเขียนบทละครในลักษณะดังกล่าวเป็นเทคนิคทางละครเวทีที่ต่างไปจากศิลปะการเขียนนวนิยาย ทั้งนี้เพราะการแสดงละครเวทีมีข้อจำกัดด้านเวลาที่คนดูมานั่งดูการแสดงได้ไม่นานนัก แต่สามารถใช้เวลาส่วนตัวในการอ่านนวนิยายได้นานมากกว่า

ตัวอย่างประกอบตอนที่ 1 จากบทประพันธ์ต้นฉบับเดิมของแม่วัน ที่สศ. กุรุมะโรหิต ตัดผลความออก

1 ...ข้าพเจ้า ผู้เขียนเรื่องนี้ เป็นคนที่ถึงแก่กรรมแล้ว ถึงแก่กรรมจริงๆ ! ดายจริง ๆ --- ดายอย่างที่มีผู้รู้เห็นว่าตาย---ตายแล้ว และได้ฝังเสร็จแล้ว ! ถ้าท่านไปตามชาวเมืองที่ข้าพเจ้าอยู่ เขาจะบอกท่านทันทีว่าในปีคริสตศักราช 1884 เกิดไข้ป่วงใหญ่ขึ้น ณ เมืองเนเปิลส์ในประเทศอิตาลี คราวนั้นมีคนตายเพราะไข้ป่วงเป็นนักเป็นหนาและตัวข้าพเจ้าเองก็ตายเพราะโรคนี้ เขาได้นำเอาศพข้าพเจ้าเข้าไปไว้ในกุฏิที่ฝังศพของบูรพชนผู้เป็นต้นตระกูลของข้าพเจ้า ถึงอย่างนั้นแล้ว---ข้าพเจ้าก็ยังมีชีวิตอยู่! ข้าพเจ้ารู้สึกโลหิตอันอ่อนแอแล้วซำขึ้นตามเส้น---โลหิตอย่างสามสี่ปีมาแล้ว---ความหนุ่มกลับแล่นมาเข้าตัวอีก ทำให้นั้นข้าพเจ้าเป็นมันและคมฉาบขึ้น---ทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรงแน่นขึ้นราวกับเหล็ก ---มือก็จับถนัดแน่นแน่นขึ้น ---ตัวก็ยืนขึ้นได้ตรงและเป็นสง่าผ่าเผยเออ! ยังมีชีวิตอยู่จริง ถึงโดยหากว่าจะได้ลือชาปรากฏแล้วว่าได้ถึงแก่กรรม ข้าพเจ้ายังมีชีวิตและกำลังวังชาเช่นบุรุษทั้งปวง ---และถึงแม้ความทุกข์จะทิ้งรอยไว้ให้เห็นเป็นพยานว่าได้มาเยี่ยมเยือนบ้างก็ยอม รอยเหล่านั้นจะลบเลือนเคลื่อนหายไปเกือบหมดสิ้นแล้ว เว้นแต่รอยหนึ่ง "คือผม" ผมซึ่งแต่ก่อนคำเป็นมันประดุจขนกาน้ำนั้น บัดนี้ขาวเหมือนสำลี แต่ทว่ายังคงงามคงอยู่อย่างเดิม

"เป็นตามตระกูลละครมัง?" หมอยาคนหนึ่งถามข้าพเจ้าเมื่อเห็นผมชาว
ละนั้น

"สะดุ้งตกใจมากละครมัง?" อีกคนหนึ่งถาม

"ถูกความร้อนมากเกินไปละครมัง?" คนที่สามกระหู่

ข้าพเจ้าไม่ตอบว่าอะไรหมด ที่จริงข้าพเจ้าได้เคยตอบครั้งหนึ่ง ได้บอกแก่ชายคนหนึ่งที่เขาพลัดเจ้าผลูไปเจอะเข้าเป็นคนที่มีชื่อเสียงในการรักษาโรคและทั้งเป็นคนที่มีใจคอเอื้อเฟื้อดี ชายคนนั้นได้นั่งฟังเรื่องราวของข้าพเจ้าตั้งแต่ต้นจนถึงซึ่งที่สุดแล้วเขาได้แสดงความไม่เชื่อและตกใจอย่างยิ่ง ลงปลายข้าพเจ้าแนะนำให้ข้าพเจ้ารักษาตัวให้ดี มิฉะนั้นจะต้องไปเข้ากรงกับพวกที่มาจากจันทร์พิภพในเวลาไม่นานนัก ตั้งแต่นั้นมาข้าพเจ้าไม่ได้ปริปากเล่าเรื่องให้ผู้ใดฟังอีกเป็นอันขาด

เดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าเขียน ใครจะมารู้ว่ากล่าวอะไรเป็นไม่ได้—จะเล่าแต่ที่เป็นจริงจนตลอดเรื่องปราศจากความสะอึกสะเทือนอันใด ถ้าข้าพเจ้าปรารถนาจะเขียนเรื่องๆ นี้ด้วยโลหิตในกายตัวแทนน้ำหมึกก็คงทำได้ดีๆ ไม่มีใครจะมารู้ว่ากล่าวดิเคยอย่างไรได้! เพราะความเปลี่ยวในป่าฝ่ายเหนือของประเทศสยามยอมให้ข้าพเจ้ามีกรรมสิทธิ์ที่จะทำอะไรได้ตามความเห็นของตน---ที่อันเปลี่ยวโดยธรรมชาติ---ทำของคนที่มีความเจริญแล้วน้อยเท่าที่ได้เคยเหยียบดินหญ้าในบริเวณนั้นให้ข้าพเจ้าไป---เรียบจริงๆ จังๆ เรียบไม่มีเสียงอะไรอื่นนอกจากเสียงนกหรือเสียงสัตว์ร้องบางครั้ง บางคราว ในตอนค่ำได้ยินแต่เสียงคนตรีเมื่อพระพายชายพัดต้องกอไผ่เป็นต้น ในกลางที่อันวิเวกวังเวงนี้ ข้าพเจ้าเฝงอยู่--- ณ ที่นี้ข้าพเจ้าเปลืองซึ่งความทุกข์ที่ได้ทรมาณหัวใจลงไว้เสียดกลางขั้ว ความจริงอยู่ในใจมากน้อยจะได้ขยายให้โลกทราบทั่วกันในคราวนี้

ถึงแก่กรรมแล้ว แต่ยังมีชีวิตอยู่! แปลความว่าอย่างไรกัน!---ท่านถาม ฮาฮา! ท่านทั้งหลายเอ๋ย ถ้าท่านมีความประสงค์ให้เพื่คนหรือญาติวงศ์วารของท่านสูญหายไปจริง ควรท่านจะส่งไปวัดเข้าเมรุทำฌาปนกิจเสีย นั้นและท่านจึงควรเชื่อเอาเป็นแน่ได้ว่าคนผู้ที่ถูกเผาขึ้นถึงแก่กรรมจริง มิฉะนั้นจะไม่ทราบว่าจะเป็นอย่างไรต่อไป! การกระทำฌาปนกิจเป็นการดีที่สุดและเป็นทางเดียวเท่านั้น ไม่สกปรก และทั้งเซฟ ทำไมคนทั้งโลกไม่เอาเยี่ยงอย่างไทย? การที่ชำระล้างศพของผู้ที่เรารัก (หรือแก่ลึงทำรัก) ด้วยเพลิงคิดว่าที่จะเอาไปฝังสุ่มๆ หรือเรียงลำดับเข้าไว้ในห้องซุ้ยที่เย็นชื้นและฉะนั้น มีสัตว์ต่างๆ นานาอยู่ในพื้นแผ่นดิน อุดมด้วยสิ่งที่น่าเกลียดน่าชังไม่น่าจะออกชื่อ---หนอนด้วยวาวๆ ---สัตว์ที่ตาบอดและมีปีก แต่บินไม่ได้---มีเมลงที่เกิดจากน้ำเกลือ น้ำเหลือง อื้อฮือ! สัตว์ที่ท่านเห็นเข้าแล้วจะต้องวิ่งหนีเท่ากับเห็นเสือ โอ! ท่านผู้หญิงผู้อ่อนแอ มันจะทำให้ต้องคมวิมระกรูด และถึงท่านก็ดี เออ! ท่านผู้ชายผู้มีเรี่ยวแรง มันจะทำให้ท่านขนพองสยองเกล้า แต่มีสิ่งที่ย่ำกว่านั้นอีกมากในวิธีที่ฝังศพอย่างฝรั่ง---สิ่งนั้นคือ การไม่แน่ต่างว่าถ้าเราหย่อนหีบที่ใส่ศพของผู้ที่รักแห่งเราลงไปในห้องซุ้ยหรือหลุม---ต่างว่า ถ้าภายหลังเวลาที่เราแต่งตัวเครื่องไว้ทุกข์ และทำหน้าให้จ้อยเป็นที่โสภเสรำ สำรวมอิริยาบถไม่ให้รื่นเริง---ต่างว่า เฝอการที่ทำไปแล้วนั้นยัง

ไม่เป็นที่พอใจ---ต่างว่า ที่ที่เราฝังศพไว้นั้นจะมีที่กันคือประตูหรือปากหลุมไม่แข็งแรงนัก---ต่างว่ามีเทพยดามาทำลายหีบที่ใส่ศพอันแน่นหนานั้นให้พินาศไป---ต่างว่า เพื่อนเราที่เราเชื่อว่าตายแล้วจะไม่ตาย และกลับมาทำร้ายต่อความรักของเราใหม่! เราไม่เสียใจหรือว่าไม่เอาอย่างคนไทยในการที่กระทำมาปนกิจ เช่นกับผู้ที่ถึงแก่กรรมนั้น ได้ละทรัพย์สินสมบัติไว้ให้เป็นมรดกแก่เราเองประการ! เช่นกับเราทำหน้าไหว้หลังหลอกคนเราน้อยคนเสียใจในคนตายจริงๆ คนเรามีน้อยตัวที่ยังจำและมีความรักอันสูงจรดต่อผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วจริง พระเจ้าทรงทราบ! มนุษย์เราควรจะได้รับ ความกรุณาเมตตา มากกว่าที่เราจะฝันถึง!

ขอย้อนกลับมาถึงเรื่องของข้าพเจ้าใหม่ ข้าพเจ้าผู้มีชื่อว่า “ฟาบีโอ โรมานี” ที่ถึงแก่กรรมแล้ว ขอเขียนเรื่องในชั่วปีหนึ่งซึ่งมีเหตุฟังกล่าว---เป็นปีที่ได้รับความทุกข์มาตลอดราบเท่าบัดนี้ ปีสันนิษต์เดียว---เป็นปีที่ป็นกริชของพระยามัจจุราช! กริชนั้นได้แทงหัวใจข้าพเจ้า---แผลกริชนั้นยังไม่หาย โลหิตยังไหลซึมอยู่เสมอจนบัดนี้ ทุกหยดโลหิตที่หยดลงนั้นยังกรังเป็นเครื่องหมายอยู่

ความลำบากอย่างหนึ่งซึ่งมนุษย์โดยมากได้เคยทนทาน แต่ไม่ปรากฏแก่ตัวข้าพเจ้าเลยนั้น---คือความบ่เงิน พอเกิดมาก็มีเงินทองมั่งคั่งสมบูรณ์ทุกสิ่งทุกประการเสียแล้ว ไม่มี ความอนาทรร้อนใจ เพราะว่าบิดาข้าพเจ้าผู้ชื่อว่า เคานต์ฟิลิปโป โรมานี ถึงแก่กรรมเมื่ออายุข้าพเจ้า หึ่งจะย่างเข้าสิบเจ็ดปี มรดกตกอยู่ข้าพเจ้าทั้งสิ้น---เป็นบุตรคนเดียว---มีบรรดาพวกพ้องหลายคน ได้มีความเอื้อเฟื้อตักเตือนว่าไปเบื้องหน้าจะได้ทุกข์มีคนหลายคนเป็นเพื่อนบ้านข้างเป็นวงศ์ญาติข้าง พวกคณาจารย์ตามความเห็นของเขาว่า นานไปข้างหน้าข้าพเจ้าจะเป็นนักเลงเบียร์ใหญ่ เป็นคนสุรุษสุร่าย เป็นคนขี้เม เป็นตัวฉิบหายอย่างที่จะรักษาไม่หาย เป็นการประหลาดมาก ด้วยว่าข้าพเจ้าหาเป็นไปอย่างที่เขาพยากรณ์ไว้แต่อย่างใดอย่างหนึ่งไม่ ถึงหากว่าชาวเบียร์โปลิตัน (คาโรลิตาเลียน) จะมีนิสัยอันคุณเฉียวมีเลือดอันร้อนมากก็จริงอยู่ แต่เป็นสันดานเกิดแต่ในสัขในส่วนตัวของข้าพเจ้าเกลียดชังความชั่วร้ายหยาบช้าเลวทรามสลดยิ่งนัก เห็นการพนันต่างๆ เป็นการบ้า---เสพสุราเป็นการทำลายความสุขและเหตุผล---และการสุรุษสุร่ายเป็นทางที่จะนำไปสู่ความอนาถา เลือกลงการใช้จ่ายเอาเองพอสมควร---เพียงกลางๆ ไม่พุ่มเพื่อขี้เกิครหรือจุ่มมาหรุเกินไป---มีเวลาอยู่บ้านข้าง คบเพื่อนเข้าสโมสรรอันดีบ้าง ประพศิตตัวให้พอเป็นสุขแก่กายและใจพอค้ำ

ข้าพเจ้าอยู่ ณ บ้านเดิมของบิดา---งานคล้ายวังเล็กๆ ตั้งอยู่บนเนินมีป่าไม้ล้อมรอบ มองเห็นทะเลन्द्र สวนรอบบ้านนั้นปลูกไม้ดอกไม้ผลไม้ใบต่างเป็นที่ระการตาขึงนัก

นกที่ร้องเพลงอันไพเราะถูกขังไว้ในกรงบ้าง ปล่อยเป็นไทแก่ตนบ้างบินไปมาร้องส่งเสียงอันน่าฟัง ตามซุ้มต้นไม้ในสวน น้ำพุพวยพุ่งขึ้นจากท่อพุพ่นไปตามท่าทางหลายอย่าง และละอองน้ำที่กระเซ็นเมล็ดฝอยชานชาบให้อากาศร้อนค่อยบรรเทาเบาบางลงเป็นที่ชุ่มชื้นแก่ผู้สัมผัสขึ้นมาก ในที่แห่งนี้ข้าพเจ้าอยู่มีความสุขเป็นหลายปีในท่ามกลางหนังสือและรูปภาพและมีเพื่อนฝูงไปมาหาสู่เนื่องๆ พวกคนหนุ่มเหล่านั้นล้วนมีความประพฤติไม่มากก็น้อยคล้ายกับความประพฤติของข้าพเจ้า เป็นผู้ที่เพลิดเพลินในหนังสือเก่าๆ

ส่วนผู้หญิงนั้นข้าพเจ้าได้พบได้ปะอย่างน้อยที่สุด เกือบจะว่าไม่ได้พบเลยก็เกือบได้ จะพูดโดยแท้ที่จริงแล้ว ข้าพเจ้าคอยหลบหลีกไม่ยอมให้เจอจะได้ พวกท่านที่มีลูกสาวสวย น่าแต่งงานเป็นอันมาก ได้เชิญข้าพเจ้าไปเที่ยวเล่นเรือนของเขาเนื่องๆ แต่ข้าพเจ้าหาเหตุที่จะไม่รับการเชิญเหล่านั้นด้วย ประการต่าง ๆ หนังสือดีๆ ที่มีอยู่บอกว่าย่าให้สมาคมในสตรีสโมสร--- ข้าพเจ้าเชื่อถือและทำตามคำเตือนสติ พวกเพื่อนหนุ่มๆ ที่ยังเป็นทาสแห่งความรัก ได้พูดจาเยาะหยอกข้าพเจ้าบ่อยๆ ในเรื่องนี้ แต่การทำเฉยๆ นั้นทำให้พวกเพื่อนเหล่านั้นแพ้ไปเอง ความเห็นของข้าพเจ้านั้น เห็นว่าเป็นทาสแห่งการคบเพื่อนดี ดีกว่าเป็นทาสแห่งความรัก ในเวลานี้มีเพื่อนคนหนึ่งเป็นเพื่อนอย่างสนิทที่จะฝากชีวิตไว้ในกำมือได้---เขามาติดต่อกับข้าพเจ้าอย่างสนิทสนมหาสองในโลกไม่มี เขามีนามอยู่ว่า กิโด เพอร์รารี ก็ได้ช่วยพวกเพื่อนอื่นล้อเลียนข้าพเจ้าในเรื่องที่เกลียดผู้หญิงด้วย

“นาคาย ฟาบีโอ นาคาย!” เขากล่าว “เจ้าจะไม่รู้รสของชีวิตว่าประเสริฐเพียงใด จนกว่าเจ้าจะได้ลิ้มรสเยื่ออันโอชะที่ริมฝีปากอันพรายพร้มแดงประคองสีลิ้นจี่จิม---เจ้าจะไม่มองอะไรเป็นที่เจริญตาเท่าที่จะมองจ้องดูในแววตาของสตรีสาว ซึ่งวาวเป็นมันขลับและซึ่งเหลือวิสัยที่จะหยั่งถึง---เจ้าจะไม่มีความยินดีอะไรมากเท่าเอามือโอบรอบตัวสตรี และได้ยินเสียงหัวใจของเขาเต้นเข้าจังหวะกับเสียงหัวใจของเจ้าเองเดิน! ไปซื้อหนังสือทำไม! หนังสือที่ตาเถรบอ---บ้า---คร่ำครึ---อันผู้มีได้รู้จักว่าความเป็นนุรุษอย่างไร เรียงเป็นเล่มขึ้นไว้---โลหิตของเขาใสดั่งน้ำกรอง---เหตุที่ทำให้เขาเขียนเป็นสมุดขึ้นไว้ก็เป็นเพราะเขารักผู้หญิง และไม่สำเร็จความปรารถนา โดยความแก่นจึงมาพาล่ามลงไว้พวกนักปราชญ์เหล่านั้นไม่ได้ประสบสิ่งประเสริฐของชีวิต แล้วยังมีหน้าจะมาทำคนอื่นให้เจริญรอยที่ผิดไปอีกด้วยเล่า อย่างไรเพื่อนเอ๋ย! เจ้า ผู้มีฝีปากอันเกลือบแหลม มีตาอันคมคาย มียิ้มแฉ่งอันเป็นที่ชวนใจ มีรูปโฉมอันอ่อนแอ้นฟุ้งสวาท จะไม่ลงชื่อเข้าในสารบบของความรักหรือ?”

ข้าพเจ้ายิ้มเมื่อได้ยินเพื่อนข้าพเจ้าพูดอย่างนั้น แต่มิได้ตอบว่าประการใด คำที่พูดนั้นหากกลับความเชื่อถือเดิมได้ไม่ ถึงกระนั้นข้าพเจ้ายังอยากฟังเขาพูด---น้ำเสียงที่พูดนั้นไม่ขัดหูและคำพูดนั้นเขาแสดงด้วยนัยน์ตาล่องแคล่วมากกว่าคำพูดด้วยปากเสียอีก ข้าพเจ้ารักเขา---เทพเจ้าเป็นพยาน รกจนปราศจากซึ่งความรังเกียจความเห็นแก่ตัวและอื่นๆ ความรักชนิดที่สิ่งอยู่ข้างในระหว่างเพื่อนเด็กนักเรียนและเป็นของหายากในระหว่างคนที่เจริญวัยด้วยกันแล้ว ข้าพเจ้ามีความสุขสบายในสโมสรของเขาและเห็นเขาก็ออย่างเดียวกันในสโมสรของข้าพเจ้า เรามีเวลาที่อยู่สมาคมด้วยกันมาก เขาก็เป็นกำพร้าบิดามารดาตั้งแต่เล็กเช่นกัน เพราะฉะนั้นเขาเลือกที่จะประพฤติอะไรได้ตามความชอบใจ เป็นคนชอบศิลป์มาก ถึงโดยจะเป็นช่างเขียนที่เรียกว่าสำเร็จได้ก็จริง แต่เป็นคนอนาถาเท่ากับข้าพเจ้าเป็นคนมั่งคั่ง ข้าพเจ้าคอยหาโอกาสที่จะเยียวอายุอยู่เสมอ แต่ต้องทำด้วยอุปเท่ห์อย่างใดอย่างหนึ่งที่จะไม่ให้เขารู้สึกสะดุ้งสะเทือนว่าเมื่อแก่ เกลือกกว่าจะเห็นเป็นการดูถูกดูแคลนไป

ในมนุษยโลกนี้ มนุษย์คนใดถึงจะให้ดีเท่าดีเพียงใด ก็ไม่สามารถที่จะมีความสุขอยู่ยั่งยืนนานได้ พระเคราะห์ห้อมเข้าสวดยอายุเป็นเวรเปลี่ยนอยู่เสมอ องค์ไหนดีก็ดีไป องค์ไหนที่ร้ายกาจ---ฮึ! แต่เพียงครู่ครั่งเดียว พูดคำเดียว สัมผัสชนิดเดียว สายสร้อยของความประพฤติอันเคยนำมาซึ่งความสุขจะขาดออกเป็นท่อนๆ ทันที

ความเปลี่ยนแปลงได้มาสู่ตัวข้าพเจ้า เหมือนดังมาสู่สัตว์อันมีชีวิตทั้งหลายในโลกนี้ประจวบเดียว วันหนึ่ง---ข้าพเจ้าจำได้แม่นยำมาก --- เป็นวันแควจัดในฤดูร้อนปลายเดือนเมษายน ค.ศ. 1881 ในเมืองเนบิลส์ เวลาบ่ายข้าพเจ้าลงเรือเล่นในทะเลเรือไปตามเพลงพอแก้วรำลาญ ก็โคไม่อยู่ (ไปกรุงโรมเพื่อจะเยี่ยมพวกพ้องสักสองสามอาทิตย์) ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว้าววังเวงมากเวลาที่เล่นเรือยอชเล่นนั้นมีได้นึกตั้งใจให้หัวเรือไปทางไหนสัก ปล่อยมันเรื่อยๆ สุดแล้วแต่ข่านางจะพาเรือไปลงปลายมันแล้วมาเข้าอ่าวเฉยๆ ก่อนที่ข้าพเจ้าจะได้ได้นึกตั้งจะจอดเทียบฝั่งสิ มือก็หันหางเสือเข้าเทียบเสียบเรียบร้อยก่อนแล้ว พวกลูกเรือต่างก็ขึ้นฝั่งไปเที่ยวตามชอบใจของใคร ข้าพเจ้าเองก็ขึ้นบนฝั่งเหมือนกัน ให้อยู่เฝ้าเรืออยู่แต่คนเดียวก็พอ---แต่ตัวข้าพเจ้าเองมิได้ปรารถนาจะขึ้นเพื่อการสนุกอันใดเลย คนที่รู้จักมักคุ้นในเมืองก็มีมากหลาย แต่ไม่อยากจะไปทำให้ความรู้จักนั้นสนิทสนมนัก เดินซังกะตายไปอย่างนั้น เดินไปพลางนึกไปพลางว่าจะกลับไปบ้านทางบกดี หรือจะไปทางน้ำที่มาดี ยังไม่ตัดสินใจซัดใจว่าทางไหนแน่ พอได้ยินเสียงร้องเพลงและมองเห็นเสื้อขาวๆ เดินเป็นทิวมาแต่ไกล เดือนเมษายนเป็นเดือนที่เขาแห่แม่พระ (มารดาพระเยซู) ข้าพเจ้าจึงนึกขึ้นได้ทันทีว่าเห็นจะเป็นกระบวนแห่แม่พระแน่แล้วไม่มีอื่น ซึ่เกียจหน้อยๆ อยากดูนิดๆ จึงหยุดยืนคอยดูอยู่ที่นั่น เสียงเพลงใกล้เข้ามาๆ ---เห็นพระเห็นเครื่องแห่เห็นแคว่งกระเช้าเนื้อไม้ก็ฤษณาซึ่งรูป

ที่เผาไป เห็นไฟเทียนเรียงเป็นแถว เห็นพวกเด็ก ๆ และผู้หญิงสาว ๆ กลุ่มผ้าโปร่งขาว---ในขณะที่ชั่วพริบตาเดียวมัน ความงามปรากฏแก่จักขุข้าพเจ้า ---หน้า ๆ หนึ่ง หน้า นั้น ได้งามเปล่งประกายดวงดาว เปล่งออกมาจากก้อนเมฆแห่งผล ---หน้า ๆ นั้น ที่มีแก้มอันเปล่งประกายผลมะปราง---งามบริบูรณ์ที่จะหาดำหนิมิได้เลย---ดวงตาทั้งสองข้างวาวและดำประจุดมณีนิล---หน้านั้นที่มีปากบางเล็กและยิ้มยั่วชวนใจ! ข้าพเจ้าจ้องมองแล้วจ้องมองอีก รู้สึกเสียวตัวและใจวาบ ๆ อ้อ! ความงามนี้เองทำให้มนุษย์เป็นบ้าคลั่งไปได้หมด! หน้า นั้น เป็นผู้หญิง---เป็นเพศที่ข้าพเจ้าไม่ไว้ใจ และหลบหลีกอย่างที่สุดแล้ว---ผู้หญิงกำลังรุ่นกำลังดี อายุในระหว่างสิบห้ากับสิบหก ผ้าที่คลุมหน้าผิอูมาเปิดเฉพาะหน้าข้าพเจ้าโดยเอกซิเคนต์หรือโดยตั้งใจเป็นของที่ยากจะทราบได้ ในเวลานั้นข้าพเจ้ารู้สึกกระหึ่มอย่างที่ยังไม่เคยได้รับมาแต่ครั้งคราวก่อน กระบวนแห่ผ่านไป...คนดูก็จางไป---ในชั่วอึดใจเดียวมันโปรแกรมเก่าซึ่งกะไว้ว่าจะเป็น โปรแกรมแห่งชีวิตเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างใหม่ทันที

ข้าพเจ้าได้แต่งงานกับสาวน้อยคนนั้นสมประสงค์ แต่การที่เกี่ยวพาราสิสุขของตนได้ร่วมห้องกันคนใดนั้นไม่จำเป็นจะยกขึ้นกล่าวให้ยืดยาว ด้วยธรรมดาอย่างนี้ย่อมถึงจะไม่เหมือนก็คงแม่นกันทุกรูปทุกนาม หญิงคนนั้นเป็นบุตรสาวคนเดียวของขุนนางชาวเมืองฟลอเรนซ์ เดิมเคยเป็นกนมีชื่อเสียงโด่งดัง ครั้นมาภายหลังเกิดคดโกงในการเล่นพนันจนฉิบหายขาดหมด เขาได้ส่งบุตรสาวมาอยู่ในคอนแวนต์ตั้งแต่ย่อม---หล่อนจึงไม่รู้การปะปนไปในโลกเลย บิดาของหล่อนได้บอกข้าพเจ้าด้วยนัยน์ตาอันหล่อด้วยน้ำว่า “ลูกสาวของฉันทันบริสุทธิแท้ บริสุทธิดังดอกไม้ที่บูชาพระ” ข้าพเจ้าเชื่อ---ผู้หญิงฟังจะรุ่นแตกเนื้อสาว และชังอยู่กับพวกชิตตั้งแต่เล็กจะไปบริสุทธียังไรได้ ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะเด็ดดอกไม้ประทุมฟังจะแย้มมาไว้ประดับกาย และข้างฝ่ายบิดาของหล่อนก็มีความยินดีอย่างยิ่งที่จะตกแต่งบุตรสาวซึ่งตัวไม่มีเงินทองจะให้ ให้ไปแก่ชายอันสมบูรณ์มั่งคั่งเช่นนั้น

เราได้แต่งงานกันในเดือนมิถุนายน ก็โด เฟอรรารี ได้จัดของกำนัลอย่างดีมาให้ เพื่อแสดงความสัมพันธ์มิตรอันดี

เมื่อพิธีอวาทมงคลสำเร็จแล้ว ก็โด ได้พูดแก่ข้าพเจ้าว่า “อย่างไร ฟาบีโอ คำเตือนของข้าเป็นประโยชน์แก่เจ้าไม่ใช่มัหรือ? ธรรมดาคนเงิบ ๆ มักเดินแต่สูง อย่างเดียวกับสุภายิต กล่าวว่ “น้ำนิ่งไหลลึก!” เพชรอันหาค่ามิได้ตกมาเป็นสมบัติของเจ้า---เจ้าได้หญิงงามหนึ่งไม่มีสองในประเทศอิตาลี!”

ข้าพเจ้าได้บีบมือ ความสัมผัสทำให้รู้สึกถึงความเก่าเพราะว่ากีโดเดียนี่มิได้ เป็นคนรักที่สุดของข้าพเจ้าเสียแล้ว เมื่อมองดูเนินนาภรรยาข้าพเจ้า ความงามของหล่อนทำให้ตามีด มัวด้วยกามราคะ---ข้าพเจ้าลืมสิ่งใดในโลกหมด จำได้แต่หล่อนคนเดียว ทุกลมหายใจเข้าหายใจออก ไม่มีนึกถึงอื่นนอกจากแม่เนินนา กระทบอิมมิกริมด้วยความรัก รักอย่างเดียว ความรักเป็นกุญแจของ ความสุข ความสุขของข้าพเจ้าเป็นอย่างที่สุด---ในเวลากลางวันมีความชื่นชมเสมอกับได้ไปอยู่ใน เทวประเทศกลางคืนก็ฝันถึงสิ่งประเสริฐเลิศเลอสรรว! ข้าพเจ้าไม่มีความเบื่อหน่ายในภรรยาเลย ยิ่ง อยู่ด้วยกันนานเข้ายิ่งได้เห็นหล่อนงามขึ้นทุกวันๆ หล่อนไซ่อื่นไกล คือเครื่องคู่คิมแห่งหัวใจนั่นเอง และภายในสองสามเดือนหล่อนคุ้นเคยแก่ธรรมชาติของข้าพเจ้าหมดสิ้น หล่อนทราบถึงความสวย ความงามของหล่อนเป็นเครื่องผูกพันอันไม่ให้ข้าพเจ้าไปห่างห้องได้ หล่อนทราบชัดว่าข้าพเจ้านับ ถือและทำตามคำสั่งหล่อนประดุจเป็นทาส หล่อนทราบ---อะไรที่หล่อนไม่ได้ทราบ ! เมื่อนึกถึง เรื่องเหล่านี้ขึ้นมาแล้วทำให้บันดาลโทสะ ผู้ชายทั้งหมดที่มีอายุกว่ายี่สิบขึ้นไปแล้วคงจะเรียนกลของ สตรีไม่มากก็น้อยทุกคนไป สตรีนา ! สตรี !!

ผู้ชายถึงใจคอกล้าหาญร้ายกาจดุคั้นเพียงใด มากระทบสตรีอันมีรูปร่างงาม เลิศเข้าแล้วก็อ่อนลงไปอยู่ในกำมือ สิ่งใดก็กลายเป็นแพะแทนที่ หล่อนรักข้าพเจ้า ? อ้อ! แน่ทีเดียว เมื่อนึกถึงคราวโน้นข้าพเจ้าพูดได้ว่าเชื่อแน่ว่าหล่อนรักข้าพเจ้า เหมือนผู้หญิงแก้ร้ายคนในพันคนรัก สามียของตน กล่าวคือ ---ตามแต่จะได้ ในขณะที่ข้าพเจ้าจะบูชาหล่อน ข้าพเจ้าบูชาราวกับหล่อนเป็น เทพธิดา ไม่ใช่หญิงอย่างที่อยู่ในมนุษยโลก ที่เป็นฉะนั้นก็เป็นเพราะความโง่ของข้าพเจ้า มิใช่ความ ผิดของเจ้าหล่อนเลย

เราเปิดประตูเรือนรับเพื่อนฝูงเสมอ เรือนเป็นที่ประชุมของพวกไซไซเอติชั้น สูงในและตามบริเวณเมืองเนเปิลส์ ไม่มีใครที่จะไม่ชมภรรยาข้าพเจ้า ชมหน้าตารูปร่าง ชมกิริยา ทำทางเดินเห็นลูกนั่งเป็นสง่าผ่าเผยมาก กีโด เฟอรรารี เป็นคนหนึ่งในจำพวกที่ชมจนออกเสียง ใน กิริยาที่เขาทำอ่อนน้อมและนับถือต่อภรรยาข้าพเจ้ามากเช่นนั้นทำให้ข้าพเจ้าชอบเขาทวีคูณขึ้น ไว้วางใจ เขาอย่างกับว่าเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาอย่างสนิทสนม จนจะไปจะมาเข้าออกออกในเวลาใดก็ได้โดย ปราศจากความรังเกียจเขาหาคอกไม้บ้าง อะไรเล็กน้อยกระจุกกระจังบ้างที่จะให้ถูกใจแม่เนินนามาให้ หล่อนเนื่อง ๆ ถิ่นพี่น้อง ข้าพเจ้าถือว่าความสุขของข้าพเจ้าเป็นบริบูรณ์---บริบูรณ์ด้วยรัก ด้วยสมบัติ ด้วยเพื่อน มนุษย์เราต้องการอะไรอีกนอกจากนี้?

ยังเพิ่มความสุขขึ้นอีกหน่อยหนึ่ง คือในต้นเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1882 เกิดบุตรคนหนึ่ง เป็นหญิง นางนมได้นำเอาเด็กน้อยนั้นมายังข้าพเจ้า ในขณะที่นั่งรับประทานอาหารเช้าอยู่กับกิโดที่ระเบียงเรือน--กะจ้อยร่อยชนิด มีผ้าผ่อนอย่างดีพันอยู่ออกรุงรัง ข้าพเจ้าได้รับบุตรมาจากมือนางนมด้วยความชื่นชมอย่างยิ่ง เด็กน้อยนั้นได้ลืมตาขึ้น นัยน์ตาใหญ่และดำไม่มีผิวดตาของมารดา ข้าพเจ้าได้ยกบุตรน้อยขึ้นจูบหน้า! กิโดได้ทำตาม! นัยน์ตาดำนั้นได้มองดูเราทั้งสองเหมือนจะถามว่านี่เล่นอย่างไรกัน นกที่เลี้ยงไว้ในกรงได้ร้องเพลงขึ้นซ้ำๆ ราวกับจะร้องจับรับขวัญเด็ก พระพายุก็ได้โยกกลั่นดอกไม้ตามข้างบ้านมาให้หอมตระหลบไปทั้งนั้น แล้วข้าพเจ้าได้ส่งบุตรน้อยคืนให้นางนม และพูดด้วยความยิ้มแย้มว่า “จงบอกแม่นินนาเถิดว่า ข้าพเจ้าพอใจหล่อนเป็นอันมาก ที่หล่อนได้ถนอมบำรุงชื่นใจของเราจนได้ประจักษ์แก่จักขุในวันอันมหาสวัสดิมงคลนี้”

เมื่อนางนมพาเด็กไปแล้ว กิโดได้เอามือจับไหล่ข้าพเจ้าหน้าซีดลงกว่าปกติ และว่า “ฟาบีโอ เจ้าเป็นคนดีมาก”

“เหือ ยังไงกัน?” ข้าพเจ้าตอบยิ้มๆ “ข้าก็ไม่ดีกว่าคนอื่นสามัญ”

“เจ้ามีความระแวงน้อยกว่าคนโดยมาก” เขาพูด หันหน้าไปเด็ดดอกกลดวัลย์ที่ขึ้นพันอยู่ที่ระเบียงเรือนเล่นเป็นเชิงแก้ขวย

ข้าพเจ้าฟังด้วยความประหลาดใจ “นี่แปลความว่าอะไรกัน เพื่อน? มีเหตุอะไรบ้างที่ควรข้าจะระแวงสงสัยใคร?”

เขาหัวเราะ และนั่งลงที่เดิมที่ได้รับประทาน

“เปล่า! เปล่า!” ตอบอย่างลอยๆ “แต่ในเมืองเนเปิลส์นี้อากาศเป็นเต็มไปด้วยความระแวงต่างๆ ---หึ่งหวงกันอูๆ ผิดๆ ---เด็กที่เกิดภายหลัง ก็เลยเรียนเอาเป็นเยี่ยงเป็นอย่างคนทำผิดต้องไปลูแก่โทษแก่บาทหลวง แต่บาทหลวงชำระยาไปกว่าคนที่มาลูแก่โทษเสียอีก (ตามจารีตโรมันคาทอลิก คนที่ทำผิดไปลูแก่โทษแล้วเป็นหมคบาป)” เขาหยุดนิ่งอยู่สักครู่หนึ่งและพูดต่อไปว่า “ไม่เป็นการประหลาดหรือที่จะรู้จักคนอย่างเจ้าฟาบีโอ? คนที่มีความสุขในความรักที่บ้าน และไม่มีความระแวงอะไรเลย?”

“ข้าไม่มีเหตุอันใดที่จะไม่วางใจ” ข้าพเจ้าว่า “นินนาหรือก็บริสุทธิ์เท่ากับเด็กน้อยซึ่งคลอดใหม่ในวันนี้”

“จริง” ก็โคพูด “จริงที่เดียว!” จ้องดูตาข้าพเจ้าแล้วหัวเราะ “ใสยิ่งน้ำค้าง
แต่ที่ค้างยอดหญ้า---บริสุทธิ์ยิ่งเพชรที่หาดำหิมิได้---และเข้าใกล้ไม่ได้ประดุจดวงดาวอันอยู่ลิบลิ้น
อย่างนั้นไม่จริงหรือ?”

ข้าพเจ้ายอมรับว่าเป็นจริงดังเขากล่าว มีอะไรในภริยาที่ทำให้เป็นปริศนาแก่
ข้าพเจ้า ไม่ช้าเราก็สนทนากันถึงเรื่องอื่นๆ เลยไป ข้าพเจ้าก็ไม่ได้นึกได้ฝันถึงคำที่พูดนั้นอีก แต่
เวลาได้มาถึง---ในเร็วพลัน---เมื่อข้าพเจ้ามาใคร่ครวญฟื้นความเก่าขึ้นอีกก็กลับจำคำที่เขาพูดในวัน
นั้นได้ทุกน้ำคำ¹.

3) การตัดบทสรุปปิดเรื่องของบทประพันธ์ต้นฉบับเดิมออก

สค. กุรมะโรหิตได้ตัดเนื้อเรื่องตอนจบที่ตัวละครเอกเดินทางหลบหนีจาก
ประเทศอิตาลีเข้ามายังประเทศไทยออก โดยให้การแสดงจบลงที่การเสียชีวิตของนางเอกและ
บรรยากาศความเศร้าโศกสำนึกได้ในโทษของความพยายามที่ตัวละครเอกฝ่ายชายมีต่อตัวละครเอก
ฝ่ายหญิง ประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ว่าความต้องการเขียนนวนิยายโดยแปลงต้นฉบับฝรั่งให้ผู้อ่านชาวไทย
รู้สึกใกล้ชิดกับตัวละครว่ายังมีชีวิตวนเวียนอยู่ในประเทศไทยใกล้ๆ คนๆ นั้นเอง แต่สค. กุรมะโรหิต
กลับต้องการสร้างความสะเทือนใจในตอนจบของละครตามแบบโศกนาฏกรรม โดยสร้างภาพสุด
ท้ายบนเวทีให้คนดูจดจำไปอีกนาน เป็นการให้บทเรียนเรื่องโทษของความพยายามได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างประกอบตอนที่ 26 ปลายฉาก จากบทประพันธ์ต้นฉบับที่ สค.
กุรมะโรหิตไม่ได้นำมาใช้ในการปิดเรื่อง

... “ฉันให้ได้เพียงเท่านี้ถึงแม้ว่าฉันจะยกโทษให้ไม่ได้ก็ตาม แต่ขอพระเยซู
คริสต์ จงกรุณาประทานโทษให้แก่หล่อนเถิด”

ปิดตายด้วยไม่อยากจะดูอีก หน้าหน้าได้วิ่งมาจนถึงเชิงบันได แล้วก็ดับดวง
เทียนที่ถืออยู่นั้นเสีย ความรู้สึกอะไรไม่ทราบทำให้ข้าพเจ้าหันหน้ากลับไปมองที่ตรงนั้นอีก... และ
ข้าพเจ้าได้เห็นอย่างที่ว่าข้าพเจ้าได้นึกเห็นในเวลาเดี๋ยวนี... และจะนึกเห็นต่อไปอีกจนตราบเท่าวันตาย
ก่อนหินตกลงมาแล้ว ที่ตรงหลังคานั้นก็เป็นช่องโถงตลอดถึงข้างบน แสงจันทร์ส่องลอดลงมา ถึง

¹แม่วัน. ความพยายาม (กรุงเทพมหานคร : ก้าวหน้าการพิมพ์, 2514), หน้า 1 - 17

พื้นสว่างซึ้งข้างล่างได้ แสงจันทร์ที่ลอดลงมานั่นเป็นลำอยู่ในกลางความมืดมน ปรากฏให้เห็นของ
ได้เฉพาะแต่สิ่งที่ต้องลำแสงสว่าง สิ่งนั้นคือข้อมืออันขาว ขาวยิ่งกว่าหิมะที่ตกค้างแข็งอยู่ตามยอด
เขา! ข้าพเจ้ามองดูด้วยความเหลือกลาน... แสงเพชรที่นิ้วมือนั้น เคียงระคายตาข้าพเจ้า... แสงฉาย
ของไม้กางเขนเงินที่มือนั้นกำอยู่ ทำให้เคียงระคายสมอง... ข้าพเจ้าร้องเหมือนบ้าและวิ้งโดยเร็วขึ้น
บันได เปิดประตูเหล็ก ประตูซึ่งหล่อนจะไม่ได้ผ่านออกอีกนั้น ออกมายืนอยู่บนพื้นดิน หันหน้าสู่
ลมอยู่ แล้วรีบปิดประตูสว่างซึ้งล้นกุญแจแน่นหนาตามเดิม! พุดออกมาบ้างด้วยความบางเบาใจ "สิ้น
ทุกข์สิ้นสุขกันที! หล่อนหนีไม่พ้น... ได้ปิดทางลับแล้ว... จะร้องสักเท่าไรก็ไม่มีใครได้ยิน...
หล่อนจะไม่ได้หัวเราะอีก ไม่ได้จูบ... ไม่ได้รัก... ไม่ได้พุดเท็จ เพื่อล่อลวงผู้ชายอีกแล้ว! ... หล่อน
ถูกฝังเหมือนตัวฉันเองถูก... ถูกฝังทั้งเป็น!"

พุดแก่ตัวเองดั่งนั้นแล้ว ข้าพเจ้าก็หันหน้าออกเดินด้านลม รู้สึกสมองมึนงัน
แข่งซาอ่อนเพลียและสิ้น ฟ้ากับดินดุ่มนโคลงเคลงราวกับอยู่ในเรือ เมื่อขณะพายุกล้า จึงรีบสาวเท้า
เดินไปสุดแล้วแต่บุญและกรรมจะสงเคราะห์... ทิ้งหล่อนไป!

ออกจากเมืองเนเปิลโดยปราศจากคนจำได้ โดยไม่มีใครสะกดรอยตามมา
โดยสาวเรือใบเล็กลำหนึ่ง ชื่อ รอนดินเนลลา จะไปเมืองปอดสะฮิด

รุ่งขึ้นในเวลาเช้า พระอาทิตย์ส่องแสงสว่างไสว สุกใสปราศจากเมฆหมอก -
คลื่นระลอกในทะเลนั้นขึ้นสูงสุด ๆ ตัวคูเหมือนกับเข่งขึ้น ยัวจะให้ลมที่พัดโชยไปนั้น คนทั้ง
หลายคนมีความเห็นเกือบพ้องกันหมดว่า วันนั้นเป็นวันสบายดี แต่ส่วนตัวข้าพเจ้านี้มีความรู้สึกซึ่ง
ไม่เหมือนดั่งนั้นแท้ แลดูสิ่งทั้งหลายคล้ายกับเมื่อฝันเห็นเคลิ้ม ๆ หรือเมื่อเป็นไข้ละเมอเห็นทุกสิ่งดู
มันหลัว ๆ ไม่ชัด และดูไม่เป็นของจริงจัง ล้วนอนิจจัง วิญญาณน้ำกั๊งเพิงดูความมืดและความน่าอ
นาจที่หล่อนนอนนิ่งเงียบอยู่ในสว่างซึ้งนั้นเสมอ กรรมได้เป็นผู้ทำลายชีวิตหล่อน - ไม่ใช่ข้าพเจ้า
ทำลายมิได้ ถึงโดยหล่อนเป็นผู้ทุจริตคิดจะเอาชีวิตข้าพเจ้าและทั้งเป็นบ้าคลั่งด้วย ข้าพเจ้ายังมีจิต
นึกจะช่วยให้พ้นอันตราย

ศึลาก่อนใหญ่ตกลงมาทับตายเสียก็เหมือนกัน... ใครจะรู้ได้... ถ้าหล่อนยังมี
ชีวิตอยู่ต่อไปจะเป็นอย่างไร!... ข้าพเจ้าหึกใจจะไม่คิดถึงหล่อนอีก เอมือล้วงลงในกระเป๋าหีบเอา
ลูกกุญแจสว่างซึ้งขึ้นมา แล้วโยนลงไปเสียกลางคลื่น สิ้นเรื่องกันไปที - ไม่มีผู้ใดมาติดตาม - ไม่มี
ใครถามว่า ข้าพเจ้าไปแห่งหนตำบลใด พอมาถึงเมืองปอดสะฮิด ก็ขึ้นจากเรือพักอยู่ที่โฮเต็ล 2 เวลา

พอเรือเมลป์แอนด์โอมมาถึงข้าพเจ้าซื้อตั๋วโดยสารมาขึ้นเมืองสิงคโปร์ถ่ายลำเข้ามากรุงเทพมหานครนครอมรรัตนโกสินทร์นี้แล้วเลยขึ้นไปอยู่ริมพรมแดนซึ่งข้าพเจ้าตั้งบ้านอยู่เดี๋ยวนี้และมีได้คิดที่จะย้ายไปอยู่แห่งหนตำบลอื่นในหมู่มนุษย์อีก

เมื่อมาตามทางนั้น ได้เจอหิวข้อในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งจำเรื่องราวว่า "เกิดเหตุประหลาดขึ้นในเมืองเนเปิ้ล" ซึ่งข้าพเจ้าอดส่ำให้อ่านทุกตัวอักษรเพื่อความขื่นในใจนิด ๆ

ในเรื่องนั้นมีความว่า เขาเที่ยวลงประกาศหา เคนต์โอลิวา ในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ โดยเหตุที่อยู่ดี ๆ ท่านเคนต์ผู้นั้นกับภรรยาผู้แต่งงานด้วยกันใหม่ อันแต่ก่อนมีนามว่า เคนต์เตสโรมานี มาหายไปในวันที่แต่งงานด้วยกันนั้นเป็นมหัศจรรย์ กระทำให้คนทั้งเมืองเนเปิ้ลตื่นตื่นมาก ศาลได้ออกหมายเรียกเจ้าของโฮเต็ลและคนใช้ชื่อวินเซนโซ ฟลามมา มาถามปากคำก็ไม่ได้ความว่าเป็นประการใด พวกโปลิศทั้งฟอร์มและลับก็ได้สืบสอดนัยต่อนัก ก็ไม่ได้ข่าวคราวอย่างหนึ่งอย่างใด ถ้าและภายใน 12 เดือนนี้ยังมิได้ข่าวคราวว่าร้ายดีประการใดแล้ว สมบัติอันมั่งคั่งบริบูรณ์ของตระกูลโรมานี โดยเหตุที่ไม่มีญาติพี่น้องที่จะรับมรดกเป็นผู้ปกครองจะตกเป็นของรัฐบาลทั้งสิ้น

ดังข้าพเจ้าได้กล่าวมาข้างต้น แล้วว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่ตั้งแก่กรรมแล้ว - โลกหมุนไปตามภาษาของโลก การในโลกก็ดำเนินไปตามภาษาของการ แต่ไม่มีอะไรจะมากเกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า ต้นไม้สูงขงขาง สิงห์สาราสัตว์และต้นหญ้าคางพงเขมนั้นแหละเป็นเพื่อนเป็นสหายของข้าพเจ้าและสิ่งเหล่านี้เป็นพยานว่า ความทุกข์โศกของข้าพเจ้ามากนักน้อยเพียงใด ข้าพเจ้ายังรู้สึกทรมาณใจอยู่เสมอ ซึ่งเป็นสิ่งอันไม่แปลกไปจากธรรมดา ความพยายามนั้น บัดนี้ลุ่มอยู่บนกระหม่อมข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าก็ไม่ปรารถนาจะทำอย่างไรได้ - เป็นกฎแห่งความชอบธรรม ข้าพเจ้าไม่กล่าวโทษผู้นั้นหมดทั้งนั้น - เว้นแต่หล่อน หลิงที่นอกใจข้าพเจ้าถึงหากหล่อนตายแล้ว ก็ไม่ยกโทษให้ ข้าพเจ้าได้พยายามจะคิดยกโทษให้ แต่ก็ยกไม่ไหว มีหรือผู้ชายที่จะยกโทษให้แก่หญิงที่ทำลายชีวิตของคน? ไม่เชื่อว่ามี ส่วนข้าพเจ้า ๆ รู้สึกว่านี่ยังไม่สิ้นสุดเวรกรรมกัน.. เมื่อวิญญานของข้าพเจ้าไปจากมนุษย์โลกนี้แล้ว ข้าพเจ้ายังจะตามวิญญานหล่อนไปถึงไหนถึงกัน นรกก็นรก อเวจีก็อเวจี - หล่อนไปไหน อุปมาเป็นอย่างดวงไฟ ข้าพเจ้าก็จะตามไปด้วย เหมือนกับเงาตามไปทำนองเดียวกับองได้ ในเรื่องของนักสวดพิสดานตามสีกาเอี่ยมยวน องได้พิสดานตามสีกาเอี่ยมนั้นตามเพราะรัก แต่ข้าพเจ้าตามนินนานั้น ตามเพราะโกรธ - ขอให้ตามล้างผลาญกันเป็นเนื่องนิงเทอญ!

ข้าพเจ้าไม่มีความทุกข์ความเสียใจอะไร ไม่มีอะไรเป็นสิ่งที่กังวลใจในป่าช้านี้ นอกจากดวงเดือนที่ส่องแสงสว่างมาจากเมืองฟ้า ข้าพเจ้าไม่อยากจะเห็นแสงเดือนเลย อดสำห้ที่จะให้พื้นแสงได้มากยิ่งขึ้น แต่ถึงจะปิดช่องหลังคา ประตูหน้าต่างให้มีมิดชิดอย่างไรก็ดี คงจะมีแสงสอดลอดเข้ามาได้ช่องหนึ่งเสมอ

แสงจันทร์ในประเทศถิ่นนี้ บ่อมีสีอันขาวนวลเป็นธรรมดา - ข้าพเจ้าเข้าใจไม่ได้ว่า เหตุไฉนแสงที่ลอดช่องเข้ามาในกระท่อมข้าพเจ้าจึงเป็นออกเขียว! และในลำแสงจันทร์ ข้าพเจ้าเห็นเมืองขาวเล็ก ๆ ซึ่งประดับด้วยเพชรพลอยอย่างดี! มีอนันกระดิกได้ ยกขึ้นเองได้ - นิ้วเล็ก ๆ นั้นชี้มาตรงข้าพเจ้าเป็นทีขู่ - แล้วสั่น .. แล้วก็ค่อย ๆ คืบ... เป็นเชิงบังคับให้ตาม... ให้ตามไป ยังประเทศซึ่งความยินดีสนุกสนาน และความรักจะไม่ได้มาพ้องพานข้าพเจ้าอีกเลย!

4.2.2 ภาษา

สด กุรณะโรहित พยายามรักษาอรรถรสของภาษาคันฉับไว้ให้มากที่สุด การปรับเปลี่ยนมี 3 ประเด็นคือ 1. คำพูด 2. คำบรรยาย 3. การแทรกบทเจรจาเพลงและบทร้อง

4.2.2.1 คำพูด

ในกรณีที่นวนิยายต้นฉบับ มีคำพูดของตัวละครปะปนอยู่กับคำบรรยายความรู้สึก สด กุรณะโรहित มักจะคงคำพูดต้นฉบับและแปลงความรู้สึกของตัวละครนั้นเป็นคำพูดที่คนดูรับรู้ได้แทนการอ่าน

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 354 – 359.

ตัวอย่างประกอบ

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 16	บทละครของ สด ฤกษ์โรหิต ฉาก 4
<p>“คาราเจ็บคอแท้ๆ ป้าป้า” หล่อนพูดน่าสงสาร “โธ่ ไม่ช่วยแก้บ้างนี่ ยังงี้คาราก็ตายซี?”</p> <p>“โธ...! อยากช่วยออกจะตาย คารา จ้...า...!”</p> <p>ข้าพเจ้าพึม “ถ้าทนความลำบากนี้ได้แทนคาราน้อยแล้ว จะทนแทนให้ทีเดียว</p> <p>หล่อนนั่งอยู่สักครู่หนึ่งแล้วว่า อะไรร่าง ทั้งคาราน้อยไปไหนเสียนาน เดี่ยวนี้คาราเล่นกับป้าไม่ได้เสียแล้ว คารา เจ็บเจ็บมาก แล้วมีสีหน้าออกขี้มๆ “ดู ดูดูซี” พูดเสียงอ่อนๆ ในขณะที่เห็นตุ๊กตาตัวเก่าที่แฉ่งตัวเป็นตลก ซึ่งวางพิงอยู่ริมปลายเท้าที่นอน “สงสารดูดู ดูดู จะคิดว่าคาราน้อยไม่รักดูดูอีกแล้ว เพราะว่าคาราเจ็บคอ ป้าป้า ส่งดูดูมาที โธ่ป้ากลืนน้ำลายก็เจ็บคอ”</p> <p>ครั้นได้รั้ตุ๊กตาแล้ว แม่คาราก็เอาไปกอดไว้ด้วยแขนข้างหนึ่ง อีกข้างหนึ่งยังกอดคอข้าพเจ้าอยู่และพูดต่อไปว่า “ดูดูดูซี ดูดูป้าป้า ก็ได้ จำได้ไหม ป้าป้าซื้อมาจากเมืองโรมยังงี้ละ ดูดูรักป้าป้าเหมือนกัน แต่ไม่เท่าคารารัก”⁵</p>	<p>คาราน้อย : หนูร้อนคะ...ร้อนเหลือเกิน...ให้หนูทานน้ำหน่อยได้ไหมคะ?</p> <p>เซซาร์ : (หันไปทางมารีนา) ขอน้ำหน่อยมารีนา (มารีนา เดินไปรินน้ำมาให้)</p> <p>คาราน้อย : (รับมาดื่มอย่างกระหาย แล้วมองหน้ามารีนา)</p> <p>มารีนา : (ลุกขึ้นไปหยิบตุ๊กตาที่เก่าอีกตัวหนึ่งมาส่งให้ แล้วนั่งลงที่ปลายเท้า คาราน้อย) คุณหนูนอนหลับกับตุ๊กตาคะ จะได้หายเจ็บคอ</p> <p>คาราน้อย : ตุ๊กตาไม่เจ็บคออย่างหนู (หันไปทางเซซาร์) ตุ๊กตารักป้าป้าคะ แต่รักสู้หนูไม่ได้ หนูรักป้าป้ามากกว่าตุ๊กตาอีกคะ....โอ๊ย...แหมหนูเจ็บคอเหลือเกินคะ.....โอ๊ย....(ทะเล็ง, หน้าเหม็นมือกำตาดัง)⁶</p>

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 202 - 203.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 385 ในภาคผนวก ก (27).

4.2.2.2 คำบรรยาย

ในกรณีที่นวนิยายต้นฉบับมีคำพรรณนาความรู้สึกและการเคลื่อนไหวร่างกายของตัวละครอย่างละเอียด สด กุรัมะโรहित ก็พยายามคงคำพูดของต้นฉบับไว้เช่นเดิมและเขียนบทละครเวทีเป็นวงเล็บแทรกอยู่ทุกกระยะที่ต้องการให้ตัวละครออกกิริยาท่าทาง สีหน้า อารมณ์ ให้ใกล้เคียงกับนวนิยายต้นฉบับให้มากที่สุด

ตัวอย่างประกอบ (Dialogue)

ในช่องซ้ายมือคือบทประพันธ์ต้นฉบับของแม่วัน ซึ่งข้อความที่ขีดเส้นใต้และอยู่ในเครื่องหมายวงเล็บเป็นข้อความที่สด กุรัมะโรहित ได้นำมาเขียนเป็นบทละครเวที ส่วนในช่องขวามือคือบทละครเวทีของสด กุรัมะโรहितที่นำมาเขียนเป็นบทละครเปรียบเทียบกันเรียบร้อยแล้ว

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 3	บทละครของ สด กุรัมะโรहित ฉาก 1
<p>ภายหลังข้าพเจ้าฟื้นขึ้น / ไม่ทราบว่าคุณของตัวนั้นอยู่ที่ไหน? อากาศที่จะหายใจนั้นอึดอัดเหลือเกิน.....มีครวกับอยู่ในถ้ำ อากาศแห่งกายของข้าพเจ้าค่อยๆ คืบกลับมาช้าช้า ทวนนึกขึ้นมาได้ถึงความป่วย บาทหลวง.....ตาเฒ่าเปโตร...อยู่ที่ไหนกัน? แล้วรู้สึกว่าคุณของตัวนอนหงาย อยู่บนกระดานแข็ง นี่เหตุไรเขาจึงเอามอนที่หนุนไปเสียเล่า? ข้าพเจ้าอึดอัดใจ ต้องการลมอากาศหายใจนี่กระไร? อากาศ.....อากาศ! ข้าพเจ้าต้องการอากาศ! จึงยกมือขึ้นไป.....ใจหายวาบ! มือไปต้องสิ่งที่แข็งที่อยู่เบื้องบน ความจริงแล่นกลับมายังใจข้าพเจ้าอย่างรวดเร็วคุณประดุจประกายไฟฟ้า! ข้าพเจ้าถูกเขาฝังเสียแล้ว.....ถูกฝังทั้งเป็น.....ถูกขังอยู่ในโลก! โดยความโกรธและกลัวข้าพเจ้าตั้งต้นจะกระทุ้งจะฉีกแผ่นกระดานค้ำมือและเล็บของตน แรงแมื่ออยู่ในกายตัวก็มากน้อย เขามาระดมลงที่แขนที่ไหล่จะพัง</p>	

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 3	บทละครของ สด กุระโรหิต ฉาก 1
<p>ให้ฝ่ามือทลายให้จงได้ ผลของแรงที่ทำนั้นก็ยังมีได้ปรากฏ ทำให้ข้าพเจ้ายิ่งบ้าด้วยความโกรธและความกลัวมากขึ้น ข้าพเจ้าเกือบจะหายใจไม่ออก ตายอยู่แล้ว.....รู้สึกว่าคุณคานันเหมือนกับจะทะเล้นออกมาจนกระทั่งบอก..... โลหิตไหลออกทางปากและจมูก....เหงื่อหน้าผากราวกับถูกประคบน้ำฝน หยดกระทุ้งฝ่ามือเพื่อคืนทูลทูลรายหายใจเสียที แล้วนี่ก็ว่าไหนๆ จะตายก็ลองอีกพัก คราวนี้เปลี่ยนด้านเอียงตัวเอามือคั้น ทูบ และกระทุ้ง คิ้วเต็มกำลังมิได้คิดถึงความเจ็บปวดเลย โลงสิ้น.....ความคิดใหม่วิ่งมาสู่มันสมองทำงานองชะงักงันทันที คือคิดว่าถ้าเขาจุดหลุมฝังศพไว้ การที่กระทุ้ง โลงจนทลายสำเร็จจะมีประโยชน์อย่างไรบ้าง เปล่าทั้งสิ้น พอโลงพังแล้ว ดินก็จะทลายลงมา จุกจมูกจุกปากจุกหูเข้าคาที่บดมกายตัว เข้าแบบแข็งตาย! เมื่อคิดดังนั้นแล้วออกนึกหัวเราะการคืนรนของตนว่าขอมึงตายในโลงว่าไม่ใช่อยากไปหาดินอุดจมูกอุดปากตายรู้สึกหายใจแปลกขึ้น ไม่รู้สึกแสบแค้นเหมือนเมื่อแรกเออ! อากาศแล่นเข้าได้อย่างไรอย่างหนึ่ง ลมอากาศใหม่ทำให้ข้าพเจ้าชื่นบานมีเรียวมีแรงขึ้น เท่ากับคนเดินข้ามทุ่งในตอนเที่ยงได้รับประทานน้ำ (เอามือทั้งสองค่อยๆ คลำไปจนเจอช่องซัวร์ดที่ข้าพเจ้ากระทุ้งลั่นแฉ่งออกไปลมเดินเข้าได้สะดวก ตั้งต้นดันแผ่นกระดานข้างโลงอันนั้นจนหลุดออกทั้งแผ่น ยื่นมือออกไปกวัดแกว่ง ดูกี่ไม่กระทบดินคราวนี้ดินฝ่ามือเปิดออกง่ายสมประสงค์).....ดินไม่ร่วง ลงมาทับตัวคั่งคิดไว้</p>	<p>(ทันใดนั้นมีเสียงดังขึ้นในโลงที่ใส่ศพ ฟาบีโอเสียงกุกกัก เสียงเคาะ เสียงดิน การใช้ไมโครโฟนหนึ่งตัวเคาะข้างๆ โลง เพื่อให้เสียงออกชัด สักครู่ฝ่ามือก็ถูกดันออก แล้วฟาบีโอก็ค่อยๆ โผล่ออกมา) เอ๊ะ, นี่เราอยู่ที่ไหน? (หันมองดูรอบๆ แล้วเอามือคลำ) นี่เราอยู่ที่ไหนกัน? ทำไมถึงมืดอย่างนี้? นี่หีบอะไร? ใครเอาเรามาสักหีบ? (ถ้าออกมาจาก</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 3	บทละครของ สด ภูมะโรหิต ฉาก 1
<p>..... (ลุกขึ้นนั่ง เอามือกวัดก็แล้ว ลุกขึ้นยืนเอามือแกว่งก็แล้ว มิได้กระทบอะไรนอกจากลมอากาศ โดยความที่เกลียดอายโธงคุณนั้น ข้าพเจ้ารีบกระโดดออกไป หกคะมาลง) ไปบนสิ่งซึ่งดูเหมือนจะเป็นพื้นปูนด้วยศิลา ทั้งมือทั้งเท้าลอกปอกช้ำมาก ในขณะที่ตกลงมานั้น มีอะไรตกโครมครามลงด้วยข้างๆ ตัวข้าพเจ้า ความมืดที่นั่นมืดแท้ หลับตาหรือลืมตาเห็น ไม่แปลกกัน แต่หายใจสบาย อากาศเย็นและชื่นใจ อุดสำหันทน พวงตัวของตัวเองให้ลุกขึ้นนั่ง ณ ที่ที่ชะมาลงมานั้น แข็งขานนอกจากเป็นแผลขึงเมื่อยและเป็นเหน็บชา ตัวสั้นระริกเร็วไปด้วยความเจ็บปวด ความคิดที่ขุ่นเหิงค่อยกระจ่างใส เข้าหัวเงื่อนตัดต่อข้อความกันได้ นี่ถูกเขาฝังทั้งเป็นแน่แล้ว..... ไม่ต้องสงสัย เมื่อเจ็บที่ตึกเล็กริมทางนั้นเห็นจะอาการมากถึงกับสลบแน่หนึ่งไป และพวกนั้นคงนึกว่าตายด้วยโรคหิวตักโรค โดยความซึ้งลาดความรีบร้อน อย่างธรรมดาในอิตาลีสมัยโรคห่าชุกชุมนั้น รีบเอาข้าพเจ้าใส่โงงอย่างที่ทำได้ด้วยไม้ประกับๆ ตะปุดตอกๆ สักแต่ทำโงงรีบเอามาฝังเสีย ข้าพเจ้าออกขอบใจตาช่างต่อ โงงเลวทรามชนิดนี้ ขาข เพราะถ้าหากเขาเอาข้าพเจ้าใส่ในหีบอย่างแน่นหนาดีสมแก่เกียรติยศแล้ว โหนเลขจะกระทุ้งทุบสลักหักพังได้ ให้มีแรงเท่าช่างสารก็ทุบมือหักเปล่า นึกๆ ไปก็เสียดใจ ข้อปัญหาข้อใหญ่ยังดีไม่แตก....ตัวของตัวนะอยู่ที่ไหน? คิดทวนต้นทวนปลายหลายครั้งเผื่อจะค้นได้เงื่อนบ้าง คำเงื่อนที่ได้ก็ยังไม่เป็นที่พอใจ อ้อ! จำได้ว่า</p>	<p>หีบพลาดล้มลง) นี่มันโงงแท้ๆ โงงผี, คนบ้าที่โหนเอาเรามาใส่โงงผี? (มองดูรอบๆ ตัวแลเห็นโงงผีเรียงรายอยู่ที่ตกใจ) เอ๊ะ,นี่เราอยู่ที่ไหน? นี่มันโงงผีทั้งนั้น, โงงผีเต็มไปหมด (ทำท่ากลัวและคิด) เราต้องอยู่ในห้องเก็บศพได้คืน</p> <p>ห้องเก็บศพ (ทำท่าคิด) ห้องเก็บศพของใคร?</p> <p>อ้อ...เค้าได้แล้ว...ต้องเป็นห้องเก็บศพของตระกูลโรมานี..ตระกูลของเรา..นี่เขาคงคิดว่าตายแล้วจึงใส่โงงเอามาเก็บไว้....นี่ก็ออกแล้วเราเป็นกาฬโรค...เราคงสลบไป...เราต้องสลบไปอย่างแน่ๆ.... เจ้าพวกนั้นอารามกลัวโรค ก็เลยเอาใส่โงงส่งมาเก็บเลข....พวกนัก...พยายามอะไรอย่างนี้ (เสียงนกเค้าแมวกระพือปีก เสียงคังคาวร้องแลเห็นดวงตาดกแวววาวอยู่ในที่มืด ก็ยังตกใจมากขึ้นอีก) นั่นต้องเป็นโงงใส่ศพคุณพ่อคุณแม่ (เดินเข้าไปดู) เราจำได้แล้ว...เมื่อเดี๋ยวก่อน เราเคยเข้ามาในนี้ครั้งหนึ่งตามส่งศพคุณพ่อ....เอ๊ะ,นี่นี่นา เขามาส่งศพเราแล้วก็..ก็โค เจ้าเพื่อนรักก็คงมาด้วย... โธ่, นินนา... โธ่, คาราน้อยลูกรัก...นี่คงคิดว่าเราตายแน่แล้ว...คงจะกำตังร้องไห้น้ำตานอง... คล้ำคูในกระเป่าพบล็อกเกตุรูปนินนาและคาราน้อยก็ยกขึ้นลูบแล้วสะอื้น) แต่ฉันไม่ตายหรอก นินนา...ฉันจะกลับไปหาเธอ คาราน้อยลูกรัก.... เจ้าคงจะยิ้มได้ทั้งน้ำตา....พ่อยังไม่ตาย ยังไม่ตาย... (เสียงระฆังดังมาแต่ไกล 12 ครั้ง ทำท่าตกใจ) เทียงคิน...นี่มันเทียงคินหรือนี่...ตายแล้ว... เทียงคินในห้องเก็บศพ... (เสียงครางของนกเค้าแมว) นั่นเสียงอะไร...ผี..ผีหลอก.. โธ, พระผู้เป็นเจ้าได้ทรงโปรด, ออย่า..อย่าให้..ข้าพเจ้าตกใจตาย</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 3	บทละครของ สด ฤกษ์โรหิต ฉาก 1
<p>ได้บอกชื่อให้บาทหลวงองค์นั้น...บาทหลวงทราบว่าเขาเข้าสืบตระกูลมาจากวงศ์โรมานี เศรษฐีใหญ่ ท่านบาทหลวงองค์นั้นคงกระทำตามหน้าที่ที่ท่านจะพึงกระทำ คือนำเอาโลงที่ใส่ข้าพเจ้ามาไว้ในสวิงซุ้ยของบรรพชนก็จะเป็นได้ <u>ยิ่งสะกดใจให้แน่นตรงไปๆ</u> <u>ยังเห็นท่าจะสมจริงดังทวย สวงซุ้ยโรมานี!</u> <u>เมื่อข้าพเจ้ายังเป็นเด็กอยู่นั้นได้เคยเข้ามาในสวิงซุ้ยนี้ครั้งหนึ่ง ครั้งเมื่อท่านบิดาถึงแก่กรรม</u> ข้าพเจ้าได้ตามหีบศพ เข้ามาตั้งไว้บนแท่นศิลาอันจารึกคงงามข้างหีบศพ ท่านบิดานั้นมีหีบอีกหีบหนึ่ง มีช่อดอกไม้และเครื่องประดับทำด้วยเงินหลายสิ่งเขาบอกว่าหีบนั้นเป็นหีบศพของมารดา ข้าพเจ้าผู้ถึงแก่กรรมเสียแต่เมื่อข้าพเจ้ายังไม่รู้เดียงสา ถูกแต่คนโน้นบอกให้ดูหีบนั้น คนนั้นให้ดูนี้ คนนี้ให้ดูโน้น ทำให้ข้าพเจ้าออกขยาดไม่สบายใจ รู้สึกเย็นเยือกอย่างไรไม่ทราบต้องรีบออกมาเสียดายนอกจึงค่อยยังชั่ว มาบัดนี้เวรอันใดทำให้ต้องขังอยู่ในสวิงซุ้ยวันนั้น...เป็นนักโทษ.....จะหวังหนีรอดอย่างไร? จำได้ว่าทางที่จะเข้าไปในสวิงซุ้ยนั้นเป็นประตูเหล็กใหญ่...ถัดประตูมาก็เป็นบันไดชันลึกลงมา... ลงมาจนถึงคูหาที่ข้าพเจ้าอยู่เดี๋ยวนี้ <u>ถ้าหากว่าจะพยายามคลำไปจนถึงประตู....แล้วจะมีประโยชน์อย่างไร? ประตูก็ใส่กุญแจ และทิ้งอยู่ในป่าช้าด้วย</u> <u>ไม่มีธุระแล้วร้อยวันพันเดือนก็ไม่ผ่านมาทางนั้นสักครั้ง</u> ข้าพเจ้าก็จะต้องตายเพราะอดอาหาร หรือตายเพราะกระหายน้ำ เครื่องแต่งตัวข้าพเจ้าไม่มีอะไร นอกจากเสื้อเชิ้ตสักหลาดอ่อนกับกางเกงมิชของอีกสิ่งหนึ่งห้อยอยู่ที่คอ (คลำไปคลำมาระจิกขึ้นได้ว่าเป็นสายสร้อยทอง</p>	<p>เลข...(เสียงนกกกระพือปีก จึงรู้ว่าเป็นนก) ไร้...ไ้อ้...บ้าน..ไ้อ้นกเปรด..ถ้าข้าออกไปได้ ข้าจะกลับมาฆ่าเอ็งเสียให้หมด (เห็นประตู เดินคลำต่อไป กระทบผนังห้องก็หกดมือ) กำแพง นี่มันกำแพงหิน...เราจะออกไปได้ยังไง..ถึงมีประตู....มันก็ต้องใส่กุญแจ...นั่นเสียงนกร้อง...มันต้องร้องอยู่ข้างนอก...ประตูต้องอยู่ใกล้ๆ นี่เอง (ลุกขึ้นเดินเปะปะไป เอามือคลำพยายามหาทางออก เดินไปถึงขั้นบันไดหินก็สะดุดล้มลง แสงเดือนส่องเข้ามา เงยหน้าขึ้นดูก็เห็นประตูเหล็กกับท้องฟ้าและดวงเดือน) .....ประตู...ประตู.....(ทำท่าดีใจ) นั่นประตูออก...ได้, โลกเป็นของเราอีกครั้งหนึ่ง (พยายามขึ้นบันไดหิน อากาศร้อนด้วยความดีใจ และประกอบด้วยร่างกายอ่อนเพลียมาก จึงพลาดล้มลงลงมา พยายามลุกขึ้นอย่างตะเกียกตะกาย แต่ก็ลุกไม่ขึ้น พยายามคลานขึ้นไปทีขั้นบันได แต่ก็หมดแรง จึงพุบหน้าอยู่กับบันไดขั้นที่หนึ่ง) (เปลี่ยนไฟสลัปสี เพื่อให้เกิดความ รู้สึกเสียงระฆังตีสามครั้ง 1.เห็นประตู 2. เห็นพวงองุ่น 3.เห็นเทียนไข จุดเทียนเห็นหีบศพ) นี่มันค่อนข้างแล้ว (เสียงลมพัด เถาองุ่นแกว่งไกวไปมา จึงเอื้อมมือออกไปเค็ดองุ่นมาช่อหนึ่ง รับประทานอย่างหิวกระหาย ค่อยมีแรงขึ้น) เออ,ค่อยชื่นใจหน่อย.....เราคงจะมีชีวิตอยู่ได้จนพรงนี้เช้า (หันมามองคูที่บันไดชันต่ำ แสงเดือนทำให้เห็นเทียนไขครึ่งเล่มตกอยู่ที่ขั้นบันไดขั้นสุดท้าย) นั่นอะไร....สีขาว.....มีดรี.....ดิวเดียว จะได้อุ่นใจสักหน่อย...(ค่อยๆ ลงบันไดมาแล้วก้มลงหยิบ) ...อ้าว...เทียนไข.....ก็ดีเหมือนกัน....จะได้จุดไฟให้ห้องบ้านนี้สว่างเสียที (คลำกระเป๋าทับไม้ขีด</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 3	บทละครของ สด ฤกษ์โรหิต ฉาก 1
<p>คำห้อยล็อกเกตุปรกรรยาและบุตรน้อย ข้าพเจ้า ยกเอาล็อกเกตุขึ้นจอบและหลังน้ำตา) .....เป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้าร้อง ให้ตั้งแต่เจ็บและถูกขังทั้งเป็น แม่นินนายังอยู่เป็นจอมโลก トラบโคชีวิตยังเป็นของที่ควรสงวนไว้ตราบนั้น! <u>นินนา.....แม่ขึ้นใจ.....แม่งามเลิศ! นึกๆ แลเห็นเหมือนหน้าหล่อน</u> <u>เศร้าโศกและเปี่ยมด้วยน้ำตา</u>ร้องให้รำลึกถึง <u>ข้าพเจ้า หล่อนนึกว่าถึงแก่กรรมแล้ว</u> แม่คารา น้อยก็คงจะนึกสงสัยเหมือนกัน ว่านี่บิดาไปไหน เสียจึงไม่มา ไกวชิงช้าได้ต้นไม้ในสวนตามเคย ก็ โด...สหยาผู้กล้าหาญและซื่อสัตย์! จะมีความเสียใจมากอย่างที่สุดที่มาสูดข้าพเจ้าไปคนหนึ่ง) ออ, ต้องคิดอ่านหนีออกจากขวงซุ่ยนี้ให้จงได้! พวกนั้นเห็น จะยินดีพิลึกเมื่อเห็นกลับไปบ้าน.....ไม่ตายจริง เห็นจะเด่นรับจับคู่กันใหญ่! ไหนแม่นินนาจะวิ่งเข้ามาถอดและเอาศิระชะบบนไหล่....ไหนบุตรน้อยจะวิ่งเข้ามาเกาะแข่ง เกาะขา...ไหนก็โคจะมาจับมือบีบ! เมื่อหวนคิดถึงบ้าน บ้าที่บริบูรณ์ด้วยสมบัติ บริบูรณ์ด้วย สหายรักและบริบูรณ์ด้วยความรัก ทำให้ข้าพเจ้า อิ่มอกอิ่มใจยิ้มออกได้ <u>(เสียงระฆังห่างทำ</u> <u>ข้าพเจ้าเจ้าสะดุ้งสุดตัว ...หนึ่ง! สอง! สาม! นับ</u> <u>ไปจนได้สิบสองห่างเป็นเสียงระฆังตามวัดติ</u> <u>บอกท่อมบอกโมง) ความสุขในใจที่คิดถึงบ้านกลับ</u> สลดไปอย่างเดิม นี่ดีสิบสอง! จะเป็นเที่ยงวันหรือเที่ยงคืนหรือ? ลองคิดคุลุ่มเจ็บในเวลา เข้า.....คงเจ็บอยู่หลายชั่วโมง แล้วก็สลบหรือเรียกว่าตายตามพวกเหล่านั้น เขาเข้าใจกันราว เวลาเที่ยง กว่าเงาโลเลได้เอาเข้าโลงแบกมาฝังกันก็ราวเวลาจวนค่ำ เพราะฉะนั้นรวบรวมใจความ</p>	<p>ออกมาจุด) ...เคราะห์ดี, เขาฝังเราทั้งเป็น ไม่จิด ก็ไม่เอาออก (เดินถือเทียนส่องดูรอบๆ ห้อง คูหีบ ศพหลายใบที่วางซ้อนกันอยู่ข้างกำแพง ในที่สุด ก็เดินมาถึงหีบศพที่ใส่ตัวเอง ก้มลงดูเห็นวาง ซ้อนโลงใบหนึ่ง สูงจากพื้นราวสองฟุตมีรอย แดกและฝาเปิด สะโงกดูกันโลงเห็นไม้กางเขนที่ บาทหลวงใส่ไว้ให้ก็หีบขึ้นมาดู) .....ไม้กางเขน หุ้มเงิน....ไม่มีปัญหา....ท่านบาทหลวงใจบุญ คง จะทิ้งไว้ให้ในมือเรา....ท่านคิดว่าเราตายแล้ว... ท่านจะส่งเราไปสวรรค์....(ยกไม้กางเขนขึ้นจอบ) .....พระคุณท่านยิ่งล้ำเราไม่ลืม (มองดูรอบโลง เห็นชื่อเขียนไว้ว่า ฟาบีโอ โรมานี ดายด้วยกาฬ โรค เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1884 แล้ว อ่าน ดัง) ฟาบีโอ โรมานี ดายด้วยกาฬโรค เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1884 อพิโซ, นี่เราเพิ่งตายเมื่อวาน นี้เอง....มันนานเหมือนเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว... (หันไปดูทางหีบที่โจรสลัดเอามาวางไว้ เห็น ตะแคงอยู่มีรอยแตกและมีแสงแวววาว จึงเดินเข้าไปดู ก็พบจีเพชรตกอยู่อันหนึ่ง จึงหีบขึ้นมาดู) ....เอ๊ะ, นี่มันจีเพชร....เพชรลูกทั้งนั้น....ราคานับ ไม่ถ้วน นี่มันยังงัยกัน (เอามือความหีบเครื่อง เพชรมาทีละชิ้น) นี่สายสร้อย นี่ไข่มุก, ไอ้โฮ, พระเจ้าแผ่นดินก็มีไม่มากกว่านี้, เพชร, หีบหิม, มรกต, โอปอ, ไข่มุก, มีหมดทุกอย่าง ผ้าแพร ผ้า กำมะหยี่, ผ้าลูกไม้, มีสารพัด อ้าว, นี่ถาดทองใบ ใหญ่ทีเดียว เข็มขัดทองก็มี เอ้า....ธนบัตรก็มี นี่ มันหลายล้านแฟรงค์ทีเดียว....ไอ้โฮ, สมบัติทั้ง หีบนี้มันมีราคามากกว่าสมบัติที่เราเมื่ออยู่หลายสิบ เท่า...ใครเป็นคนเอามาซ่อนไว้....แปลกจริง</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 3	บทละครของ สด กุระโรหิต ฉาก 1
<p>เข้าหมดลงเนื้อเห็นว่า ระฆังตีสักเมื่อครู่นี้บอกเวลาเที่ยงคืน...เที่ยงคืนวันที่เขาฝั่งนั่นเอง ข้าพเจ้าสะท้อนขึ้นมาทันที ก่อนที่เคยเป็นคนกล้าและทั้งเป็นคนคงแก่เรียน แต่ทั้งกล้าทั้งคงแก่เรียนนั้นแหละ อย่างไรก็ตามไม่ทราบรู้สึกเสียวเสวยมาก ชังอยู่ในฮวงซู่คนเดียว ด้วยศพบูรพชนในเวลากลางคืนอันเงียบสงัดกลางป่าช้า และมาได้ยินเสียงระฆังอันวิเวกวิงเวงกึ่งสตาลห่างๆ ฉะนั้นจะไม่ชนพองสของเกล้าเสียวเสวยยิ่งอย่างไรได้ ! ค่อยเอาความรู้ต่างๆ มาหักให้ความกลัวค่อยน้อยลง แล้วกล่าวหาทางที่จะขึ้นบันไดมาเบื่องบน ค่อยๆ คล่าไปช้าๆ เอ๊ะ ! นั่นอะไร ? ข้าพเจ้านิ่งหยุดฟัง โลหิตแล่นขึ้นสมองช้าๆ ขนศีรษะตั้งพองโต ! ได้ยินเสียงครางคริมก้องฮวงซู่ และได้ยินเสียงเกาะก๊อ๊กแก๊กๆ เหวือเย็นไหลออกท่วมตัว...หัวใจเต้นกระแทกซี่โครงดังจนได้ยินถนัด (ประเดี๋ยวคราง...ประเดี๋ยวกวาง....ประเดี๋ยวคราง....ประเดี๋ยวจับๆๆๆ)</p> <p>“<u>อ้อ ปู่โธ่</u> <u>นกล้ำแมวน่าหรือนึกว่าอะไรเสียอีกเล่า</u>” ข้าพเจ้าพูดคนเดียว ภายหลังที่จับเค้าได้ (ว่าดังนั้นแล้วก็ค่อยคล่าไปอีก) ประเดี๋ยวเห็นนัยน์ตาใหญ่เหลืองวาวสองข้าง ไม่เห็นตัวเห็นคนว่าเป็นอย่างไร เห็นแต่ดาววาวๆ ทำเอาสะดุ้งตกใจกลัวหยุดนิ่งอีก อ้ายดาววาวนั้นตรงเข้ามาขังข้าพเจ้า ราวกับเสื้อตรงเข้ามาหาเนื้อ / ข้าพเจ้ายกมือขึ้น ป้อนปิดสู้โดยเต็มกำลัง อ้ายดาววาวนั้นก็ร้อนอยู่รอบๆ ศีรษะ ลงเกาะจิกติดตามหน้าด้วยปีก...ปีกที่ข้าพเจ้าเห็นด้วยตาไม่ได้ ได้แต่เพียงรู้</p>	<p>(ทำท่าคิด) นึกออกแล้ว ...ต้องเป็นไอ้พวกโจรสลัด...มันต้องเอาเข้ามาซ่อนนานมาแล้ว ...แต่เราเป็นคน...มันต้องเป็นของเรา...ฮะ...ฮะ...มันต้องเป็นของเรา (ทันใดนั้นเทียนก็ดับฟิบ...ในห้องมีอีกครึ่งหนึ่ง ตอนที่เดือนตกแล้ว ไม่มีดาวเดือนที่ประคุดเหล็กอีก) เอ้า, น้ลมเข้ามาทางไหน....ต้องไม่ใช่ทางบันไดเพราะเหลี่ยมกำแพงมันบังอยู่...มันต้องมีช่องลม...เอ, ไอ้ช่องลมนี้มันอยู่ที่ไหนเล่า (ควักไม้ขีดขึ้นมาจุดเทียนใหม่แล้วเอาส่องดูตามกำแพง ในที่สุดก็พบรอยแตกเป็นช่องมีหินอุดไว้ไม่มีค จึงดึงก้อนหินนั้นออกมา ก็เห็นเงาช่องทะลุซ่อนขึ้นไปบนพื้นดิน)</p> <p>....ไอ้โจรสลัดมันจะต้องเข้ามาทางช่องนี้...วิเศษเหลือเกิน...เราไม่ตายแน่แล้ว...(มุดช่องเข้าไปเทียนดับไฟมีอีก หายไปสักครู่ ก็โผล่กลับเข้ามาแล้วจุดเทียนขึ้นใหม่) ....ออกข้างนอกได้แล้ว (หัวเราะ) มันเอาหญ้าสุ่มพรางตาไว้...ต้องแหวกเสียบแทบแยะ...เราเห็นฟ้าแล้ว...เราไม่ตายแล้ว... (หัวเราะ) ....โอ, นินนา...นินนา...คารานัยขลุกรัก...เราจะได้พบหน้ากันอีกแล้ว (เดินไปที่หีบใส่สมบัติวางเทียนคุกเข่าลงหยิบจีเพชร์ที่พาดันแรกขึ้นคล้องคอ) นี่สำหรับแม่นินนาขอรัก...เธอคงจะดีใจ...มีค่าสมกับความงามความน่ารักของเธอ....(ล้วงเอาถุงทองและถุงเพชรออกมาอย่างละถุงยัดเข้าไว้ในกระเป๋ากางเกง) .....เห็นจะพอ...ทองหนึ่งกับเพชรหนึ่ง คงจะพอสำหรับคราวนี้ เราจะกลับมาขนเอาไปใหม่วันหลัง....แต่จะทิ้งไว้ยังไม่ได้...ต้องซ่อน...เดี๋ยวจะโดนนักเลงดีขโมยไปเสียอีก....(เหลียวหาที่ซ่อน)...ตรงมุมนั้นเห็น</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 3	บทละครของ สด กุรมะโรหิต ฉาก 1
<p>ลึก เห็นแต่นัยน์ตาวาวๆ กลางที่มีคอดอย่างเดียว ทูบ ต่ออติปัดสู้อันอยู่นาน ภายหลังเคชะบุญคุณพระ เหวี่ยงตามบุญตามกรรมไป โดยเจ้านกเค้าแมวปีง ใหญ่เข้าตรงหน้าอกตกลงกลางพื้น แล้วมันก็บิน หนีกลับเงิบสูญเสียบไป.</p> <p>ข้าพเจ้ายังไม่สิ้นความอดสู้อะไร แต่รู้สึกว่าเส้น ประสาทในกายตัวนี้วิปริตผิดปกติไปทุกเส้น (มุงหน้ากล้าไปทางทิศที่นึกคิดว่าจะตรงกันใด ขึ้นข้างบนนั้น คล่าไปคลานไปเดี่ยวจะอะของ อะไรขวางหน้าอยู่... ของสิ่งนั้นแข็งและเย็น เยือก... กำแพงหินแน่แล้ว เขามีมือลูบขึ้นลงทราบ ว่าเป็นโพรงข้างใน.....นี่จะเป็นบันไดขั้นแรก ออกกระมัง! แต่ออกสงสัยคุ้มกันก้าวสูงนักข้าพเจ้า ค่อยประจงคล่า....กระเทบของอ่อนๆ หย่นๆ คล้ายกับตะไคร่น้ำหรือฝ้ายกำมะหยี่เปียกน้ำ เอา มือลูบไปตามขอบที่นึกว่าเป็นขั้นบันได เค้าวา เป็นโลงผี ใจข้าพเจ้าหายวาบชักมือขึ้นมาทันที และนึ่งนึกในใจว่านี่จะเป็นโลงของผู้ใดหนอจะ เป็นหีบศพบิดาหรือจะเป็นหีบศพมารดาข้าพเจ้า ด้วยมีเศษฝ้ายกำมะหยี่อยู่ที่นั่น? การที่พยายามจะ หาทางออกจากวงซู้ชก็เป็นการทำเหนือบ่เสียบ เปลา่ หลงอยู่ในที่อันมืดสนิทขณะนี้ ยิ่งกว่าหลงใน</p>	<p>จะดี...มีคมากกว่าที่อื่น....(จากหีบสมบัติไปทาง มุมมืดขวามือ ตั้งหีบให้ดี ดอกฝ้ายหีบเสียบใหม่ แล้วเอาก้อนหินที่ตกอยู่เกลื่อนหลายก้อนทับฝ้าย หีบไว้)...เอาละ...เสร็จธุระกันที...คงไม่มีใครมา ค้นพบหรอก...น่ากลัวจะตายไป...ใครจะกล้าเข้า มา...โอ, โลกเป็นของเราแล้ว...เราได้มีชีวิตอีก ครั้งหนึ่งแล้ว....เป็นเศรษฐีใหญ่ทีเดียว...รวยมาก ขึ้นหลายสิเท่า...โอ, นีนานา...นีนานา...เธอจะต้อง ดีใจเมื่อเธอเห็นหน้าฉัน...เราจะไม่จากกันอีก.... ดาราน้อยลูกรักของพ่อ...พ่อมาแล้ว...พ่อกลับมา หาลูก....ลูกจะขี้มทั้งน้ำตาเมื่อลูกเห็นพ่อ (เสียง ระฆังดังมาแต่ไกล 6 ครั้ง) ....ข้ารุ่ง...เราไปละ.. โลกเป็นของเราอีกครั้งหนึ่ง....เราได้เห็นฟ้าอีก แล้ว....ฮะฮะฮะ (หัวเราะอย่างซึ้นบาน แล้วค่อยๆ มุดออกไปทางช่องโหว่บนผนังกำแพงด้านข้าง)^๑</p>

^๑ สด กุรมะโรหิต, "บทละครเพลงเรื่องความพยายาม พ.ศ. 2492", หน้า 362 - 365 ในภาคผนวก ก

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 3	บทละครของ สด กุระโรหิต ฉาก 1
<p>เขาวงกตที่ทำล้อมแล้วด้วยแผ่นกระจกเงาเสียอีก มีดยิ่งกว่าแปดด้าน ไม่ทราบว่าจะหันตัวมุ่งไปทางไหนจึงจะถูก หันทางโน้นก็ไปโดนโลง หันหลังไปทางนั้นก็ไปโดนหีบ สิ้นแต่ไม่รู้จะทำอย่างไร ลงหมอบยกมือขึ้นไหว้และอ้อนวอนว่า</p> <p>“พระเจ้าผู้ทรงพระมหากรุณาอันไม่มีที่สุด! พระองค์ผู้เป็นใหญ่ในโลก! ชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย อยู่ในอำนาจของพระองค์ ประดุจลูกไก่อยู่ในพระหัตถ์พระองค์จะบีบก็ตาย พระองค์จะคลายก็รอด ขอพระองค์จึงมีความเมตตาแก่ข้าพระองค์ด้วย !</p> <p>โอ้ท่านมารดาของข้าพเจ้า ! ตัวและซากศพของท่านอยู่ในหีบที่ข้างตัวข้าพเจ้านี้แล้ว ขอบใจคิดถึงข้าพเจ้าผู้เป็นบุตรข้าง วิญญาณอันประเสริฐของท่านสถิตอยู่ ณ วิมานในเมืองฟ้า ....จงเอ็นดูอ้อนวอนแทนและช่วยข้าพเจ้าให้พ้นจากความทุกข์ด้วยหรือมิฉะนั้นก็จงโปรดบันดาลให้ข้าพเจ้าตายเสียทันทีดีกว่าที่จะทนทุกข์ทรมานอยู่เช่นนี้ /</p> <p>ข้าพเจ้าได้ร้องอ้อนวอนด้วยเสียงอันดังและเสียงนั้นไปก้องตามคูหาในซวงซู้ยกระท่อนกลับมายังหู เสียงดังบ้างค่อยบ้าง ชัดบ้างไม่ชัดบ้าง ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกกลัวเสียงของข้าพเจ้าเอง ถ้าแม้ความทรมานนานไปอีกหน่อยแล้วข้าพเจ้าคงเป็นบ้าแน่ ไม่กล้านึกทำภาพขึ้นดูในใจ นี่ก็เป็นรูปภาพตัวของตัวซึ่งอยู่ในที่ของคนตายและอยู่ในกลางความมืด อยู่ในกลางหมู่หีบซึ่งบรรจุศพเก่าแก่ ราชีนขบวนไซ! จึงหมอบนั่งเอามือปิดตาสะกดอกสะกดใจให้นิ่งแน่ว มิให้คิดถึงเรื่องซวงซู้ยอีก ฮะ! นั่นเสียงอะไรอีกล่ะ ช่างร้อนเย็นจับใจจริง ! ยกศีรษะขึ้นเงยหูฟัง <u>อ้อ เสียงนกในดิ่งเกลดอกหรือ เสียงช่างไฟเราะเย็นจับใจนี้</u></p>	<p>(บทละครได้ย่อความของบทประพันธ์ค้นฉบับให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 3	บทละครของ สด คุรุมะโรทิต ฉาก 1
<p>กระไร ! คนที่มีความทุกข์ ความเศร้าโศก อาจ บรรเทาขึ้นได้มาก เมื่อได้ยินเสียงของเจ้า!</p> <p>ความคิดใหม่วิ่งมาดลใจข้าพเจ้า เกิดมีกำลัง วังชาขึ้นอีกนึกเห็นว่า นกนั้นเกาะอยู่บนกิ่งไม้ใกล้ ปากช่องที่จะเข้าวงซู้ย ถ้าแม่เข้าไปให้ใกล้เสียง ได้ คงจะไปใกล้บันไดที่ได้ตั้งใจกัน เมื่อนึกดังนั้น แล้วก็ยืนขึ้นย่างเท้าไปช้าๆ กว่าอย่างเท้าไปได้ แต่สะก๊ว ต้องเอาเท้าเอามือแกว่งไปแกว่งมาเสีย หลายกลับก่อนแล้วจะโดน เมื่อไม่โดนอะไรแล้ว จึงหย่อนเท้าลง คราวนี้ไม่มีอะไรก็ดูขวงทาง เลย เสียงนกร้องใกล้เข้ามาๆ ประเดี๋ยวฉกรรจ์ เหมือนจะลงเลย แต่ก็กลับร้องดังอีกต่อไป (เท้า ข้าพเจ้าสะดุ้งก่อนศิลาเข้าก็ล้มคว่ำลงอยู่ที่นั่น) แต่ไม่รู้สึกเจ็บปวด....แข็งขาชาไม่เจ็บเลยแล้ว (ยกศีรษะแหงนหน้าขึ้น และเห็นแสงจันทร์ส่อง ลอดลงมาสักเท่าลำได้) บอกข้าพเจ้าว่าได้มาถึงที่ ที่ข้าพเจ้าค้นหาสมความประสงค์แล้ว (ศิลาที่ สะดุ้งนั้นก็คือ ชั้นบันไดขั้นต้นนั่นเอง บานประตู นั้นอยู่ที่ต้นบันไดสูงชันขึ้นไป) (และในขณะนั้น ข้าพเจ้าอ่อนกำลังนักไม่พอที่จะเงินกายขึ้นไปได้ จึงนอนลงที่เชิงบันได) ดูราวกับว่าเป็นหมอน และที่นอนอันอ่อนนุ่ม มองชมแสงจันทร์และฟัง เสียงนกในดิงเกล ไม่ช้าก็จะรุ่ง ตั้งใจจะนอนอยู่ที่ นั้นจนสว่าง (โดยความที่หัวอ่อนกำลังอดโรยแรง เลยม่อหลับไป)</p> <p>นอนหลับอยู่นานเท่าไรนั้น ข้าพเจ้าบอกไม่ได้ เมื่อสะดุ้งตกใจตื่นขึ้นรู้สึกอ่อนหัว และที่ตรงคอ เจ็บปวดราวกับตัวอะไรมันต๋อย เอามือคลำคอกที่ ตรงปวด....โอ! ข้าพเจ้าจะไม่รู้จักสัมผัสสิ่งที่มีมือได้ ไปกุมเข้าเลย! มันเกาะติดอยู่กับเนื้อ...อ้ายตัวมี</p>	<p>(บทละคร ได้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับ ให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 3	บทละครของ สด ฤกษ์โรหิต ฉาก 1
<p>ปึกๆ หายใจฟูๆ คายๆ ขยะแขยง! ความเกลียด สะอิดสะเอียนทำเอาข้าพเจ้าร้องคับห้อง รวากับใครเอาหนูมาโยนใส่ ! หลับหูหลับตาแข็งใจเอา มือทั้งอ้ายตัวนี้มๆ คายๆ หยุบๆ อ้อ! เหวี่ยงไปไกลสุดกำลัง เวลานั้นข้าพเจ้านึกว่าตัวของตัวเป็นบ้า ได้ยินเสียงร้องกรี๊ดของตัวเองไม่รู้จักหยุด ประเดี้ยวกรี๊ดๆ ให้อหว่าดเสียวไปว่าไอ้ตัวแมลงนั้นกลับได้มาอีกแล้ว! แสงเดือนหายลับไป ณ ที่ตรงเคยเห็นแสงเดือนมีแสงสลัวๆ พอให้เห็นทาง ขึ้นบันไดกลางๆ รีบขึ้นบันไดมาพอลงถึงบานประตูเหล็ก ก็เข้าจ้งกระซอกหมายจะให้หัทพังเปิดออก ตะโกนให้เขาช่วยก็ไม่มีใครงาน นอกจากได้ยินเสียงก้องเสียนเสียง มองลอดซีกกรงเหล็กบาน ประตูออกไปเห็นหญ้าเห็นต้นไม้ เห็นฟ้า ขมุกขมัว.....ๆ ไรๆ ค่อยชื่นใจขึ้นงั้น (เหลือบชำเลืองขึ้นบนซุ้มประตูเห็นเถาองุ่นป่าเลื้อยพาดเป็นระย้าเฟื้องห้อยช้อยลงมา มีผลสุกห้ามเป็นพวงออกเรียวยาวไป) ละอองน้ำค้างติดตัวคูแหว่ววับ ประคองประคองด้วยพลอยอันมีค่า (ข้าพเจ้าลอดมือออกไปทางซ่งลูกกรง ขึ้นเข่งฉวยพวงองุ่นได้สองพวงสามพวง รีบรับประทานด้วยความหิวกระหายจนหมด) คุรสชาติมันช่างโอชาเสียนึกอะไร เกือบจะจำได้ว่า ตั้งแต่เกิดยังไม่เคยรับประทานอะไรที่จะโอชารสมากกว่านี้ คอที่แห้งผากค่อยบรรเทาลง เร็วแรงดูเกิดขึ้นมาทันที</p> <p>(ถ้าหาหาญชาญชัยเหลือขวหน้ามองลงบันไดที่จะเข้าดูหาได้ มองเห็นอะไรขาวๆ อยู่ที่บ้านใดชั้นที่เจ็ดนับแต่ชั้นบนลงไป) <u>โดยความพิศวงว่าจะ</u> <u>เป็นอะไรแน่ ข้าพเจ้าค่อยๆ ไต่ลงไปดู เห็นเป็น</u> <u>เทียนขี้ผึ้งสักครึ่งเล่มได้วางอยู่ เทียนนั้นเป็น</u> <u>เทียนชนิดอย่างพวกพระบาทหลวงถือนำศพเข้า</u></p>	<p>(บทละครได้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 4	บทละครของ สด ฤกษ์โรหิต ฉาก 1
<p>ฝิ่ง นี่ชะดิชะร้ายพวกพระที่ถือเทียนศพเข้ามา เมื่อจากลับขี้เกียจจะถือเอาเทียนกลับไปก็เหวี่ยงทิ้งเสียดามข้างทางเดิน ข้าพเจ้ามองดูเทียนเล่มนั้น (และรำถึงว่าถ้าเราได้ไฟจะดี! ล้วงมือเข้าไปในกระเป๋ากางเกง...) นี้อะไรดังกริ่ง! <u>อ้อ เป็นด้วยเขาสลิตลานรีบเอาใส่โถงมาฝิ่งนี่เอง</u> เข้าของในกระเป๋ากางเกงจึงยังคงเหลืออยู่ ถุงเงินปลีกก็ยังมีอยู่ พวงกุญแจก็ยังมีอยู่ ซองการ์ดก็ยังมีอยู่ (คลำไปคลำมาในกระเป๋าได้ของที่ข้าพเจ้าต้องการมากคือ หีบไม้ขีดไฟเทียนไขเงิน) เขามือสอดกระเป๋ากางเกงอีกข้างหนึ่งหมายว่าจะพบซองบุหรี่เงินที่ใส่ไว้แต่ไม่พบ มิได้....ของนั้นดีมีราคามากด้วยชะรอยท่านบาทหลวงองค์นั้นท่านจะลวกเอาออก ส่งไปกำเณรพิภพและสาขานาฬิกาให้ภรรยาข้าพเจ้าแล้ว เหย อคบุหรีไป แต่ถึงกระนั้นก็ได้จุดไฟเทียนพระอาทิตย์ก็ยังไม่ซักรดเลี้ยวเหลี่ยมพระสุเมรุ ยังอีกนานกว่าจะพบช่องมาคอยตะโกนให้คนที่เดินผ่านทางนั้นช่วยได้ อย่ากระนั้นเลขนั่งจ้องอยู่ที่ประตูนี้ก็ป่วยการเวลากลับลงไปคูโงงที่ใส่มาฝิ่งที่หรือว่าหน้าตาจะเป็นอย่างไร (พอได้ไม้ขีดเข้ากล่องหนึ่งแล้ว เลขไม่กลัวสะดุ้งอะไร หยิบกันเทียนขึ้นจุดไฟ ที่แรกคังเป๊ะเป๊ะๆ จี้ ไม่ใคร่จะติดไฟได้เลย สักครู่หนึ่งก็ลุกลามส่องแสงสว่างไสวดี เขามือป้องเทียนเข้ามือหนึ่งถือเทียนมือหนึ่งยกเท้าก้าวลงบันไดกลับมาสู่ห้อง) ห้องที่มีคันทันกัวถึงกับเกือบจะทำให้ข้าพเจ้าเป็นบ้าตาย</p> <p>พออย่างเท้าก้าวเข้าไปในคูหาเห็นเจ้าพวกจึงจกตุ๊กแก แอ้ กิ่งก่า แมงมุม ซึ่งเคยอยู่แต่ในที่มืด เห็น</p>	<p>(บทละคร ได้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 4	บทละครของ สด ฤกษ์โรหิต ฉาก 1
<p>แสงไฟเข้ามาพาดกันวี่งกลานเลื้อยแผ่นผ่านไป ออกเกรียวกราว เสียงนกกระพือปีก และร้องออก ก้องกู่หา คราวนี้ถึงจะร้องให้คอแตก กระพือให้ ปีกหลุด ก็เป็นไม่กลัวกัน ค่าที่มีไฟอยู่กับมือทั้ง ดวงถึงจะดับไม้ขีดก็ยังมีอีกเกือบกล่อง จะกลัวอะไรเดี๋ยวนี้ ฮวงซุ้ยนั้นเดิมนึกว่าช่างใหญ่โตนี้ กระไร (พอได้ไฟมาส่องดูไหนเล่าที่จริงไม้โตก็ มากน้อยเป็นห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้าผืนก้อหินถือปูน ทุกด้านตามผืนผ้าผืนนั้นเป็นแอ่งเว้าเข้าไปแล้วก้อ เป็นแท่นๆ ขึ้นไว้สำหรับวางหีบศพ เหนือแท่น ขึ้นไปเป็นชั้นๆ บรรดาหีบที่วางอยู่ตามเหล่านั้น ล้วนแต่มีกระดูกของบิดา ปู่ ย่า ตา ทวด บุรพชน ผู้ตั้งตระกูลโรมานีมา หีบศพตั้งซ้อนๆ กันขึ้นไป จนเต็มด้านกำแพง แล้วลำดับด้านอื่นต่อไป ข้าพเจ้าเที่ยวเดินตรวจหีบศพมาจนถึงใบที่ ข้าพเจ้าต้อง การจะพบ...คือโลงของข้าพเจ้าเอง โลงนั้นอยู่บนชั้นต่อไปอื่นขึ้นไปสูงพื้นพื้นดิน ประมาณสามเศกคืบ) รอยแตกเร็นพยานอ้างว่า ข้าพเจ้าได้ตื่นออกจะอย่างใหญ่เดินเข้าไป พิจารณาจนใกล้เห็นว่าฝีมือที่ทำนั้นแบบบางเลว ทรามจริงเหมือนนี้ ...ชั้นแต่กระดาศก็ไม่ได้ปิด เครื่องประดับประดาอะไรก็ไม่มีสักอย่าง..... (อะไรวางๆ วับๆ อยู่ที่กันโลง ส่องไฟลงไปดูเห็น เป็นไม้กางเขน ไม้ค้ำคองหุ้มเงินวางอยู่) นี่ท่าน บาทหลวงผู้มีพระเดชพระคุณองค์นั้นอีกแล้ว! ท่านสมเพชว่าเราจะฝังข้าพเจ้าเปล่าๆ คุณไม่เป็นการบังควร ต้องมีของในศาสนาเป็นลิ่งนำหน ทางไปสู่ที่ซอด้วย <u>บางทีเมื่อสวดมนต์สวดพร สวดวิญญานข้าพเจ้าแล้ว ท่านจะเอาไม้กางเขนอัน</u></p>	<p>(บทละคร ใล้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับ ให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 4	บทละครของ สด ฤกษ์โรหิต ฉาก 1
<p>นั้นวางลงบนอก</p> <p>พ่อข้าพเจ้าพื้นดินที่จะดันออกมา ไม้กางเขนนั่น จึงได้โผล่พลัดลงไปอยู่เบื้องล่าง (หีบเอาไม้กางเขนขึ้นจบด้วยความนับถือ) และตั้งใจว่าต่อไปข้างหน้าถ้าพบท่านบาทหลวงองค์นั้นแล้ว จะเล่าเรื่องให้ท่านฟังสมนาคุณความดีของท่าน มาตราว่าท่านไม่เชื่อในถ้อยคำที่เล่าบอกก็ดี เอาไม้กางเขนนี้ให้ท่านดู ท่านคงจะจำได้และเชื่อเขาได้ จารึกชื่อบนโลงหรือเปล่า? ออกสงสัย (เดินเอาไฟส่องดูตามข้างๆ อ้อ จเร็ก...ฝีมือเขียนเลวๆ ด้วยน้ำมันดินว่า “ฟาบีโอ โรมานี” ถัดลงมาข้างล่าง บอกวันเดือนปีเกิด ถัดลงมาเขียนเป็นภาษาละตินบอกว่า ข้าพเจ้าตายด้วยอหิวาตกโรค ณ วันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1884) นั่นคือเมื่อวานนี้.....</p> <p>เมื่อวานนี้เอง! แต่รู้สึกดูช่างนาน นานราวกับสัก ร้อยปีมาแล้ว</p> <p>เมื่อพิจารณาโลงของข้าพเจ้าเองแล้ว ข้าพเจ้าเดินไปยังหีบศพบิดาและมารดา ซึ่งวางเคียงคู่กันอยู่ คุณข้าลงกระทำค่านับและอ่อนวอนของความรักและความปกป้องรักษาของท่านผู้มีพระเดชพระคุณอย่างล้นพ้นทั้งสองในเวลาที่คุณไปสู่ปรโลกแล้วให้คงมีอยู่แก่ตัวข้าพเจ้า ดังเช่นในเวลาที่คุณยังมีชีวิตอยู่ในมนุษยโลกนี้ (ขณะที่คุณเข้าอ่อนวอนอยู่นั้น ข้าพเจ้าเห็นอะไรต้องแสงไฟแวววับจับตาพร่าว ครั้นลุกเดินไปดูเห็นจีเพชรวางอยู่กลางพื้นเรือนตรงกลางเป็นรูปไข่มุก รูปชมกุ่มเมื่อดึงเชือกประดับล้อมรอบด้วยเพชรสีชมพูน้ำที่หนึ่ง) มีความสนทน่หัวใจเป็นอย่างยิ่ง ที่</p>	<p>(บทละครได้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 4	บทละครของ สด กุระมะโรหิต ฉาก 1
<p>มาเจอของชนิดนั้น อยู่ในที่อันไซ้ที่ไซ้ทาง ฉะนั้น มองตรวจดูทั่วทิศว่าของนั้นจะอย่างไร ได้ (จึงเห็นหีบศพประหลาดอันหนึ่งวางตะแคง ข้างอยู่กับพื้น) ดูเหมือนจะมีใครค้นหรือปลัก พลัดตกลงมาข้างๆ อ้ายโครมนั้นคือ เจ้านี้เอง.... หีบนี้ขาวและใหญ่พอใส่ศพคนสูงห้าศอกได้ดี ข้าพเจ้านึกในใจว่าท่านบุรพบุรุษของเราผู้นี้ช่าง สูงใหญ่จริง นี่เราทำเอาท่านหกคะเมนพื้นที่ทาง มา จะเอาขึ้นคนเดียวก็ไม่ไหว ต้องทิ้งไว้ก่อน แล้วจึงให้คนมาจัดการภายหลัง แต่ทองเพชรที่อยู่ใน ในมือเดี๋ยวนี้จะกระเด็นออกมาจากเครื่องแต่งตัว ของท่านบ้างดอกกระมัง?</p> <p>ความพิศวงในหีบใบนั้นยิ่งแก่กล้าขึ้น ข้าพเจ้า จึงถือเทียนที่ขลุ่ยส่องจนรอบหีบจะดูชื่อท่านผู้นั้น ว่าชื่อเรียงเสียงใดก็ไม่เห็นมีชื่อปรากฏ ไม่มี เครื่องหมายแสดงอะไร นอกจากรูปกริชทาสีแดง ป้ายๆ พอเป็นรูปอยู่อันหนึ่ง เกิดเป็นปริศนา! ต้องตีปริศนานี้ให้แตกจงได้ แท่งเทียนตั้งลงบน แท่นศพ วางจี้เพชรในกำมือลงเคียงเทียน แล้ว สองมือเข้าข้างซีกหีบที่แตกเผยออยู่อูข้างหนึ่ง ค้วยเต็มกำลึง กระดานหิรลั่นเผาๆ กุ้งหนั่งเล็ก กลิ้งออกมาข้างเท้าถูงหนึ่งหีบขึ้นแก้ดู...มีทอง เต็มถูง ยิ่งทำให้ข้าพเจ้ามีความประหลาดใจ และ ที่งมากขึ้น จึงพยายามล้วงแผ่นกระดานแล้วเอา ก้อนศิลามาขัดเข้าเป็นลิ่มไว้ ต่อไปเลือกเอาศิลาก้อน ที่เชื่อมมาตอกอัดเป็นลิ่มอีกชั้น ออกแรงและ ปัญญาไขลิ่มเบ่งกระดานหีบอยู่สักสิบนาทีได้ กระดานก็ถอนออกทั้งแผ่นสมความปรารถนา เปิดขึ้นนี้กว่าคงจะได้เห็นสิ่งที่น่ากลัวขนพอง</p>	<p>(บทละครได้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับ ให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 4	บทละครของ สด กุระมะโรหิต ฉาก 1
<p>สยองเกล้า กล่าวคือเห็นกระดูกเป็นท่อนๆ ขาวๆ กะโหลกศีรษะตั้งอยู่จิ้งโก้ยังพื้นแสะตะตากลวงโบ แต่หาเห็นสิ่งเช่นนั้นไม่แทนสิ่งที่น่ากลัวเหล่านั้น กลายเป็นสมบัติล้วนแล้ว แต่สิ่งของอันมีค่า คาค คะเนไม่ถ้วนว่าจะมีของสักกี่มากน้อยสิ่ง และ ราคา มากน้อยเท่าใด มากมายกายกองเหลือแหล่ ฉิวา พระมหากษัตริย์ผู้มีทรัพย์นับโกฏิมาเห็น ลาภของข้าพเจ้าเข้าแล้วคงไม่วายที่จะทรงอิงฉา! ชั้น บนปากหีบมีถุงหนังใบใหญ่ สิบห้าถุงวาง เรียงเป็นลำดับกว่ายี่สิบห้าถุงมีทองตรงที่เขาใช้ สร้อยกัน ถุงที่เหลือนั้นเต็มด้วยเพชรพลอยอันมี ค่า.....มีตั้งวาละเพชร รัตเกล้าเพชร กำไลมือเพชร นาฬิกา สายสร้อย และเครื่องแต่งตัวผู้หญิงต่างๆ (บทละครได้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับ ให้สั้นกระชับลง)</p> <p>สิ่งนั้นก็เพชร สิ่งนั้นก็ทับทิม สิ่งนั้นก็มรกตดูแว วาวขาวเขียวแจ่มล้วนแล้วด้วยก้อนศิลาประเสริฐ นอกจากที่เป็นรูปพรรณยังมีเพชร ทับทิม มรกต ไข่มุก โอปอลเม็ดเม็ดโตๆ น่างามๆ อิกเอนก เจียรไนแล้วก็มี ที่ยังไม่เจียรไนอีกก็มาก ถัดลง ลงไปถึงฝักอ่อนอย่างดีเป็นม้วนๆ มีฝักน้ำมันห่อ กันชั้นอยู่ภายนอก คลือออกภายในมีแพรดอก เงินๆ งาม กำมะหยี่ก็มี ฝักเยียรนับก็มี มีฝักลูกไม้ อย่างเก่า อย่างมีราคามากอยู่สามทบ ยังบริบูรณ์ ไม่ขาดวันเสียหายเลยแต่สักนิด ถัดลงไปมีถาด ทองใหญ่สองถาด และมีถ้วยทำด้วยธาตุดอย่าง เดียวกันอยู่คู่หนึ่ง ของสำหรับกับของอื่นๆ กระจุก กระจิกกระจุกกระจิงยังมีที่หลาย เช่นกับรูปผู้ หญิงแกะด้วยงาช้างทั้งตัวขึ้นอยู่บนฐานเงิน เข็ม ขัดทำด้วยเงินตราเกี่ยวๆ กัน พัดด้ามจิวทำด้าม ด้วยอำพันประดับมุกการเวก กริชเจ็ดคดฝักฝัก</p>	

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 4	บทละครของ สด ฤกษ์โรหิต ฉาก 1
<p>พลอยต่างๆ คั่นถ่วงกรอบฝั่งไข่มุกเป็นต้น ถึงชั้นล่างชั้นที่สุดจะว่าเป็นของเราก็ไม่ได้ มี <u>กระดาษแบงก์โน้ตหลายม้วนเป็นเงินรวมหลาย ล้านแฟรงค์.....สมบัติใหม่อันนี้ รวมเข้ามากกว่า สมบัติก่อนที่ข้าพเจ้ามีอยู่หลายเท่า และสมบัตินี้เป็นของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าพบในซองซุ่ยที่ฝั่งของ <u>ข้าพเจ้า.....</u></u></p> <p><u>ข้าพเจ้ามีกรรมสิทธิ์ที่จะถือว่าเป็นสมบัติของ ข้าพเจ้าได้</u> (หวนนึกว่าสมบัติอันเก่าของนี้เข้ามา อยู่ในซองซุ่ยนี้ยังงี้ได้หนอ!) <u>พวกโจร! โจร ไม่ ต้องสงสัย.....ทำไมเมื่อก่อนถึงช่างโง่ ไม่นึกถึง</u></p> <p>พวกโจรเลย รูปกริษาสี่ฝ่าหีบนั้นทำให้นึกทนาย ปริศนานี้ถูกกริชสีแดงเป็นเครื่องหมายของนาย โจรด้าหาญร้ายกาจคนหนึ่งชื่อว่า คาร์เมโล เนรี คุมพวกห้องเที่ยวปล้นสะดมชาวเมือง ปาเลอร์โม ไม่สู้มานานนักนี้</p> <p>“อ้ออย่างนี้เอง” ข้าพเจ้าคิดในใจ “นี่ความคิดอันลอยฟ้าของเจ้าหรือเจ้าคาร์เมโล! เจ้าตัวฉลาด! หัวคิดดี...เจ้าคิดว่าคงจะไม่มีใครมารบกวนผู้ที่ตายแล้ว จะไม่มาเที่ยวค่อขโมยกันทรัพย์ นำวามสติปัญญาแก่นักคาร์เมโลเอ๋ย! แต่ครานี้เจ้าแพ้! คนที่เขาพากันว่าถึงแก่กรรมแล้วและกลับเป็นขึ้นมาได้ ฉะนั้น ควรจะได้รับรางวัลค่าความลำบากตรากตรำบ้างซี่ ถ้าข้าไม่เอาเข้าของที่พระเจ้าและอ้ายโจรหาไว้ให้ แล้วข้าเป็นไอ้มหาโง่สมบัติทั้งนี้ล้วนได้มาโดยทุจริตไม่ต้องสงสัย... ฉะนั้นให้ข้าปกป้องรักษาเป็นเจ้าของดีกว่าเจ้าจะเป็นเจ้าของ คาร์เม-โล!”</p> <p>แล้วตรงภาคเรื่องต่อไปว่า เมื่อพวกโจรตี</p>	<p>(บทละครได้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับ ให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 4	บทละครของ สด กุระมะโรหิต ฉาก 1
<p>ปล้นได้ทรัพย์แล้วคงจะเอาลงเรือข้ามมาจากเมืองปาเลอร์โมทางทะเล บรรจูลงโลงที่เสร็จแล้ว ก็ให้ลูกสมุนอย่างที่แข็งแรงหามหีบที่สมมติว่าหีบศพมาตามถนนมีพวกฟ้องแต่งคำหรืออะไร ทำหน้าตาโศกเศร้าเจ้าจ้อยเดินมาเป็นกระบวนแห่ใครเลยจะสงสัยเป็นอื่นเล่า อ้ายพวกโจรเหล่านี้เดินแต่้มความคิดสูงจัด แต่มันเข้ามาในฮวงซุ้ยนี้ยังไ้ได้ หรือว่ามันมีลูกบุญแจปปลอมอีกต่างหาก? ยังตรงความตรงนี้ไม่ออก</p> <p>(พอเทียนส่องแสงอยู่สว่างดีๆ แผละพีบดับทันที่ราวกับถูกลมเวร่าพาพัคกรรโซก) ไม้จิดในกระเป่ามีอยู่ ไม่กลัวไม่ขามอะไรจุดขึ้นใหม่ได้สบาย แต่สงสัยว่า เหตุไฉนไฟถึงดับวูบราวกับเป่าด้วยปากเช่นนั้น มองตรวจไปๆ เห็นแสงสว่างภายนอกห้องลอดช่องเข้ามาได้ตรงมุมแทนที่ตั้งเทียน ข้าพเจ้าเดินเข้าไปใกล้เห็นรูปในกำแพงใหญ่ประมาณสามนิ้วถอดได้ และลมเป่าเข้ามาตามช่องแรงจัด (ข้าพเจ้ารีบจุดเทียนใหม่ ถือไปพิจารณาตรวจตราดูช่องนั้นและตามแทน เห็นเป็นรอยถลุงเอาก้อนศิลาใหญ่ที่ดำดับก่อเป็นกำแพงหลุดออกไปสะท้อน มีท่อนไม้ทั้งคั้นมาพาดทับปิดช่องนั้นไว้ ท่อนไม้นั้นไม่ได้ตอกติดกันแน่นหนา แต่เพียงเอามือผลักก็ล้มตกไปได้ที่ละท่อน ถัดออกไปข้างนอกเป็นชยะพงหญ้าตัดมาสุ่มๆ ทิ้งเข้าไว้ พอเชี่ยท่อนไม้และชยะพงหญ้าไปพ้นทางแล้ว เป็นช่องโศไม่ว่าใครลอดเข้าออกได้สบาย หัวใจของข้าพเจ้าเดินหนักด้วยความคิดที่จะหลุดจากที่ขังได้ ค่อยไ้หลุดออกไป.....) เหลียวซ้ายเหลียวขวาเหลียวรอบตัว .....ขอบพระ</p>	<p>(บทละครได้ข้อความของบทประพันธ์ต้นฉบับให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 4	บทละครของ สด ฤกษ์โรหิต ฉาก 1
<p><u>เดชพระคุณพระเจ้า! เห็นทุ่งนาป่าเขา .....เห็น</u> <u>ฟ้า: (ข้าพเจ้าลเมือหัวร่อว่าด้วยความยินดีเหลือ</u> <u>เกิน) เป็นไทแล้ว ! เป็นไทข้าจะกลับคืนชีวิต กลับ</u> <u>คืนสู่ความรักกลับคืนสู่วงแขนแม่นินนาคน</u> <u>สวย.....กลับคืนมาสู่ความสุขในโลก ....เป็นไทที่</u> <u>จะลืมถ้าลืมได้ ลืมความน่ากลัวอย่างขึงที่ต้องถูก</u> <u>ฝังทั้งเป็น ถ้าแม่คาร์เมโล เนรี ได้ยื่นคำให้พรของ</u> <u>ข้าพเจ้าแก่เขาแล้ว เขาคงจะนึกว่าตัวเขาเป็น</u> <u>เทวดาผู้วิเศษมากกว่าเป็นมหาโจรทีเดียว ลากผล</u> <u>และความเป็นไทของข้าพเจ้าเป็นผลแห่งการที่ตัว</u> <u>มหาโจรเองหรือพวกบริวารชุดเอาของไปซ่อนไว้</u> <u>ในซวงซุ่ยโรมานี จะมีน้อยคนที่เคียวเกือบว่าได้</u> <u>ว่ามีกตัญญูต่อผู้อุปถัมภ์ของเรามากกว่าข้าพเจ้า</u> <u>ต่อมหาโจรผู้มีชื่อเสียงปรากฏนี้ รัฐบาลได้บน</u> <u>บานมาหลายเดือนแล้ว ถ้าผู้ใดจับมหาโจรผู้นี้มา</u> <u>ให้หรือแต่เพียงบอกตำบลที่ซ่อนให้ได้ จะให้</u> <u>รางวัลถึงขนาด เออ รัฐบาลเห็นจะไม่ได้รับความ</u> <u>ช่วยเหลือจากข้าพเจ้าแล้ว ให้ได้ยื่นกับหูรู้กับตา</u> <u>ว่าอยู่ที่ไหน ก็เป็นไม่บอกไม่เล่า ต้องการอะไรจะ</u> <u>ไปประทุษร้ายต่อเขา ! ถึงโดยจะไม่ปลงใจ เขาก็</u> <u>ทำคุณแก่ข้าพเจ้าอย่างที่สหายดีๆ จะทำไม่ได้</u> <u>เพื่อนที่ไหนให้ไปหาทั่วโลก เมื่อขัดสนจะกอบ</u> <u>โกยเอาเงินเอาทองมาให้เป็นหนักเป็นหนาเป็น</u> <u>ไม่มีแล้ว หาไม่สุภายิตท่านจะวางไว้ทำไมว่า</u> <u>“เพื่อนกิน ลิ่นทรัพย์แล้ว แทนหนี</u> <u>ห่างาย หลายหมื่นมี มากได้</u> <u>เพื่อนตาย ถ้ายแทนชี วาอาตม์</u> <u>หายาก ฝากผีไข้ ยากแท้จักหา”</u> <u>เพื่อนยากนั้นเกือบจะว่าไม่มีเลยก็ว่าได้ จะมี</u></p>	<p>(บทละครได้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับ ให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 5	บทละครของ สด ภูมโรหิต ฉาก 1
<p>บ้างก็น้อยเต็มทีก็แต่ที่นายโจรสงเคราะห์แก่ข้าพเจ้านั้นมากกว่า เพื่อนจะสงเคราะห์ได้ บางทีก็จะเป็นเพราะที่เขาไม่ใช่เพื่อน</p> <p>ข้าพเจ้ายืนนึกถึงสมบัติบ้ายืมใหญ่ขี้มน้อยอยู่นานแล้ว หวนคิดว่า แม่นินนากับข้าพเจ้าคงจะรักกันขึ้นมากกว่าแต่ก่อน ด้วยคิดว่าเวลาที่พราวจากกันไปก็ไม่นานเลย แต่ความน่าเสียดายทั้งกล้ว... ความคิดฉะนี้แหละจะทำให้สวาทซึ่งกันและกันขึ้นอีกสักสิบเท่า และส่วนแม่คาราน้อย! ทำไม... ..เย็นวันนี้จะได้ไปไกวชิงช้าให้นั่งได้ต้นส้มตามเคย จะได้ยินเสียงพูดแจ๊ๆ หัวเราะก๊ิก เย็นวันนี้จะได้จับบีบมือกิกโค ด้วยความยินดีอย่างที่ดี้อยคำจะอธิบายเป็นภาพไม่พอ! คำวันนี้ คำวันนี้ ศีรษะภรรยาของข้าพเจ้าจะมาชบอยู่ที่หน้าอก แก้มปากจะมาชบอยู่ที่ปากข้าพเจ้าในความเจ็บบสัจจะจะได้ยินเสียงอะไร นอกจากเสียงจูบฟอดๆ อ่า, มันสมอง ข้าพเจ้าอยู่ข้างจะรู้สึกเวียนงมงายด้วย บิดิขินดิปลัด้มมากเหลือสิ้นพัน รู้สึกว่าขี้มเอง หัวเราะเอง พูดเองเออเองอยู่คนเดียว รวากับคนหย่อนเต็ง! พระอาทิตย์ซักรดขึ้นพันเหลี่ยมไสลแล้วส่องแสงฉายมากระทบน้ำทะเลดูแดงพราวแวววับ ดูเหมือนกับว่าน้ำทะเลในอ่าวเมืองเนเปิ้ลนั้นเป็นน้ำไฟ เมื่อหายจโลมอากาศบริสุทธิ์พอใจแล้วก็คลานกลับเข้าฮวงซุ้ยใหม่</p> <p>การรวบรวมเข้าของที่รื้อมากระจัดกระจายอยู่เข้าที่ตามเดิมนั้น ไม่เป็นของขากลำบากอะไรนัก (ในช่วงเวลานี้ข้าพเจ้าต้องการแต่เพียงสองถุงสำหรับไปใช้จ่ายปลาง ถุงหนึ่งแล้วแต่ทอง อีกถุงหนึ่งล้วนเพชรพลอย) เหลือนอกนั้นก็เอากลับลง</p>	<p>(บทละครได้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับให้สั้นกระชับลง)</p>

บทประพันธ์ของแม่วัน ตอนที่ 5	บทละครของ สด ฤกษ์โรหิต ฉาก 1
<p>หีบ (เปิดฝาเรียบร้อยแล้วลากเอาไปมูมฮวงซุ้ยที่มีดที่สุด ยกศิลาก้อนใหญ่ขึ้นทับไว้สามก้อน) (แล้วกลับมาเอาถุงทั้งสองที่เลือกเอาไว้สอดลงกระเป่ากางเกงข้างละถุง) พอทำอย่างนั้นนี่ก็ขึ้นมาได้ถึงเครื่องแต่งตัวของข้าพเจ้า แต่งตัวอย่างนี้จะเดินไปตามถนนหลวงได้หรือ ควักถุงเงินเดิมของข้าพเจ้าที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า มีติดตัวมาด้วยเทออกดูมีทองคำราคาขี้สับแครงก็อยู่สองแผ่น มีเงินปลีกอยู่บ้าง เงินเท่านี้พอจะซื้อเครื่องแต่งตัว สำหรับหนึ่งได้ แต่จะไปซื้อไปหาที่ไหน? หรือว่าจะซบซ่อนอยู่ในฮวงซุ้ยนี้จนพลบค่ำจึงออกเหมือนกับยายผีปีศาจหรือยายคนร้าย? ไม่ได้การ ! จะเป็นไรก็เป็นไป ไปมันดูๆ อย่างนี้สิคะขอเราก็เหมาะเอาเป็นยายกระยาจกฉะฉินเที่ยวขอทานเลี้ยงชีพเท่านั้นเอง ไม่เห็นจะเสียอะไร ถึงจะเสียจะหายสักเท่าไรก็ไม่เป็นไร...พอถึงบ้านก็คุ้มดอก</p> <p>ครั้นตกลงในใจอย่างนั้นแล้ว (ก็เตรียมตัวจะออกเอาจีวรเรือที่พบคราวแรกห้อยคอตั้งใจว่าจะเอาเครื่องประดับกายอันนี้ไปเป็นกำนัลภรรยา) (แล้วก็ในลอคออกทางช่องเอาไม้ขอนขึ้นก่ายทับๆ กัน และเอาขะพางหญ้ามากองสุมา ไว้อย่างเดิม)⁷</p>	<p>(บทละครได้ย่อความของบทประพันธ์ต้นฉบับให้สั้นกระชับลง)</p>

⁷ แม่วัน, ความพยายาม, หน้า 34 - 58.

4) การแทรกบทเจรจาเพลงและบทร้อง

เมื่อสด กุรมะโรหิตต้องเขียนบทละครเวทีในลักษณะที่มีการขับร้องเพลง-สลับการแสดง สด กุรมะโรหิต จึงได้นำเค้าโครงเรื่องเดิมดัดแปลงเขียนเป็นบทละครขึ้นใหม่แทรกเพิ่มเติมเพื่อสามารถโยงเรื่องราวและอารมณ์ตัวละครให้สามารถบรรจุเพลงร้องแทรกในขณะดำเนินเรื่องได้ ลักษณะดังกล่าวเป็นการปรับปรุงบทละครขึ้นใหม่ของสด กุรมะโรหิตที่แตกต่างไปจากต้นฉบับเดิมของแม่วัน

ตัวอย่างประกอบ 1

บทเจรจาที่ขีดเส้นใต้คือบทละครที่สด กุรมะโรหิตเขียนเพิ่มเติมขึ้นเพื่อนำเข้าสู่การขับร้องเพลงสลับการแสดง

ฉากที่ 2

สถานที่ : ในสวนดอกไม้หลังคฤหาสน์ของฟาบีโอ เวลาค่ำ เบื้องหลังมีแสงเดือนจับฟ้า ถ้าสามารถให้เห็นดวงเดือนก็สวยดี มีม้าหินหนึ่งตัว

(เมื่อเปิดฉาก ฟาบีโอขึ้นรำพึงแต่เพียงผู้เดียว แล้วทันใดทันนั้น เขาก็ได้ยินเสียงฝีเท้าคนเดินมา ฟาบีโอรีบหลบเข้าไปในพุ่มไม้) (เกียโซโมออก)

เกียโซโม : ให้ตายซิ ! ถ้าคุณผู้ชายกลับมาเห็นเข้า... ฮี ! มันก็เหมือนเรานั้นแหละ ! ไร่เรามันก็เคยมีเมียแบบนี้มาทีหนึ่งเหมือนกัน (เดินไปเดินมาอย่างงุ่มง่ามใจ) หนอยเนาะ ! พอผัวตายได้วันเดียวเท่านั้น เจ็บช้ำมากินข้าว... แล้วเจ้าหมอนั้นเลยไม่ยอมกลับบ้าน... สนุกกันใหญ่... อีกหนอยมันก็จะเข้ามาครองบ้านนี้... ไร่เราก็คงจะถูกไล่ออก.... (เสียงวิวิสห่า) ... เहांทำไม ? ไร่เพื่อนยาก... ไร่ไม่ช้าแล้ว ก็โค่ก็คงจะฆ่าแตกตาย..... ไร่ช่วยอะไรไร่ไม่ได้หรอก

(ฟาบีโอเดินออกมาจากพุ่มไม้ เกียโซโมหันไปเห็นก็ตกใจ)

เกียโซโม : ใคร ! นี่แกเข้ามาทำไม ?

ฟาบีโอ : คุณเสียใจดี ! ไร่ไม่รู้ หรือว่าใคร ?

เกียโซโม : (เข้าไปจับคอ) บ้า ! นี่แกเป็นเจ้าพวกขีปซีอีกละซิ ! ไร่พวกนี้มันรุ่มร่ามอยู่เสมอ นี่แกเสือกเข้ามาทำไม ?

ฟาบีโอ : ไร่ไม่ได้หรือ ?

เกียโซโม : ไร่จะผีอะไรกัน ? ไร่ไม่เคยเห็นแกสักชนิด....ออกไปเสียดีกว่า ไร่แก็ !

ฟาบีโอ : (ยืนนิ่งอย่างใช้ความคิด เอามือลูบผมซึ่งขาวเหมือนสำลี) ไร่แก็ ? แกคิดว่า ไร่เป็นคนแก็อย่างนั้นรึ ?

- เกียโซโม : (อย่างโมโห) ก็แกไม่แก่หรอกรี ? หนอย ! ผมขาวเป็นสำลี แล้วยังอยากจะ เป็นหนุ่ม .... นี่ ! ออกไปเสียดีกว่า ไม่อย่างงั้นเจ็บตัวนะ ข้าไม่อยากทำคน แก่หรอก
- ฟาบิโอ : (เอามือลูบผมอีก) คนแก่ ! ... ฮือ ! .....ก็ตีเหมือนกัน... (หันไปทางเกียโซ โม) เกียโซโม แก่จ๋าฉันไม่ได้จริงๆ รี ?
- เกียโซโม : (อย่างแปลกใจ) นี่แกรู้จักชื่อข้าได้ยังไง ?
- ฟาบิโอ : แล้วกัน. เกียโซโม. แก่จ๋าเคนต์เซซาร์ โอลิวาไม่ได้หรือ ?
- เกียโซโม : เคนต์เซซาร์ โอลิลา ! ท่าน...เออ ... ท่านนะหรือคือเคนต์เซซาร์ โอลิลา
- ฟาบิโอ : ฉันนี่แหละ !
- เกียโซโม : เอ ! ไม่เคยได้ยินชื่อเลย
- ฟาบิโอ : เมื่อห้าปีมาแล้ว แกตามคุณผู้ชายของแกไปเป็นแขกของเคนต์มันชินีที่ กรุงโรมจ้าได้ไหม ?
- เกียโซโม : (อย่างใช้ความคิด แล้วพยักหน้า) จ้าได้
- ฟาบิโอ : ฉันเป็นแขกคนหนึ่งของเคนต์มันชินี
- เกียโซโม : (ตกใจ) ได้โปรดเถิดครับ ประทานโทษ ผมจำไม่ได้จริงๆ
- ฟาบิโอ : ไม่เป็นไร. ฉันแกไปมากระหว่างห้าปีนี่
- เกียโซโม : ได้เท่าจะพบคุณผู้ชายหรือครับ
- ฟาบิโอ : ฮือ. อยากพบสักนิด ก็ไม่มีธุรกิจอะไรหรอก ฉันมาถึงเนเปิ้ลส์เมื่อสองวัน ก่อน ฉันนี่เดือนหงายก็เลยออกมาเดินเล่นเคมคิคจะเข้าทางประตูหน้า แต่ บังเอิญผ่านมาทางถนนหลังบ้าน เห็นประตูสวนเปิดอยู่ ก็เลยเดินเข้ามา นี่ไป ทางหน้าบ้านได้ไม๊ใช่หรือ
- เกียโซโม : ครับไปตามทางข้างตึกนี้แหละครับ แต่ว่า... เอ้อคุณผู้ชาย... เอ้อ...
- ฟาบิโอ : นอนเสียแล้วใช่ไหม ?
- เกียโซโม : อ้า... มิได้ครับ... คุณผู้ชายถึงแก่กรรมเสียแล้วครับ
- ฟาบิโอ : ถึงแก่กรรม... อพิโซ่.... เมื่อไหร่
- เกียโซโม : เมื่อวานนี่เองครับ
- ฟาบิโอ : เอ๊ะ. เป็นอะไรตาย ?
- เกียโซโม : กาฬโรคครับ
- ฟาบิโอ : กาฬโรค. อายุสั้นเหลือเกิน ฟาบิโอ นำสงสาร ถ้ายังนั่น ฉันไปละนะเกียโซ โม ฉันไม่อยากเห็นอะไรอีกใจคอไม่สบาย

(ฟาบีโอหันหลังเดินออกไปทางซุ้มไม้กลางเวที ซึ่งสมมติว่าเป็นทางออกประตูสวนหลังบ้าน)

เกียโซโม : แปลกแท้ๆ หน้าคล้ายคุณผู้ชายไม่มีผิด เค้านด์เซซาเร โอลิวา... เอไม่เคยได้ยินชื่อเลข... (โศกสรีระ)

(เกียโซโมเดินออกไปทางเวทีด้านขวา ฟาบีโอแอบค้อมเข้ามาอีก พอได้ยินเสียงคนพูดกันก็รีบหลบอยู่หลังพุ่มไม้ นีนาเดินเกี่ยวก้อยเข้ามาทักก็โศก ออกทางเวทีด้านซ้าย นีนาถือดอกกุหลาบในมือ)

กีโศ : ร้องเพลงให้ฉันฟังสักเพลงซี นีนา

นีนา : ฉันร้องสั้แม่สาวสังคมของเธอไม่ได้หรอก กีโศ อย่าร้องดีกว่า

กีโศ : เธอชอบถ่อมตัวเสมอ ฉันรู้ว่าเธอเคยเป็นนักร้องเสียงเอกมาแล้ว ฟาบีโอเขาแต่งงานกับเธอเพราะเขาหลงเสียงของเธอ

นีนา : อ้อ เขาแต่งงานกับเสียงของฉันเท่านั้นหรือ (หัวเราะอย่างไม่แยแส) แล้วเธอเล่า กีโศ?

กีโศ : ถ้าฉันจะแต่งงานกับเธอ ฉันแต่งกับตัวเธอ ไม่ใช่แต่งกับเสียงของเธอ

นีนา : เธอรักฉันสักเพียงไหนนะ กีโศ ฉันไม่อยากเชื่อหรือกว่า ความรักของผู้ชายนะ จะยั่งยืนได้เสมอไป

กีโศ : ผู้ชายอย่างฉัน (เข้าไปกอด) มีความรักได้ครั้งเดียวเท่านั้น

นีนา : ฉันหรือคะ กีโศ เธอเคยพูดอย่างนี้กับผู้หญิงมาก็คนแล้ว?

กีโศ : คนเดียวเท่านั้น คือเธอ (ดึงเข้ามาจะจูบ แต่นีนาผลักอกไว้)

นีนา : กีโศ โปรดอย่าเพิ่งทำเช่นนี้ นีมันกลางแจ้ง

กีโศ : กลัวอะไรรี ไม่เห็นแปลกอะไรนี่

นีนา : มันยังใหม่นัก คนใช้มันจะเห็นเข้า

กีโศ : แล้วบนเตียง ทำไมฉันจึงจูบเธอได้เล่า?

นีนา : ก็ไม่มีคนเห็นนี่

กีโศ : ฉันคิดว่า ที่นี่ก็ไม่มีคนเห็น

(ฟาบีโอ แสดงตัวออกมา สีหน้าโกรธ กำหมัดแน่น แต่แล้วก็ข่มใจ หลบเข้าไปหลังพุ่มไม้อีก)

นีนา : ฉันขอร้องกีโศ ไม่ใช่ที่นี่

กีโศ : ถ้าเช่นนั้น ฉันต้องขอสิ่งแลกเปลี่ยน เธอต้องร้องเพลงอย่างน้อยหนึ่งเพลง เดือนหงายอย่างนี้ฉันจะขึ้นสวรรค์

- กีโด : ถ้าได้ฟังเพลงของเธอ
- นินา : เธอต้องการเพลงอะไรล่ะคะ กีโด ?
- กีโด : ฉันจำได้ว่าเมื่อเธอแต่งงานกับฟาบีโอใหม่ๆ เธอร้องเพลงที่สะกดจิตฉันเพลงหนึ่ง เธอจำได้ไหม ?
- นินา : ฉันจำรู้อย่างไรว่าเธอถูกสะกดจิตเพราะเพลงอะไร แล้วก็... ฉันไม่จำหรอก เรื่องที่มีฟาบีโอมาเกี่ยวข้อง
- กีโด : นี่เธอไม่ได้รักฟาบีโอเลยหรือ ?
- นินา : (หัวเราะอย่างไม่แยแส) ฉันไม่เคยรักฟาบีโอ คนซึ่มๆ อย่างฟาบีโอ ผู้หญิงที่ ไหนจะรักลง
- กีโด : นั่นสิ. ฉันเห็นใจข้อนี้ คุณมันครีๆ ชอบกล ไม่เห็นมีอะไรน่ารักสักนิด ฉันเป็นผู้หญิงที่รักไม่ลง เขาไม่เคยรู้ว่าความรักคืออะไร หลงแต่หนังสือกับรูปภาพเท่านั้น เขาควรจะเป็นดาอาซึ่มากกว่า
- นินา : ฉันก็คิดเช่นนั้น ฟาบีโอควรจะเป็นดาอาซึ
- กีโด : เราเลิกพูดถึงท่านคนนี้เสียทีดีกว่า มันกวนประสาทเปล่าๆ คินเคือนหงายเช่นนี้ เธอควรจะพูดถึงฉัน และฉันควรจะพูดถึงเธอ ยังงั้นไม่ใช่หรือ นินา (ดึงเข้ามาอก)
- นินา : (หัวเราะอย่างมีความสุข) เธอน่ารักเสมอ กีโด
- กีโด : ชื่นใจ ให้ฉันได้ชื่นใจมากกว่านี้อีกนิดได้ไหม นินาง้า ให้ฉันได้ฟังเพลงสักเพลงหนึ่งเถอะ
- นินา : แต่เธอต้องสัญญาว่าจะเขียนรูปให้ฉันหนึ่งรูป
- กีโด : รูปอะไร
- นินา : รูปที่มีหน้าเธอกับฉันนั่งอยู่กลางแสงเดือนอย่างคืนนี้
- กีโด : (หัวเราะ) ไม่ต้องสัญญาออก มันเป็นความสุขของตัวเองที่จะเขียนรูปเช่นนี้ เธอร้องเพลงเถอะนินา

(นินาร้องเพลงไ้อ์ยอดดวงใจ กีโดร้องประสานไปด้วย)

- กีโด : ฉันมีอายุขึ้นอีกหลายปี
- นินา : เพราะมากหรือคะ
- กีโด : ฉันบอกได้แต่ว่า ฉันกำลังอยู่ในเมืองสวรรค์

(พี่เลี้ยงมารินากับคาราน้อยออก)

- คาราน้อย : คุณแม่คะหนูตามหาคุณแม่ที่บ้านค่ะ

นีน่า : ตามทำไม มันถึงเวลานอนแล้วไม่ใช่หรือ คาราน้อย มารินา นี่พาลงมาทำไม
 มารินา : ก็คุณหนูไม่ยอมอยู่นี่ค่ะ⁹

ตัวอย่างประกอบ 2

ฉากที่ 5

ฉากในห้องนั่งเล่นที่โสตเต็ลของเคานต์เซซาร์ เวลาห่างจากฉากที่ประมาณสามเดือน
 เวลากลางวัน เดือนหงาย แสงเดือนเข้ามาทางเฉลียง

(เมื่อเปิดฉากไฟเวทีหรี่ ทำให้ไฟฉายที่ตั้งไว้เบื้องบนบนหลังเวทีสาดแสงเข้ามาทาง
 เฉลียงและเห็นถนัด ตัวละครมีนีน่าและเคานต์เซซาร์ โอลีวา ขึ้นอยู่ดูกรงเฉลียงนอกประตู
 กำลังฟังเพลงจากไวโอลิน ซึ่งสมมติว่ามีคนขอทานกำลังสีและร้องอยู่ถนนชายทะเลเบื้องล่าง)

(เพลงขึ้น) เพลงดวงดาวกับความรัก

(พอบจบเพลงนีน่ากับเซซาร์ก็เดินกลับเข้ามาภายใน ไฟฟ้าเวทีค่อยๆ สว่างขึ้น)

นีน่า : เวลาใจสบาย จะฟังอะไรก็เพราะไปเสียหมด ทกทีติดตามนี้ร้องฟังไม่เป็นรสที่
 เดียว แต่คราวนี้... ช่างจับใจเสียเหลือเกิน

เซซาร์ : แต่ก็ยังไม่จับใจเท่าเธอร้อง

นีน่า : (หันมาสบตา แล้วยิ้ม) จั๊นหรือคะ ? ท่านจะปากหวานนักทีเดียว

เซซาร์ : ในคดีของฉันคนปากหวานมักไม่ค่อยมีความสุขจิตใจ เมื่อพูดเช่นนั้นฉันก็ออกจะ
 ร้อนตัว

นีน่า : (หัวเราะ) ไม่ต้องร้อนตัวหรอกค่ะ ดิฉันไม่เคยคิดหรอกค่ะว่าท่านไม่มีความสุขจิตใจ

เซซาร์ : จั๊นหรือ ? (หัวเราะอย่างเยือกเย็น) เธอให้เกียรติยศฉันมากเทียวนีน่า

นีน่า : ดิฉันได้ทราบว่าก็โดเขาฝากดิฉันไว้ให้ท่านดูแล, ใช่ไหมคะ ?

เซซาร์ : เขาเป็นห่วงเธอมาก

นีน่า : มันไม่ใช่ฐานะอะไรของเขาสักนิด

เซซาร์ : เธอคิดเช่นนั้นหรือ, นีน่า ?

นีน่า : ท่านหมายความว่าอะไรคะ ?

เซซาร์ : เธอคิดหรือว่ามันไม่ควรเป็นฐานะของกีโด ?

นีน่า : เอ๊ะ ทำไมล่ะคะ

เซซาร์ : ก็กีโด ... เขา... เอ้อ.... เขารักเธอมากไม่ใช่หรือ ?

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 366 – 370 ในภาคผนวก ก (8) – (12).

- นินา : ก็ช่วงเขาเป็นโรคะ... เขาอยากรักก็ให้เขารักไปคนเดียวชั๊วะ
- เซซาร์ : มันไม่ทำรุมไปหรือจ๊ะ ? นินา ?
- นินา : ทารุม (หัวเราะ) ไม่มีอะไรหรอกที่จะเป็นการทารุมสำหรับผู้ชาย
- เซซาร์ : ผู้ชายนะ.... รวมทั้งฉันด้วยยังงั้นหรือ ?
- นินา : โอ๊ย ขอประทาน โทษกะยกเว้นท่านคะ¹⁰

สรุป

บทละครเพลงเรื่อง ความพยายาม ของ สด กุรมะโรหิต เป็นการเขียนบทในลักษณะร้อยแก้ว ใช้ภาษาสามัญที่เรียบง่าย เหมาะสมกับฐานะของตัวละครและวัฒนธรรมในการดำเนินเรื่องในแบบชาติตะวันตก

ลักษณะเด่นของบทสนทนาในบทละครเพลงเรื่องความพยายาม ของ สด กุรมะโรหิต จะเน้นให้บทเจรจาระหว่างตัวละครและบทเจรจาโดยตัวละครเอกช่วยบอกเล่าเรื่องราวและการดำเนินเรื่องให้ผู้ชมสามารถเข้าใจเหตุการณ์ อารมณ์ ความคิด และบุคลิกของตัวละครได้อย่างชัดเจน และในบางครั้ง สด กุรมะโรหิต ใช้ถ้อยคำที่แสดงการเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะ อารมณ์ของตัวละครกับสัญลักษณ์เพื่อสร้างความเข้าใจและจินตนาการของผู้ชมให้คล้อยตามทัศนะของตัวละครได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน

ลักษณะเด่นในการเขียนบทละครเพลงเรื่องความพยายามของ สด กุรมะโรหิต มีดังต่อไปนี้

1. ใช้ภาษาร้อยแก้วในการดำเนินเรื่อง ใช้ภาษาที่สั้น ง่ายและกระชับ
2. เปิดเรื่องด้วยการเล่าความเป็นไปเป็นมาของเรื่องโดยให้ตัวละครเอกเป็นผู้บอกเล่าเรื่อง

ในลักษณะการแสดงเดี่ยว (Monologue) ประการหนึ่ง และให้ตัวละครสมทบเป็นผู้เล่าเรื่องราวเหตุแห่งความเป็นมาในลักษณะโต้ตอบกัน (Dialogue) อีกประการหนึ่ง โดยเฉพาะลักษณะบทละครแสดงเดี่ยวมีความยาวมากเป็นพิเศษและมีการเขียนบทละครกำหนดลักษณะอารมณ์ของการแสดงและกิริยาท่าทางของตัวละครไว้ในเครื่องหมายวงเล็บแทรกทุกระยะของบทเจรจาอย่างละเอียดทำให้ผู้แสดงและผู้กำกับการแสดงต้องใช้เทคนิคทางการแสดงขั้นสูงซึ่งเราสามารถถือถือเป็นบทเรียนตัวแทนสำหรับการศึกษาเทคนิคการเขียนบทละครและการแสดงละครเพลงในช่วงปี พ.ศ 2490 – 2496 ได้

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 387 - 388 ในภาคผนวก ก (29) – (30).

3. สด กุรมะโรหิต บรรยายเหตุการณ์ต่างๆ ของการแสดงตามลำดับเวลา ด้วยการเขียนเน้นไว้ในช่วงแรกของแต่ละฉาก พร้อมกับบรรยายช่วงเวลา อุปกรณ์ประกอบการแสดง ฉากและอารมณ์ของตัวละครในการเปิดเรื่องในแต่ละฉากไว้อย่างละเอียดเพื่อให้การแสดงออกมาสมจริงในทุกๆ ด้าน

4. สด กุรมะโรหิต เลือกการปิดเรื่องในฉากที่นี้นาถูกหินภายในห้องเก็บศพตระกูลโรมานีตลุ่มทับร่างจากเหตุแผ่นดินไหว ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่ฟาบีโอมากจนต้องหลบหนีความผิดออกนอกประเทศ ลักษณะการปิดฉากดังกล่าวเป็นความประสงค์ของผู้เขียนบทละครที่ต้องการเน้นความสะเทือนใจให้แก่ผู้ชมเกิดความจดจำตามแบบฉบับละครในแนวโศกนาฏกรรม

5. ความโดดเด่นของภาษาที่ สด กุรมะโรหิต ใช้กับตัวละครต่างๆ จะใช้ภาษาที่เรียบง่ายแต่สามารถสะท้อนบุคลิกลักษณะของตัวละครออกมาได้อย่างชัดเจน ตลอดจนบอกอารมณ์และท่าทางของตัวละครประกอบบทสนทนาไว้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้แสดงสามารถตีความได้ง่ายตามที่คุณเขียนบทละครได้บอกชี้ชัดไว้ในบทละคร

4.3 วิธีแสดง (Acting Technique)

การแสดงละครเพลงเรื่อง ความพยายาม ของคณะศกาวลี ในปี พ.ศ. 2492 มีลักษณะการแสดงเช่นเดียวกันกับการแสดงละครเวทีโดยทั่วไปกล่าวคือ นักแสดงต้องใช้ทักษะในเชิงจินตนาการช่วยสร้างสรรค์อารมณ์ของตัวละคร มีการใช้ทักษะด้านเสียงกับบทเจรจาและการใช้ทักษะในการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการแสดงเป็นหลักสำคัญ โดยเน้นให้การแสดงมีลักษณะสมจริงไม่ว่าจะเป็นด้านฉาก เครื่องแต่งกายและท่าทางประกอบการแสดง เป็นต้น

จากการศึกษาทดลองภาคปฏิบัติการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายามของผู้วิจัยกับครูผู้คิดาศิลปบรรเลง (สารดาขณ) อดีตผู้กำกับการแสดงประจำคณะศกาวลีและผู้กำกับการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม ในปี พ.ศ. 2492 ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ลักษณะการแสดงละครเพลงเรื่องดังกล่าวแบ่งออกได้ ลักษณะดังต่อไปนี้

1. การจินตนาการบทบาท และอารมณ์ของตัวละคร
2. การใช้เสียงกับบทเจรจา
3. การเคลื่อนไหวร่างกายในขณะที่แสดง
4. วิธีขับร้องเพลงละคร

4.3.1 การจินตนาการบทบาทและอารมณ์ของตัวละคร

นักแสดงจะต้องเริ่มจินตนาการบทบาทและอารมณ์ของตัวละครจากการฝึกอ่านบทละครทั้งหมดทุกฉากเพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาเรื่องราวและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นกับตัวละครก่อนเป็นประการแรก จากนั้นนักแสดงสามารถตีความรู้สึกของตัวละครกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองตามบทละครที่ผู้เขียนบทละครได้เขียนกำกับไว้อย่างละเอียดแสดงอารมณ์ความรู้สึกออกมาด้วยน้ำเสียงและท่าทางประกอบการแสดง

การจินตนาการบทบาทและอารมณ์ของตัวละครจากบทละครเพลงเรื่องความพยายามของสด กูรมะโรหิต ผู้แสดงสามารถจินตนาการบทบาท อารมณ์และบุคลิกลักษณะท่าทางของตัวละครได้ตามบทที่สด กูรมะโรหิต เป็นผู้เขียนกำกับไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ ( ) ที่ปรากฏแทรกอยู่ระหว่างบทเจรจาอย่างละเอียด ซึ่งลักษณะการเขียนบทกำกับอารมณ์และกิริยาท่าทางของตัวละครดังกล่าว เป็นลักษณะเด่นของการเขียนบทละครของสด กูรมะโรหิต ที่ได้ถอดความมาจากบทบรรยายที่ปรากฏอยู่ในบทประพันธ์ต้นฉบับเดิมของแม่วัน ซึ่งถือเป็นการอนุรักษ์แนวทางของบทประพันธ์ดั้งเดิมของแม่วันไว้ให้มากที่สุด

สร้างสรรค์อารมณ์ของการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายามของสด กูรมะโรหิต ได้เรียงลำดับอารมณ์ของการแสดงไว้หลากหลายอารมณ์ ชวนน่าติดตามเริ่มจากอารมณ์แห่งความกลัวของตัวละครเอกของเรื่อง คือ ฟาบีโอ โรมานี และเปลี่ยนเป็นความโกรธแค้นในที่สุด เมื่อทราบว่านี่นาภรรยาของตนเองลักลอบคบชู้กับเพื่อนสนิท ลักษณะการจินตนาการอารมณ์ของตัวละครตามถ้อยคำในบทละครเป็นเหตุในการสร้างปมปัญหาของเรื่องและผู้แสดงได้แสดงออกมาในลักษณะการแสดงเดี่ยว (Monologue) และการแสดงคู่เจรจาโต้ตอบระหว่างตัวละคร (Dialogue) และการกำหนดกิริยาท่าทางของตัวละครที่ปรากฏอยู่ในเครื่องหมายวงเล็บแทรกอยู่ทุกระยะของการเจรจา ทำให้ผู้ชมสามารถลือตามอารมณ์การแสดงของเรื่องในแต่ละฉากตามลำดับอารมณ์ที่ปรากฏในฉากการแสดง 7 ฉากดังต่อไปนี้

4.3.1.1 ฉากที่ 1 ภายในห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี

อารมณ์ของการแสดงในฉากนี้แสดงอารมณ์แห่งความโศกเศร้าและความรู้สึกกลัวของตัวละครเอกของเรื่อง คือฟาบีโอ โรมานี เศรษฐีหนุ่มแห่งเมืองเนเปิ้ล ที่ได้แสดงอารมณ์ของความกลัวออกมาเมื่อตนเองกลับพื้นสติลุกขึ้นออกมาจากโลงศพ และพบว่าตนเองอยู่ภายในห้องเก็บศพเพียงลำพังเพียงคนเดียวในเวลาที่ขงคืน

การแสดงความรู้สึก โศกเศร้าและความกลัวของผู้แสดงในฉากนี้ จะแสดงออกตามลักษณะถ้อยคำและกิริยาท่าทางและผู้เขียนบทได้เขียนกำกับไว้ในบทการแสดงเดี่ยว (Monologue) และตามกิริยาท่าทางที่ได้เขียนไว้ในวงเล็บ ผู้แสดงจะใช้น้ำเสียงในการพูดด้วยลักษณะสั้นเทา ท่าทางตกลใจแสดงอาการสั่นตัวลุกเดินด้วยอาการลุกลี้ลุกลน และเจรจาสื่อความหมายให้ผู้ชมสามารถเข้าใจความรู้สึกของตัวละครได้อย่างชัดเจน

การแสดงกิริยาท่าทางและการเคลื่อนไหวของร่างกายบนเวทีในฉากนี้ ผู้แสดงจะปฏิบัติตามบทละครที่ได้เขียนไว้ ส่วนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการชี้แนะของผู้กำกับการแสดง ซึ่งผู้แสดงจะเคลื่อนที่อยู่ตลอดเวลาไม่ยืนอยู่บนจุดใดจุดหนึ่งบนเวทีเป็นเวลานาน เพื่อชวนให้ผู้ชมติดตามและไม่ให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 1 เมื่อฟาบีโอ โรมานีกลับมาใช้ชีวิตลุกขึ้นมาจากโรงศพ

ฟาบีโอ : เอ๊ะ, นี่เราอยู่ที่ไหน ? (หันมองดูรอบๆ แล้วเอามือคลำ) นี่เราอยู่ที่ไหนกัน? ทำไมถึงมืดอย่างนี้? นี่หีบอะไร? ใครเอาเรามาใส่หีบ? (ก้าวออกมาจากหีบ พลางล้มลง) อ้าว, นี่มันโรงศพนี่ (ก้มลงคลำและมองอย่างใกล้ชิด) นี่มันโรงศพแท้ๆ โรงศพ, คนบ้าที่ไหนเอาเรามาใส่โรงศพ? (มองดูรอบๆ ตัว แลเห็นโรงศพเรียงรายอยู่ก็ตกใจ) เอ๊ะ, นี่เราอยู่ที่ไหน? นี่มันโรงศพทั้งนั้น, โรงศพเต็มไปหมด (ทำท่ากลัวและคิด) เราต้องอยู่ในห้องเก็บศพได้คืน ห้องเก็บศพ (ทำท่าคิด) ห้องเก็บศพของใคร? อ้อ...เค้าได้แล้ว...ต้องเป็นห้องเก็บศพของตระกูลโรมานี....ตระกูลของเรา....นี่เขาคงคิดว่าตายแล้วจึงใส่โรงศพเอามาเก็บไว้...นี่ก็ออกแล้ว เราเป็นกาฬโรค...เราคงสลบไป...เราต้องสลบ ไปอย่างแน่ๆ .... เจ้าพวกนั้น อารามติดกลัวโรคก็เลยเอาใส่โรงศพมาเก็บเลย...พวกบ้า...หยาบอะไรอย่างนี้ (เสียงนกเค้าแมวกระพือปีก เสียงคางคกร้อง แลเห็นดวงตานกแวววาวอยู่ในที่มืด ก็ยิ่งตกใจมากขึ้นอีก) นั่นต้องเป็นโรงใส่ศพคุณพ่อคุณแม่ (เดินเข้าไปดู) เราจำได้แล้ว ...เมื่อเด็กๆ เราเคยเข้ามาในนี้ครั้งหนึ่งตามมาส่งศพคุณพ่อ....เอ๊ะ, นี่นี่นางมาส่งศพเรา...เราก็...ก็โค เจ้าเพื่อนรักก็คงมาด้วย...โธ่, นี่นี่นา....โธ่, คาราน้อยลูกรัก....นี่คงคิดว่าเราตายแน่แล้ว....คงจะกำลังร้องไห้หน้าตานอง....(คลำดูในกระเป๋าถือก็เจอรูปนี่นี่นาและคาราน้อยก็ยกขึ้นจูบ แล้วสะอื้น) แต่ฉันไม่ตายหรอกนี่นี่นา....ฉันจะกลับไปหา

เธอ...คาราน้อยลูกรัก...เจ้าคงจะยิ้มได้ทั้งน้ำตา. พ่อยังไม่ตาย...ยังไม่ตาย...
(เสียงระฆังดังมาแต่ไกล 12 ครั้ง ทำท่าตกใจ) เทียงคิน...นี่มันเทียงคินหรือนี่
 ตายแล้ว .....เทียงคินในห้องเก็บศพ...*(เสียงครางของนกเค้าแมว)*...นั่นเสียง
 อะไร...ผี..ผีหลอก...โฮ, พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าได้ทรงโปรด....อย่า...อย่าให้ข้าพเจ้า
 ตกใจตายเลย...*(เสียงนกกะพือปีก จิ้งจู้ว่าเป็นนก)* โฮ...โฮบ้า...โฮนก
 เปรต...ถ้าข้าออกไปได้ข้าจะกลับมาฆ่าเอ็งเสียให้หมด *(เห็นประตูดินคลำ
 ต่อไป กระแทบผนังห้อง ก็หดมือ)* กำแพง นี่มันกำแพงหิน...เราจะออกไปได้
 ยังไง...ถึงมีประตู...มันก็ต้องใส่กุญแจ...นั่นเสียงนกร้อง....มันต้องร้องอยู่
 ข้างนอก...ประตูต้องอยู่ใกล้ๆ นี้เอง *(ลุกขึ้นเดินเปะปะไป เอามือคลำ
 พยายามหาทางออก เดินไปถึงชั้นบันไดหินก็สะดุดล้มลง แสงเดือนส่องเข้า
 มาเงยหน้าขึ้นดูก็เห็นประตูเหล็กกับห้องฟ้าและดวงเดือน)* ....ประตู...
 ประตู...*(ทำท่าดีใจ)* นั่นประตูออก.....โฮ, โลกเป็นของเราอีกครั้งหนึ่ง
 พยายามขึ้นบันไดหิน อากาศร้อนด้วยความดีใจ และประกอบด้วยร่าง
 กายอ่อนเพลียมาก จึงพลัดล้มกลิ้งลงมา พยายามลุกขึ้นอย่างตะเกียกตะกาย
 แต่ก็ลุกไม่ขึ้น พยายามคลานขึ้นไปที่ยันบันได แต่ก็หมดแรงจึงฟุบหน้าอยู่
 กับบันไดขั้นที่หนึ่ง *(เปลี่ยนไฟสลัดสวิ)* เพื่อให้เกิดความรู้สึก เสียงระฆังตี
 สามครั้ง 1. เห็นประตู 2. เห็นพวงองุ่น 3. เห็นเทียนไข จุดเทียน เห็น
 หีบศพ

ฟานีโอ : นี้นับก่อนคืนแล้ว *(เสียงลมพัด เถาองุ่นแกว่งไกวไปมา จึงเอื้อมมือออกไป
 เค็ดองุ่นมาช่อหนึ่ง รีบกินอย่างหิวกระหาย ค่อยมีแรงขึ้น)* เออ, ค่อยชื่นใจ
 หน่อย.....เราคงจะมีชีวิตอยู่ได้จนพรั่งนี้เข้า *(หันมามองดูที่บันไดชั้นล่าง
 แสงเดือนทำให้เห็นเทียนไขครั้งเล่มตกอยู่ที่ชั้นบันไดขั้นสุด)*.... นั่นอะไร....
 สีขาวๆ ...มีดริ...ดีทีเดียวจะได้อุ่นใจสักหน่อย....*(ค่อยๆ ลงบันไดมาแล้วก้ม
 ลงหยิบ)* ...อ้าว.....เทียนไข...ก็ดีเหมือนกัน....จะได้จุดให้อ้อห้องบ้านี่สว่าง
 เสียที....*(คลำกระบี่ หยิบไม้ขีดออกมาจุด)* ....เคราะห์ดี, เขาฝั่งเราทั้งเป็น
 ไม้ขีดก็ไม่เอาออก *(เดินถือเทียนส่องดูรอบๆ ห้อง ดูหีบศพหลายใบที่วาง
 ซ้อนกันอยู่ข้างกำแพง ในที่สุดก็เดินมาถึงหีบศพที่ใส่ตัวเองก้มลงดู เห็นวาง
 ซ้อนโลงใบหนึ่ง สูงจากพื้นราวสองฟุต มีรอยแตกและฝาเปิด สะโงกดูกัน
 โลงเห็นไม้กางเขนที่บาทหลวงใส่ไว้ให้ก็หยิบขึ้น มาดู)* ...ไม้กางเขนไม่มี
 ปัญหา...ท่านบาทหลวงใจบุญคงจะทิ้งไว้ให้ในมือเรา.....ท่านคิดว่าเราตาย

แล้ว...ท่านจะส่งเราไปสวรรค์...(ยกไม้กางเขนขึ้น จูบ) ...พระคุณท่านยิ่ง
 ล้นเราไม่ล้น (มองดูรอบโลง เห็นชื่อเขียนไว้ว่า ฟาบีโอ โรมานีตายด้วยกาฬ
 โรคเมื่อวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ.1884 แล้วอ่านดัง) ฟาบีโอ โรมานี ตายด้วย
 กาฬโรค เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1884 อพิโซ, นี่เราเพิ่งตายเมื่อวานนี้เอง
 ...มันนานเหมือนเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว...(หันไปดูทางหีบที่โจรสลัดเอามา
 วางไว้ เห็นตะแคงอยู่ มีรอยแตก และมีแสงแวววาว จึงเดินเข้าไปดู ก็พบจี
 เพชรตกอยู่อันหนึ่ง จึงหยิบขึ้นมาดู) ...เอ๊ะ, นี่มันจีเพชร ...เพชรถูกทิ้ง
 นั้น...ราคานับไม่ถ้วน...นี่ไข่มุก...โอโฮ, พระเจ้าแผ่นดินก็มีไม่มากกว่านี้,
 เพชร..ทับทิม...มรกต...โอปอ...ไข่มุก...มีทุกอย่าง ...ผ้าแพร...ผ้า
 กำมะหยี่...ผ้าลูกไม้...มีสารพัด...อ้าว, นี่ถาดทองใบใหญ่ทีเดียว...เข็มขัด
 ทองก็มี.....เอ้า.....ชนบัตรก็มี.....นี่มันหลายล้าน แพรงค์ทีเดียว....โอโฮ,
 สมบัติทั้งหีบนี้มันมีราคามากกว่าสมบัติที่เรามีอยู่หลายสิบเท่า...ใครเป็นคน
 เอามาซ่อนไว้...แปลกจริง (ทำท่าคิด) นึกออกแล้ว ...ต้องเป็นไอ้พวกโจร
 สลัด...มันต้องเอาเข้ามาซ่อนนานมาแล้ว ...แต่เราเป็นคนพบ...มันต้องเป็น
 ของเรา...ฮะ...ฮะ...มันต้องเป็นของเรา (หันไคนั้นเทียนก็ดับฟឹบ...ในห้องมืด
 อีกครั้งหนึ่ง ตอนนี่เดือนตกลแล้ว ไม่มีดาวเดือนที่ประตูเหล็กอีก) เอ๊ะ, นี่ลม
 เข้ามาทางไหน.....ต้องไม่ใช่ทางบันไดเพราะเหลี่ยมกำแพงมันบังอยู่...มัน
 ต้องมีช่องลม...เอ, ไอ้ช่องลมนี้มันอยู่ที่ไหนแล้ว (ควักไม้ขีดขึ้นมาจุดเทียน
 ใหม่ แล้วเอาส่องดูตามกำแพง ในที่สุดก็พบรอยแตกเป็นช่องมีหินอุดไว้ไม่
 มิด จึงดึงก้อนหินนั้นออกมา ก็เห็นเป็นช่องทะลุซ่อนขึ้นไปบนพื้นดิน)....ไอ้
 โจรสลัดมันจะต้องเข้ามาทางช่องนี้...วิเศษเหลือเกิน....เราไม่ตายแน่แล้ว....
 (มุดช่องเข้าไป เทียนดับไฟมืดอีก หายไปสักครู่ ก็โผล่กลับเข้ามาแล้วจุด
 เทียนขึ้นใหม่) ....ออกข้างนอกได้แล้ว (หัวเราะ) มันเอาหญาสูมพรางดา
 ไว้...ต้องแหวกเสื้แทบแย...เราเห็นฟ้าแล้ว...เราไม่ตายแล้ว...(หัวเราะ) ....
 โอ, นินนา...นินนา...คเราน้อยลูกรัก...เราจะได้พบหน้ากันอีกแล้ว (เดินไป
 ที่หีบใส่สมบัติวางเทียนดูเข้าลงหีบจีเพชรที่พบอันแรกขึ้นคล้อยคอ) นี่
 สำหรับแม่นินนา ขอดรัก...เธอคงจะดีใจ....มีค่าสมกับความงามความน่ารัก
 ของเธอ .....(สว่างเอาดูทองและดูเพชรออกมาอย่างละดูง ยัดเข้าไว้ใ
 กระเป๋ากางเกง) .....เห็นจะพอ....ทองดูหนึ่งกับเพชรดูหนึ่ง คงจะพอ
 สำหรับคราวนี้ เราจะกลับมาขนเอาไปใหม่วันหลัง....แต่จะทิ้งไว้ยังงี้ไม่ได้...

ต้องซ่อน...เดี๋ยวจะโดนนักเลงคิขโมยไปเสียอีก....(เหลียวหาที่ซ่อน)...ตรง มุมนั้นเห็นจะดี...มีดมากกว่าที่อื่น.....(ลากหีบสมบัติไปทางมุมมืดขวามือ ตั้ง หีบให้ดี ดอกฝ้ายหีบเสียใหม่ แล้วเอาก้อนหินที่ตกอยู่เกลื่อนหลายก้อนทับฝ้าย หีบไว้)...เอาละ...เสร็จธุระกันที่...คงไม่มีใครมาค้นพบหรือ...น่ากลัวจะ ตายไป...ใครจะกล้าเข้ามา...โอ, โลกเป็นของเราแล้ว...เราได้มีชีวิตอีกครั้ง หนึ่งแล้ว ...เป็นเศรษฐีใหญ่ทีเดียว...รวยมากขึ้นหลายสิบเท่า...โอ, นินนา... นินนา...เธอจะต้อง คีใจเมื่อเธอเห็นหน้าฉัน

ฟาบิโอ : ...เราจะไม่จากกันอีก.. คาราน้อยลูกรักของพ่อ...พ่อมาแล้ว...พ่อกลับมา หาลูก...ลูกจะขี้มทั้งน้ำตาเมื่อลูกเห็นพ่อ (เสียงระฆังดังมาแต่ไกล 6 ครั้ง) ... ขำรุ่ง...เราไปละ..โลกเป็นของเราอีกครั้งหนึ่ง...เราได้เห็นฟ้าอีกแล้ว...ฮะฮะ ฮะ (หัวเราะอย่างซันบาน แล้วค่อยๆ มุดออกไปทางช่องโหว่บนผนังกำแพง ด้านข้าง)''

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าฟาบิโอ โรมานี ตัวละครเอกของเรื่อง เป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองให้ผู้ชมรับทราบและยังแสดงบุคลิก ลักษณะของตนเองให้ผู้ชมทราบได้จกการเจรจาถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สังเกตได้จากบทสนทนาของตัวละคร

4.3.1.2 ฉากที่ 2 ภายในสวนดอกไม้หลังบ้านของตระกูลโรมานี

การแสดง ฉากนี้ตัวละครเอกของเรื่องคือ ฟาบิโอ โรมานี เกิดความอาฆาต แค้นเมื่อทราบความจริงว่าภรรยาของตนคือ นินนาคบชู้กับกิโด เฟอร์รารี ซึ่งเป็นเพื่อนที่เขารักและ ให้ความไว้วางใจมากที่สุด ปมปัญหาของเรื่องจึงเกิดขึ้นตั้งแต่การแสดงฉากนี้เป็นต้น ไป

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 2

(ฟาบิโอค่อยๆ โผล่ออกมาจากซุ้มไม้ มองตามนินนากับกิโดไปอย่างเกลียดชัง)

ฟาบิโอ : กิโด...นินนา...เป็นไปได้ถึงเพียงนี้เชียวรี (เงยหน้าขึ้นดูบนฟ้า) (หัวเราะ) เหลือเกิน...เหลือเกิน...หลงซู้เสียจนกระทั่งลืมลูก ไร่...คาราน้อย...คารา น้อยของป่า (มองไปพบดอกกุหลาบเดินไปหยิบมาชย้อย่างเคียดแค้น) นี่รี

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 362 - 365 ในภาคผนวก ก (4) - (7).

หัวใจเจ้ากิโด (หัวเราอย่างแค้น) หัวใจอ้ายเพื่อนทรยศ ข้าจะต้องขี้หัวใจ
 ของเจ้าให้ละเอียดอย่างนี้...อย่างนี้ (ขี้) อย่าหวังเลยกิโดว่าเจ้าจะหนีไป
 พันมือข้า แล้วก็เมื่อนินนา แม่เมียรัก...(หัวร่อ) .....เราจะได้พบกันอีก....
 ฉันรักเธอเพียงใด .....ฉันก็จะเกลียดเธอเพียงนั้น ฉันจะขี้เธอเหมือนขี้
 ดอกกุหลาบดอกนี้ (ขี้แล้วขว้างลงกับพื้น) .....เพื่อนเก่าเมียรัก...(หัว
 ร่อ)...เราจะพบกันอีก...เราจะพบกันอีก...ฉันยังไม่คายทรอกนินนา
 (ฟาบิโอ หันหลังออกเดินไปทางพุ่มไม้ แต่แล้วก็กลับมาอีก ก้มลงหยิบ
 กุหลาบขึ้นมากลึงหนึ่ง)

ฟาบิโอ : ที่ระลึกสำหรับความพยายาบ (หัวเราะ) ดั่งเก็บไว้กลึงหนึ่ง เดียวมันจะ
 สื่อม (ยกขึ้นดู) หัวใจของกิโด ใจของไอ้เพื่อนทรยศ.....(หัวร่ออย่างแค้นจน
 ม่านปิด)¹²

4.3.1.3 ฉากที่ 3 ภายในห้องรับแขกของตระกูลโรมานี

การแสดง ฉากนี้เป็นการแสดงอารมณ์ของตัวละครเอกของเรื่อง คือ ฟาบิโอ
 โรมานี ใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ ความรู้สึกรักและความรู้สึกแค้นในตัวของภรรยาที่เกิดขึ้นในเวลา
 เดียวกัน เมื่อฟาบิโอ โรมานี ปลอมตัวเป็นเคานต์เซซาร์ โอลิวา เข้ามาพบกับนินนาและกิโด
 เฟอรรารี ที่บ้านของตระกูลโรมานี การแสดงอารมณ์ในฉากนี้ฟาบิโอ โรมานีต้องซ่อนความรู้สึก
 โกรธแค้นไว้ภายใน เมื่อเห็นการแสดงออกของนินนาที่มีต่อกิโด เฟอรรารีและเคานต์ เซซาร์ โอลิวา
 ในขณะที่จิตใจของตนเองก็ยังคงมีความรักต่อนินนาอยู่ข้างเช่นเดิม การแสดงอารมณ์ของตัวละคร
 เอกคือฟาบิโอ โรมานี ในฉากนี้ จึงอยู่ที่บทเจรจาและท่าทางประกอบดั่งตัวอย่างประกอบต่อไปนี้

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 3

(เสียงกระดิ่งประตูดังในโลงแสดงว่าเคานต์เซซาร์ โอลิวา มาถึงแล้ว)

นินนา : (ตื่นตื่น ลุกขึ้นจากเก้าอี้) เคานต์เซซาร์ โอลิวา กิโดมาแล้วล่ะคะ
 กิโด : (ส่ายหน้า) ฉันว่ามันมากไปเสียแล้วล่ะ นินนา ทำไมเธอถึงตื่นตื่น
 อย่างนี้เล่า (มารีนาออก)
 มารีนา : ท่าน เคานต์เซซาร์ โอลิวา เจ้าคะ

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 370 ในภาคผนวก ก (12).

นินนา : ไปเชิญเข้ามาเร็ว (กลับมานั่งเก้าอี้เตรียมตัวคอยรับ มารีนาดอกกลับเข้าไปฟาบีโอหรือเคานต์เซซาร์ โอลิวาออกไว้หมวดตราสีชาวสวมแว่นสีฟ้าแก่

กิโด : (รีบลุกขึ้น) ตรงเวลาเผื่องเซียวครับ ท่านเคานต์โอลิวา (หันไปทางนินนา) เคาเตสโรมานี ฉันทขอแนะนำเคานต์เซซาร์ โอลิวา

นินนา : (ลุกขึ้นเดินไปหา ยื่นมือให้ทั้งสองข้าง ทำกริยาชดช้อย) สวัสดิ์ค่ะ ท่านเคานต์โอลิวา ดิฉันยินดีเหลือเกินที่ได้กรุณาให้เกียรติมาเยี่ยมชมถึงบ้าน

เซซาร์ : (จับมือนินนามืออย่างแรงด้วยเจตนา นินนา รู้สึกเจ็บและสะดุ้ง) เป็นเกียรติ

อย่างยิ่งที่เธออนุญาตให้พบ, เคาเตส โรมานีฉันมีความสุขที่สุดวันนี้¹³

4.3.1.4 ฉากที่ 4 ภายในบ้านตระกูลโรมานี

การแสดงฉากนี้เป็นจุดหักเหของเรื่องอีกครั้งหนึ่ง เมื่อคาราน้อยบุตรสาวของฟาบีโอ โรมานี เสียชีวิตจากการติดเชื้อไวรัส และไม่ได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากนินนา ผู้เป็นแม่จึงทำให้อารมณ์ของการแสดงที่เกิดขึ้นในฉากนี้เกิดความรู้สึกโศกเศร้าสะเทือนใจ และเกิดความอาฆาตแค้นในตัวของนินนามากขึ้น ผู้แสดงฉากฟาบีโอ โรมานีในฉากนี้จะแสดงอารมณ์โศกเศร้า และเกิดแค้นการกระทำของนินนาผ่านการใช้น้ำเสียงในบทเจรจาที่สั้นเทา พร้อมแสดงท่าทางที่สื่อความรู้สึกเสียใจจากการตายของคาราน้อย ด้วยการร้องไห้ ดังตัวอย่างบทละครดังต่อไปนี้

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 4

คาราน้อย : (ร้องเสียงแหลม) ป๊าป๊า.....ป๊าป๊ามาแล้ว

เซซาร์ : คาราน้อย(กอดไว้กับอก) คาราน้อย....คาราน้อยของป๊า (ก้มลงจูบผมทุกคนนั่งเงียบสักครู่ เซซาร์ก็เงยหน้าขึ้นจากผมคาราน้อย มองดูเห็น คาราน้อยนั่งเงียบ ไปก็สะดุ้ง)

เซซาร์ : คาราน้อย....คาราน้อย....หนูเป็นอะไร

(คาราน้อยแน่นิ่งไป นายแพทย์เดินเข้าไปใกล้ มารีนาดกใจเงยหน้าขึ้นดู)

เซซาร์ : คาราน้อย....โอ้....(หันมาทางแพทย์) คุณหมอช่วยหน่อยซี.... โอ้, ช่วยหน่อย.....

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 371 ในภาคผนวก ก (16) – (17).

แพทย์ : (เข้าไปจับชีพจร แล้วถอนใจยาว)

เซซาร์ : ช่วยชีวิตคุณหมอ.....อย่าขี้นิ่งๆ.....อย่าทำหน้าอย่างนั้น

แพทย์ : ได้เท่าครับ, พระเจ้ารับเอาวิญญาณคาราน้อยไปเสียแล้ว

เซซาร์ : คาราน้อยตายแล้ว, ตาย. (ก้มหน้าลง).....ตายแล้วหรือนี่.....ตายจริงๆ
หรือ

มารีนา : (เข้ากอดคาราน้อย) โธ่, คุณหนู.....(ร้องไห้สะอึกสะอื้น)

(เซซาร์ซ่อนร่างคาราน้อยขึ้นด้วยลำแขนทั้งสอง ลูกขึ้นยืน แล้วอุ้มคาราน้อย เดิน
โซเซมากลางเวที แขนงหน้าขึ้นดูเบื้องบน)

เซซาร์ : พระเจ้าทรงโปรด.....จงเมตตา.....จงคุ้มครองวิญญาณของคาราน้อย
ด้วย....คาราจ้ ถ้าป้าอยู่ ลูกก็คงไม่ต้องตาย¹⁴

4.3.1.5 ฉากที่ 5 ภายในโรงแรมที่พักของเคานต์เซซาร์ โอลีวา

การแสดงฉากนี้สะท้อนอารมณ์ของการแสดงไปยังตัวละครเอกของเรื่องคือ ฟาบีโอ โรมานี และนินนา ในฉากที่มีการจัดเลี้ยงสังสรรค์ของสมาคมผู้ศึภายในเมืองเนเปิ้ล เพื่อต้อนรับการกลับมาของกิโด เฟอรรารี และการขอแต่งงานของเคานต์เซซาร์ โอลีวา กับนินนา

อารมณ์หลักของการแสดงในฉากนี้คือ ความแตกต่างและการซ่อนเร้น อารมณ์ของตัวละคร เช่น ฟาบีโอ โรมานี ที่ภายนอกแสดงความรู้สึกที่จริง สนุกสนานแต่ภายในกลับทวิความโกรธแค้น เมื่อนินนาขอรับการขอแต่งงานของเคานต์เซซาร์ โอลีวา (ฟาบีโอปลอมตัว)

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 5

เซซาร์ : เธอจะรังเกียจไหม ถ้าฉันจะขอร้องให้เธอเป็นภรรยาฉัน

นินนา : เป็นภรรยาท่านหรือคะ (ทำท่าขวยเขิน)

เซซาร์ : ฉันรักเธอ, นินนา ฉันตัวเปล่ามายี่สิบปีแล้ว มันเปลี่ยวใจเหลือเกิน
เมื่อฉันพบเธอ ฉันก็รู้สึกว่าคุณเหมือนมีอะไรหลายอย่างที่ฉันต้องการ ฉัน
เป็นคนแก่ ฉันรู้ว่าฉันต้องเจียมตัว แต่ฉันรักเธอจนเกินที่จะเจียมตัวได้
เสียแล้วนี่นา, เธอมีทางจะกรุณาฉันบ้างไหม?

นินนา : (ก้มหน้าคิด แล้วเงยหน้าขึ้นสบตา) ดิฉัน.....เอ๊ย...สมควรหรือคะ ที่จะ

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 372 ในภาคผนวก ก (28).

- เห็นภรรยาท่าน? ดิฉันเป็นคนที่ตั้งงานแล้วเกือบจะไม่มีค่าอะไรเลย
- เชซาร์ : ค่าของเธอนั้นคนทั้งกรุงเนเปิ้ลเขาแลเห็น เมื่อมีค่าจนฉันเกือบไม่กล้า
พูดอะไร แต่ฉันรู้สึกว่าคุณมีอะไรหลายอย่างที่ฉันต้องการ ฉันแก่กว่า
เธอหลายรอบ แต่ฉันก็มีของนอกกายทุกอย่างที่จะทำให้เธอมีความสุข
ได้ นินนา ถ้าเธอไม่รังเกียจว่าฉันเป็นคนแก่ ฉันก็หวังว่าเธอคงจะ
ให้โอกาสฉันบ้าง
- นินนา : ท่านไม่แก่หรอกค่ะ โปรดอย่าวิตกถึงชื่อนั้นเลยล่ะ
- เชซาร์ : ถ้าเช่นนั้นก็หมายความว่า...เธอจะให้โอกาสแก่ฉัน?
- นินนา : *(สบตาแล้วยิ้ม)* ท่านแน่ใจหรือคะว่ารักดิฉันจริง?
- เชซาร์ : ยิ่งกว่าแน่ใจเสียอีก, นินนา ฉันรักเธอยิ่งชีวิตของตนเอง
- นินนา : ดิฉัน รู้สึกว่า *(ซำเสียง)*.....ท่านกรุณาดิฉันมากค่ะ
- เชซาร์ : นินนา.....เธอตกลงใช้ไหม .....โอ พระเจ้า *(เข้าไปจับมือ)*
- นินนา : ดิฉันน่าจะเหมือนลูกนกที่พลัดรัง ถ้าท่านจะกรุณาให้ความคุ้มครอง
ดิฉันก็อุ่นใจ
- เชซาร์ : แม่ขอดรัก *(เข้าไปกอด)* เราจะแต่งงานกันอย่างเร็วที่สุด
- นินนา : ก่อนก็โดจะกลับหรือคะ?
- เชซาร์ : ฉันคิดว่าหลังคริสต์มาสนี้แหละ นินนาจ๋า, สำหรับเวลานี้ ฉันอยากให้
เธอสวมแหวนวงนี้เสียก่อน
- (ควักแหวนออกจากกระเป๋า แล้วจับมือนินนาสวมให้ที่นิ้วนาง)*
- นินนา : *(ยกมือขึ้นดู)*งามอะไรอย่างนี้..ผู้หญิงทั้งเนเปิ้ลจะต้องอิจฉาฉันแ่
กันคราวนี้เอง..โอ...ท่านเจ้าคะ ท่านติดอดิฉันเหลือเกิน*(โผล่เข้าไปหา)*
- เชซาร์ : *(หัวเราะอย่างผู้ชนะ)* ฉันกำลังเป็นผู้ชายที่มีความสุขมากที่สุดในโลก
ฉันหัวเราะได้แล้วเพราะฉันได้ทำงานที่ฉันตั้งใจสำเร็จไปขั้นหนึ่ง
แล้ว
- (หัวเราะ)*
- นินนา : งานอะไรคะ?.....เอ๊ะ งานอะไร?
- เชซาร์ : เธออยากรู้หรือ? งานอะไรนะหรือ *(หัวเราะก้อง)* ก็งานขอความรัก
และขอแต่งงานกับเธอยังไงล่ะ
- นินนา : แหม ถือเป็นงานที่เดียวหรือคะ?

- เซซาร์ : *(อย่างเคร่งขรึม)* ฉันได้ตั้งใจไว้แล้วว่า ก่อนที่ฉันจะตาย ฉันต้องทำงานชิ้นนี้ให้สำเร็จ *(หยุดจ้องหน้า)* เคียวนี้ฉันทำสำเร็จแล้ว *(หัวเราะ)* สำเร็จ.....สำเร็จแน่นอน.....ฉันแข่งเธอกลับมาจากเจ้ากิโด
- นินนา : *(ท่าทางง)* เอ๊ะ ท่านไปแอบตั้งใจไว้เมื่อไหร่ล่ะ?
- เซซาร์ : *(ช้าๆ เน้นคำ)* ตั้งแต่วันที่ฟาบีโอตาย¹⁵

4.3.1.6 ฉากที่ 6 ฉากกว้าง

การแสดงอารมณ์ฉากนี้สะท้อนความรู้สึกกลัวที่เกิดขึ้นกับกิโด เฟอรรารี ภายหลังที่ทราบความจริงว่า เคนต์เซซาร์ โอลีวา คือคนเดียวกับฟาบีโอ โรมานี ก่อนจะสิ้นใจด้วยพิษบาดแผล การควลงบั้นระหว่างเขากับเคนต์เซซาร์ โอลีวา

การแสดงอารมณ์กลัวในฉากนี้ เป็นการดำเนินเรื่องใกล้จุดสูงสุดของเรื่อง โดยฟาบีโอ ได้กระทำการแก้แค้นผู้รักของภรรยาจนต้องจบชีวิตลง

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 6

- กิโด : *(ค่อยๆ ยันตัวขึ้นด้วยข้อศอก)* ในนามของพระเจ้า แก...แกนะใครกัน?
- เซซาร์ : จำไม่ได้หรือกิโด? คุณเสียให้ดี จำไม่ได้หรือ?
- กิโด : *(เบิ่งตา – เสือกตัวเข้าใกล้)* ใคร? ใคร? ผิฟาบีโอใช่ไหม? ผิ...ผิ
ไอ้ผิคบฟาบีโอ ใช่ไหม?
- เซซาร์ : ไม่ใช่ผิกิโด ไม่ใช่ผิ ฉันนี่แหละฟาบีโอ โรมานี เป็นคน....ไม่ใช่ผิ... เลือดยังอุ่นอยู่ คุณซิ...นี่ เห็นไหม...เลือด *(แบมือที่เปื้อนเลือดให้ดู)*
ฉันยังไม่ตาย เพื่อนรักของแกที่ชื่อฟาบีโอ โรมานี ยังไม่ตาย
- กิโด : ไม่จริง แกเป็นผิไปแล้ว....ไม่จริง...แกเป็นผิไปแล้ว ฉันเห็นสัปเทรอ
เอาลงหีบกับตานี้
- เซซาร์ : *(หัวเราะ)* พระเจ้ายังรักฉันน้อยไป กิโด ฉันจึงยังไม่ตาย ฉันหนีออกจากห้องเก็บศพ.....กลับมาบ้าน.....มาพบแกกับนินนา *(หยุดจ้องตา กิโด)* กิโด แกมันไอ้เพื่อนทรยศ แกหักหลังฉัน แกเป็นชู้กับนินนา

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 390 – 391 ในภาคผนวก ก (32) – (33).

ตั้งแต่ฉันยังไม่ตาย พอฉันตายก็ตั้งใจกันใหญ่ ฉันเห็นแกออกนินนา
จูบนินนา ฉันตายเพียงวันเดียว แกก็มาทำตัวเป็นเจ้าของบ้าน.....ฮืม,
กิโด ไช้คนทรยศ... ไช้คนใจบาป.....แกจะต้องใช้บาป แกกำลังจะไป
นรก.....ไฟนรกกำลังจะเผาแกอยู่แล้ว.....วิญญาณของแกจะจมอยู่ใน
นรก ไม่รู้ผู้เกิด

กิโด : (หอบและสะดุ้งแล้ว)ฟาบีโอ...ชกโทษ.....ชกโทษ....ฉันกำลังจะตาย¹⁶

4.3.1.7 ฉากที่ 7 ภายในห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี

การแสดงอารมณ์ฉากนี้เป็นการแสดงออก 3 ลักษณะใหญ่ ของตัวละครเอก
ในห้องเรื่องคือ ฟาบีโอ โรมานี และนินนา ประกอบด้วย ความรู้สึกกลัว โกรธแค้น และโศกเศร้า
การดำเนินอารมณ์ของเรื่องค่อย ๆ ทวีความรุนแรงขึ้นจากความกลัวกลายเป็นความโกรธแค้น
ปรากฏชัดเจนในฉากที่ 7 ซึ่งเป็นอารมณ์สุดท้ายในการปิดเรื่องในลักษณะ โศกนาฏกรรมของการ
แสดงละครเพลงเรื่องนี้ ผู้แสดงสามารถจินตนาการและสร้างอารมณ์ของตัวละคร ในฉาก 7 ให้เป็น
ไปตามสถานการณ์และความรู้สึกนึกคิดของตัวละครในขณะนั้นได้ จากลักษณะบทเจรจาโต้ตอบ
ซึ่งกันแล้ว ซึ่งทำให้ผู้แสดงเกิดความเชื่อและแสดงน้ำเสียงท่าทางออกมาได้สมจริง

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 7

เซซาร์ : แผ่นดินไหว....นินนา....นินนา.....(วิ่งเข้าไปดูก็เห็นแต่มือของนินนากระ
ดิกลอยอยู่พยายามผลักหิน แต่ผลักไม่ไหว จึงวิ่งไปหยิบเทียนมาส่องดู
ตอนนี้ใช้ไฟฉายช่วยให้เห็นมือที่เด่นอยู่ระริก จนกระทั่งนั่งไป)

เซซาร์ : นินนา....อย่าเพิ่งตาย.....นินนา ฉันแพ้แล้ว ฉันทนเห็นเธอตายอย่างนี้
ไม่ไหวแล้ว (เข้าไปพยายามผลักหินอีก เห็นมือหอบแต่หินไม่เขยื้อน)
นินนา ....เธอตายแล้วหรือ....เลือด....โอ....เลือด เลือดไหลเหมือนเท
น้ำเธอตายแล้ว....นินนา.....เธอตายแล้ว (ก้มลงประคองมือนินนาขึ้น
จูบ) เธอไม่รู้หรือว่า ทั้งๆ ที่ฉันเกลียดเธอ แต่ฉันก็รักเธอไม่ได้ เธอ
เป็นผู้หญิงคนแรกที่ฉันรัก ....แต่ว่า...ฉัน...ฉันเห็นคน โชคร้าย เธอหนี
ฉันไป....เธอไม่ได้รักฉัน.....โอ.....นินนา.....นินนา.....รักกันสักนิด
เถอะก่อนที่เธอจะตาย.....(เห็นไม้กางเขนตกอยู่ ก็เก็บขึ้นมาขัดไว้บน

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 400 ในภาคผนวก ก (42).

มือนีนา).....ฉันให้เธอได้แต่ไม้กางเขน.....เขาติดตัวไปเกิด...นีนา
 จำ...แล้วพระเจ้าจะยกโทษให้เธอ (ค่อยๆ วางมือนั้นลง แล้วค่อยๆ
 ถอยห่างออกมา ทำทางเต็มไปด้วยความหวาดกลัว พอดอยออกมาได้
 หน่อยก็เบือนหน้าหนี แล้วยกมือขึ้นปิดตา ต่อจากนั้นก็วิ่งไปที่บันได
 ขึ้นนั่งเหมงมองดูแสงเดือนที่ประตูเหล็ก แล้วค่อยๆ หันมาดูนีนา
 อย่างหวาดกลัว และเสียวขวัญ ทันใดนั้นมือของนีนาก็กระดิกอีก เซ
 ซาเรมจะหงายอย่างตกใจสุดขีด)

(ดนตรีทำเพลงวิญญูณอลอย แล้วมีเสียงระฆังตี 12 ครั้ง เคล้าไปกับเสียงดนตรี และ
 ในขณะนี่เซซาเรก็พูดออกมาด้วยความหวาดกลัว)

เซซาเร : มือเธอกระดิกอีกแล้ว ฉันดูไม่ได้ อย่าหลอกฉันนีนา อย่ากระดิกมือ
 เรียกฉัน ฉันทนไม่ไหว ทนไม่ไหวแล้ว (หันหลังวิ่งขึ้นบันได ความตก
 ใจและความกลัวทำให้ล้มลุกคลุกคลาน หุดหนื่อยหอบที่กลางบันได
 มองดูที่มือแล้วก็ดูที่ประตู) เทียงคิน.....เทียงคินแล้ว.....นีนา อย่า.....
 อย่าทำให้ฉันตกใจตายเลย....

(หันตัวลุกขึ้นโซเซไปเกาะประตูเหล็ก ควิกกุญแจออกมาไขดาลีตาลาน เปิดประต
 แล้วโอบหายไปยังนอก)

(เสียงดนตรียังคงเคล้าอยู่ เสียงระฆังยังคงดังต่อไปช้าๆ จนครบ 12 ครั้ง)¹⁷

4.3.2 การใช้เสียงกับบทเจรจา

การฝึกหัดการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายามกับครูลัดดา ศิลปบรรเลง (สาร
 ตายน) ครั้งแรกครูจะเริ่มให้ฝึกทักษะการใช้เสียงและการพูดให้เกิดอารมณ์ของการแสดงเช่นเดียวกับ
 อารมณ์ของตัวละครตามท้องเรื่องที่ประสพกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในขณะนั้น ด้วยการฝึกหัดอ่าน
 บทละครโต้ตอบกับครูลัดดา ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการฝึกฝนการถ่ายทอดอารมณ์ของตัวละคร โดย
 การอ่านบทสนทนาโต้ตอบกันระหว่างนักแสดงกับผู้กำกับการแสดงและนักแสดงจะได้รับการ
 แก้ไขปรับปรุงจากผู้กำกับการแสดง ก่อนที่จะฝึกซ้อมทำทางประกอบการเจรจาภายหลังต่อไป

¹⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 413 – 414 ในภาคผนวก ก (55) – (56).

ครูลัดดา ศิลปบรรเลง (सारดาขन) ผู้กำกับการแสดงประจำคณะศกาวลีและผู้กำกับละครเพลงเรื่องพยาบาท เริ่มต้นจากการฝึกให้นักแสดงใช้น้ำเสียงในการอ่านออกเสียงบทละครให้ได้อารมณ์เป็นไปตามสถานการณ์ตามท้องเรื่อง โดยมีวิธีฝึกฝนการใช้เสียงในการแสดงตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ครูลัดดา จะกำกับการใช้เสียงและการอ่านบทละครให้เกิดความชัดเจนไม่อ่านบทให้ซ้ำหรือเร็วจนเกินไป อาจทำให้ผู้ชมฟังไม่ได้ศัพท์ และเกิดความอึดอัดในการติดตามเนื้อเรื่องของการแสดงได้

2. การกำกับการด้านเสียงของนักแสดงจะเน้นให้นักแสดงอ่านบทสนทนาให้ได้อารมณ์ตามความรู้สึกและเหตุการณ์ที่ปรากฏขึ้นแก่ตัวละครตามท้องเรื่อง เน้นการผ่อนเสียงหนักเบาในการสนทนาโต้ตอบกันในแต่ละประโยคและอ่านออกเสียงให้ถูกอักขระวิธี โดยเฉพาะการควบกล้ำตัว ร/ล ต้องอ่านบทละครให้ถูกหลักภาษาไทย

3. ครูลัดดา ได้ชี้แนะการอ่านบทละครในประเด็นหนึ่งว่าให้แยกการอ่านบทละครที่มีประโยคคำว่า “ว่า” แยกออกจากประโยคอื่นเป็นส่วนใหญ่ ด้วยเหตุผลที่ต้องการให้ประโยคความในการเจรจาเกิดความสมบูรณ์ เข้าใจง่ายและเป็นไปตามอารมณ์ของการแสดง แต่ครูลัดดาอ้างกล่าวไว้ว่าหลักการดังกล่าวไม่จำเป็นต้องยึดติดตายตัวเสมอไป วิธีการอ่านบทละครเช่นนี้ท่านได้รับคำชี้แนะจากการกำกับการแสดงจากหลวงวิจิตรวาทการในสมัยที่ครูลัดดายังเป็นนักแสดงละครให้กับหลวงวิจิตรวาทการ ณ กรมศิลปากร ดังตัวอย่างบางตอนจากบทละครเรื่องความพยาบาทที่ยกขึ้นมาประกอบคำอธิบายดังต่อไปนี้

เชษฐา : อ้อ ค่อยสบายใจหน่อย ฉันก็แก่แล้ว อย่าให้ได้รับความทรมานอะไรเลย (หัวเราะ) ฉันคิดว่ามันคงไม่น่าเกลียดจนเกินไป ถ้าจะให้เธอทราบว่ากิโด เขาต้องการจะแต่งงานกับเธอ¹⁸

เมื่อแบ่งวรรคตอนในการอ่านบทละครแล้วจะพบว่า การอ่านบทละครที่มีคำว่า “ว่า” จะอ่านแยกออกจากประโยคอื่น ดังต่อไปนี้

¹⁸ เรื่องเดียวกัน, หน้า 388 ในภาคผนวก ก (30).

เซซาร์ : อ้อ ค่อยสบายใจหน่อย/ ฉันทก็แก่แล้ว/ อย่าให้ได้รับความทรมานอะไรเลย (หัวเราะ) ฉันทคิดว่ามันคงไม่น่าเกลียดจนเกินไป ถ้าจะให้เธอทราบ/ว่ากิโค เขาต้องการจะแต่งงานกับเธอ

นอกจากการให้ความสำคัญในการใช้น้ำเสียงเพื่อสร้างอารมณ์ของตัวละครแล้ว การกำกับท่าทางประกอบการสนทนาของตัวละครก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญควบคู่ไปกับการสนทนา ดังตัวอย่างท่าทางของ เซซาร์ (ฟาบีโอปลอมตัว) เมื่อเข้ามาพบนินนาที่ครูลัดดา ได้กำกับท่าทางให้ผู้วิจัยทราบดังตัวอย่างประกอบการอธิบายท่าทางดังต่อไปนี้

นินนา : (ลุกขึ้นไปหา ยื่นมือทั้งสองข้างให้ ทำกริยาชดช้อย) สวัสดีค่ะ ท่านเคานต์โอลีวา ดิฉันทยินดีเหลือเกินที่ได้กรุณาให้เกียรติมาเยี่ยมถึงบ้าน

เซซาร์ : (จับมือนินนาบีบอย่างแรงด้วยเจตนา นินนามองดูเซซาร์ด้วยอาการตะลึง รู้สึกเจ็บมือสะอึกเล็กน้อยแล้ว ค่อยๆ ดึงมือออก) เป็นเกียรติอย่างยิ่งที่เธออนุญาตให้ผม, เคาเตส โรมานี ฉันทมีความสุขที่สุดวันนี้¹⁹

จากตัวอย่างข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงกริยาท่าทางของตัวละครที่แตกต่างกันระหว่างนินนาที่แสดงความชดช้อยด้วยเสนห์มารยาทหญิง เพื่อทำให้เคานต์โอลีวา เกิดความพึงพอใจ ในขณะที่เคานต์ โอลีวา หรือฟาบีโอที่ปลอมตัวมา พยายามเก็บความแค้นที่มีต่อนินนา ภรรยาสุดที่รักที่แอบลักลอบมีชู้ ได้แสดงท่าทางการบีบมือนินนาอย่างแรง เพื่อให้ผู้ชมสามารถเห็นได้ว่า เคานต์โอลีวา มีความแค้นสั่งสมอยู่ในใจอย่างมาก ซึ่งตรงข้ามกับลักษณะคำพูดที่ตัวละครแสดงออกมา

การฝึกใช้เสียงในการอ่านบทละครโต้ตอบกันไปมา นอกจากจะเป็นการฝึกพัฒนาด้านอารมณ์ของเสียงแล้วยังเป็นการฝึกหัดท่องจำบทละครให้เกิดความเข้าใจสามารถเจรจาโต้ตอบกันได้ โดยไม่ต้องอาศัยการดูบทละครในภายหลัง ลักษณะการฝึกซ้อมเช่นนี้ครูลัดดา จะเป็นผู้มอบหมายบทละครให้นักแสดงทุกคนนำกลับไปศึกษาและฝึกซ้อมท่องบทละครก่อน จนตัวละครแต่ละตัวสามารถอ่านและท่องจำบทได้คล่องแล้วจึงฝึกซ้อมการแสดงท่าทางประกอบ คำพูดต่อไป ดัง

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 375 ในภาคผนวก ก (17).

ข้อความตอนหนึ่งที่ครุฑคดาได้กล่าวถึง การซ้อมละครเพลงเรื่อง ความพยายามในยุคสมัยปี พ.ศ. 2492 ดังนี้

“...ละครเรื่องนี้เป็นละครเรื่องแรกที่ป่าส่งให้เซอร์ขึ้นเวทีซึ่งในตอนนั้นเซอร์เขามีอายุประมาณ 17 ปีแสดงคู่กับ ส.อาสนจินดา จำได้ว่าป่าต้องเคี่ยวการซ้อมให้กับเซอร์ประมาณหนึ่งเดือน เซอร์จะมาถึงที่บ้านบาตรตอนเช้า มานั่งรอทุกวัน หลังจากรับประทานอาหารเช้าเสร็จแล้ว ถึงจะเริ่มซ้อมกันซ้อมกันไปจนถึงเวลาประมาณ 17.00 น. เซอร์จึงกลับบ้าน ซ้อมอย่างนี้จนใกล้ช่วงแสดง จึงค่อยให้สมชายเขาเข้ามาซ้อมคู่กับเซอร์ แล้วก็ขึ้นเวทีแสดงกันเลย”²⁰

ภายหลังการฝึกอ่านบทละคร ได้ตอบกันให้ได้อารมณ์ตามที่องเรื่องคล้ายกับการอ่านฝึกใช้น้ำเสียงในการอ่านบทละครวิทยุแล้ว ครุฑคดาจะกำหนดท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกายในขณะพูดและกำหนดตำแหน่งพื้นที่ในการเคลื่อนที่ของตัวละครบนเวที ควบคู่กันไปกับการสนทนาของตัวละครจนผู้แสดงเกิดความชำนาญเป็นธรรมชาติ

สวดี ผลาพันธุ์ กล่าวถึงการฝึกซ้อมและร่วมงานแสดงละครเพลงเรื่องความพยายามกับ ส. อาสนจินดา ในปี พ.ศ. 2492 ไว้ว่า

...เขาเป็นคนหล่อมาก (แสบเสียว) พี่ก็ตื่นเต้นซี แต่ถือว่ามีครุฑคดา คอยช่วยเหลืออยู่ ครุฑคดาให้ตัวต่อตัวก่อนโดยแสดงเป็นคนอื่นๆ ให้หัดจนเรียกว่าใช้ได้แล้ว จึงไปเชิญพระเอกมา....ตอนหัดก็เอาบทละครมาอ่านก่อน ครูสอนให้อ่าน...อ่านแล้วทำเสียงตามบทบาทจนเห็นว่าใช้ได้แล้ว ถึงให้หัดทำให้ ควรจะต้องเป็นยังไง...ยังไง...ยังไง โดยที่ครูจะแสดงเป็นอีกตัวหนึ่งที่ตอบโต้กับเรา.....เล่นอยู่ 15 วัน ๆ ละ 2 รอบ เล่าอาทิตย์เพิ่มรอบเข้มนักก็เยอะสิคะ หลายรอบแต่คุณ ส. ไม่เคยพูดด้วยเลย พระเอกนางเอกไม่เคยพูดกัน แกเครียด แกเปลืองใจจังวะคะ ไม่มีอะไรส่วตัวกันเลย ตัวเองเป็นคนที่น่าเบื่อคุณ ส. มาก เพราะตอนนั้น ในความรู้สึกว่า เราเป็นเด็กแล้ว เขาเป็นผู้

²⁰ สัมภาษณ์, รัตดา ศิลปบรรเลง (สารดาชน) อดีตผู้กำกับการแสดงคณะผกาวัลลี, 12 กันยายน 2545.

ใหญ่ เขาเป็นคารา เป็นซูเปอร์สตาร์ แล้วเรากระจอกงอแง เธอก็มองเขาได้
สายตาชื่นชม...²¹

ในขณะที่ฝึกซ้อมละคร ครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง ซึ่งทำหน้าที่ในการประพันธ์เพลง
ประกอบละคร ได้ทำการประพันธ์ดนตรีบรรเลงและดนตรีที่ใช้สำหรับการขับร้องของตัวละคร
หลักให้กับคณะพกาภิโดยมีครูศักดิ์ ศิลปบรรเลง (สารดาชน) เป็นผู้ประพันธ์คำร้องประกอบ ซึ่ง
ในการฝึกซ้อมละครเพลงเรื่องความพยายาม ผู้แสดงน่าจะต้องซ้อมการขับร้องเพลงละครไปใน
ขณะเดียวกัน ซ้อมเช่นนี้จนถึงเวลาในการแสดงจริงบนเวที

4.3.3 การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการแสดงและการเคลื่อนที่บนเวที

ลักษณะการเคลื่อนไหวร่างกายและการสื่อความหมายของตัวละครในขณะที่แสดง
และขับร้องเพลงละคร

จากการศึกษาภาคปฏิบัติการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายามของผู้วิจัยกับครู
ศักดิ์ ศิลปบรรเลง (สารดาชน) ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ลักษณะการเคลื่อนที่ไหวร่างกายของผู้แสดง
ละครแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

4.3.3.1 การเคลื่อนที่ไหวร่างกายในขณะที่แสดงละคร

4.3.3.2 การเคลื่อนที่ไหวร่างกายในขณะที่ขับร้องเพลงละคร

4.3.3.1 การเคลื่อนที่ไหวร่างกายในขณะที่แสดงละคร

การเคลื่อนที่ไหวร่างกายในขณะที่แสดงละครจะมีการเคลื่อนที่ไหวร่างกายตาม
ปกติของธรรมชาติ การเคลื่อนที่ไหวที่มนุษย์โดยทั่วไปกระทำอยู่เป็นประจำ เช่น เดิน วิ่ง ยืน นั่ง
นอน ฯลฯ ซึ่งในบทละครเพลงเรื่องความพยายาม ของ สด คุรุมะโรหิต มีการเขียนกำกับกริยาทำ
ทางการเคลื่อนที่ไหวร่างกายของตัวละครไว้ในบางช่วงของการแสดงอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่นการ
แสดงในฉาก 4

²¹ ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. "ร้อยคนมีเพียงหนึ่ง... หนึ่งนี่คือสวลี ผกาพันธุ์", แม่และเด็ก 218, (เมษายน
2533), อ้างถึง กองทุนสุเทพ วงศ์กำแหง กองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่ง
ชาติและกลุ่มข้อมูลไทย. คอนเสิร์ตสุเทพ - สวลี คู่ชีวิตรักฉันนานๆ (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด มหาชน, 2538), หน้า 177.

- เชซซาร์ : หอมมาแล้ว มารินา ไปเปิดประตูซี
(นายแพทย์ออก)
- เชซซาร์ : เชิญครับ คุณหอม (เดินเข้าไปหา) อาการไม่ดีเลย ผมวิตกมาก
- แพทย์ : (หันไปมองดูคาราน้อย) ภาพโรคกำลังระบาดทั่วเนเปิ้ล ผมอยาก
ให้ระวังตัวกันสักหน่อย เคานด์ฟาบีโอ โรมานีกี่คนหนึ่งแล้ว นี้
มาจับลูกอีกคนหนึ่ง (วางกระเป๋าเปียซา แล้วเดินเข้าไปจับชีพจรทำ
การตรวจคาราน้อย สักครูก็ลุกออกมา)
- เชซซาร์ : มีหวังจะช่วยได้ไหม คุณหอม
- แพทย์ : ทำไมถึงมาบอกผมเดี๋ยวนี้เล่า สายเกินไปเสียแล้วครับ
- เชซซาร์ : (ตกใจ) สาย, สายเกินไปหรือ คุณหอม คุณหอมหมายความว่า...
ไม่... ไม่มีทาง....ยังงั้นหรือ
- แพทย์ : (สั่นศีรษะ) ผมเสียใจเหลือเกิน อาการหนักมาก
- เชซซาร์ : มากจนกระทั่งจะช่วยอะไรไม่ได้เสียหรือ? ได้โปรดเถิดคุณหอม
(เข้าไปจับแขนเข่า)... ได้โปรดเถิด.... โปรดอย่าให้คาราน้อยตาย
...คาราน้อยตายไม่ได้²²

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่า การเคลื่อนไหวร่างกายในขณะที่แสดงละครเป็นไปตามลักษณะเรื่องราวและอารมณ์ของตัวละครที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้นๆ จะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการแนะนำของผู้กำกับการแสดง

4.3.3.2 การเคลื่อนไหวร่างกายในขณะที่ขับร้องเพลงละคร

เมื่อละครดำเนินเรื่องมาถึงช่วงใดช่วงหนึ่งของการแสดงที่ผู้กำกับการแสดงต้องการให้นักแสดงนำฝ่ายชายและฝ่ายหญิงขับร้องเพลงเอกประจำละครเรื่องนั้น นักแสดงจะขับร้องเพลงและเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการขับร้องเพลงให้เป็นไปตามอารมณ์ของบทเพลงที่กำลังทำการขับร้องอยู่ในขณะนั้น การขับร้องเพลงในละครส่วนมากมักเป็นบทเพลงเกี่ยวกับความรักของตัวละครฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงที่มีต่อกัน โดยที่นักแสดงจะขับร้องเพลงคนเดียวหรือขับร้องเพลงโต้ตอบกันขึ้นอยู่กับลักษณะอารมณ์ของการแสดงในขณะนั้น และลักษณะการประพันธ์ดนตรีประกอบการขับร้องจากนักประพันธ์ดนตรีประจำคณะละคร

²² สด ฐรมะโรหิต. “บทละครเพลงเรื่องความพยายาม พ.ศ. 2492”, หน้า 383 - 384 ในภาคผนวก ก

การขับร้องเพลงในละครเรื่องความพยายาบ ของคณะศกาวลีมีทั้งหมด 2 เพลง คือ เพลงไอ้ยอดดวงใจ ในการแสดงฉากที่ 2 และเพลงดาวดาวกับความรักในฉากที่ 5

การเคลื่อนไหวร่างกายในขณะขับร้องเพลงละคร ผู้แสดงจะไม่เคลื่อนไหวร่างกายมากจนเกินไป ผู้ขับร้องสามารถแสดงท่าทางประกอบอารมณ์เพลงได้บ้างเล็กน้อย เช่น กุมมือ โอบประคองหรือจับแขนเดินเปลี่ยนตำแหน่งบ้าง โดยการเคลื่อนไหวร่างกายขณะขับร้องเพลงเป็นเพียงการแสดงท่าทางให้เข้ากับอารมณ์ของเพลงเท่านั้น ความสำคัญอยู่ที่การขับร้องเพลงให้เกิดความไพเราะเป็นประการสำคัญ

4.3.3.3 การกำหนดตำแหน่งและพื้นที่ในการเคลื่อนที่ของตัวละครบนเวที

ลักษณะตำแหน่งและการเคลื่อนที่ของตัวละครบนเวทีในขณะกำลังแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาบของคณะศกาวลี ผู้กำกับการแสดงจะกำหนดทิศทางการเข้า – ออกของตัวละครไว้อย่างชัดเจน เช่น การเข้ามาจะเข้ามาทางด้านขวามือของเวที (stage right) และออกทางด้านซ้ายมือของเวที (stage left) ส่วนการเคลื่อนที่ในขณะแสดงละคร นักแสดงจะใช้พื้นที่ในการเคลื่อนที่กระจายไปทั่วทั้งเวที แต่จะพยายามให้เดินไปในตำแหน่งที่ใกล้กับไมโครโฟนที่ห้อยลงมาจากเพดานโรงละครให้มากที่สุด เพื่อที่จะให้เสียงพูดของตัวละครในขณะที่พูดหรือขับร้องเกิดความเสียงดังและผู้ชมสามารถได้ยินเสียงของตัวละครชัดเจน เพราะในอดีตการแสดงละครบนเวทีนักแสดงละครไม่มีไมโครโฟนติดตามตัว (Wireless) เหมือนในปัจจุบัน

4.4 วิธีขับร้องเพลงละคร

การขับร้องเพลงประกอบละครของครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง มีความยากลำบากในการขับร้องเนื่องจากลักษณะการประพันธ์ทำนองเพลงของครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลงอยู่ในลักษณะการประพันธ์ทำนองกระโดดขึ้นคู่เสียง ซึ่งผู้ที่จะขับร้องเพลงละครของครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลง ได้ต้องมีความสามารถในการปรับระดับเสียงของตนเองจากเสียงระดับต่ำขึ้นสู่เสียงระดับสูงหรือจากเสียงในระดับสูงลงสู่เสียงในระดับต่ำได้อย่างรวดเร็วทันทีทันใด ซึ่งการขับร้องเพลงในลักษณะเช่นนี้เป็นความสามารถที่ค่อนข้างดี ผกาพันธุ์ มีความถนัดในการขับร้องเพลงของครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลงเป็นอย่างดี ผู้ประพันธ์ดนตรีประกอบการขับร้องเพลงละคร จึงต้องทราบก่อนว่าการแสดงละครเพลงของคณะในแต่ละเรื่องนั้นจะมีนักแสดงคนใดเป็นผู้ขับร้อง ผู้ประพันธ์จึงจะประพันธ์ดนตรีให้มีระดับเสียงเหมาะสมกับระดับเสียงของผู้ขับร้องต่อไป

จากการศึกษาภาคปฏิบัติการขับร้องเพลงละครของผู้วิจัยกับครูรัตดา ศิลปบรรเลง (सारตาขन) ผู้วิจัยขอสรุปแนวทางในการฝึกฝนการขับร้องเพลงละครคณะผกาวัลี จากครูรัตดา ศิลปบรรเลง (सारตาขन) ได้ว่า ผู้แสดงต้องสามารถรักษาระดับเสียงของตน และรู้วิธีร้องเพลงเบื้องต้นเป็นประการแรก จากนั้นจึงจะได้รับการแนะนำจากครูรัตดา ศิลปบรรเลง (सारตาขน) ในการออกเสียงขับร้องให้มีความถูกต้องชัดเจน และอักขรวิธี เช่น การออกเสียงอักษรตัว ร/ล ผู้ขับร้องต้องพยายามคุมเสียงให้นิ่ง และควรฝึกการควบคุมลมหายใจในการขับร้อง เพื่อจะช่วยให้การขับร้องเสียงในระดับสูงเกิดความเป็นไปได้ นอกจากนั้นผู้ขับร้องจะต้องร้องเพลงออกมา ด้วยเสียงที่ตั้งเพื่อให้ผู้ชมสามารถได้ยินชัดเจน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ชมที่นั่งอยู่ด้านหลังโรงละคร และไม่ควรร้องเพลงในลักษณะเสียงอู้อ้ออยู่ในลำคอ รู้จักขับร้องเพลงพ่อน้ำหนักเสียง หนัก เบา ไม่ร้องในระดับเสียงเท่ากัน ควรขับร้องด้วยความรู้สึกของตัวละครที่เกิดขึ้นภายในใจตัวละครในขณะที่กำลังแสดง บรรยายความรู้สึกผ่านเพลงให้เกิดอรรถรส

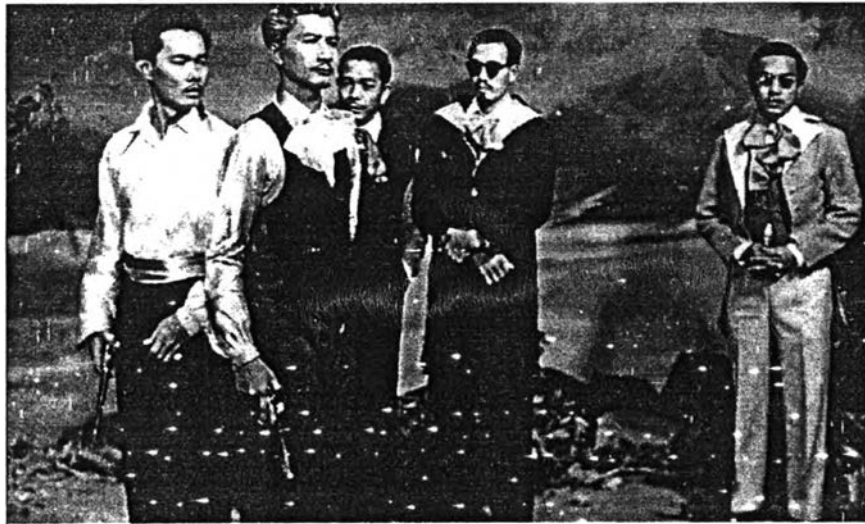
4.5 เครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายของตัวละครที่ปรากฏในการแสดงละครเพลงเรื่อง ความพยายาม ในปี พ.ศ. 2492 ของคณะผกาวัลี ได้รับการออกแบบและตัดเย็บโดยคุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง สมาชิกคนหนึ่ง ที่ร่วมก่อตั้งคณะผกาวัลี คุณหญิงจีน ศิลปบรรเลงได้ออกแบบเครื่องแต่งกายของตัวละครตามท้องเรื่องให้ตรงตามบุคลิกภาพและฐานะของตัวละครซึ่งการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม มีเค้าโครงเรื่องตามลักษณะวัฒนธรรมของชาวตะวันตก ดังนั้น ลักษณะเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ จึงมีรูปแบบการแต่งกายของชาวตะวันตกเป็นประการหลักสำคัญ โดยแบ่งลักษณะเครื่องแต่งกายละครออกได้ดังนี้

4.5.1 เครื่องแต่งกายนักแสดงชาย

ตัวละครฝ่ายชายจะมีรูปแบบเครื่องแต่งกายที่คล้ายคลึงกันตามแบบสากลนิยมคือ สวมเสื้อเชิ้ตแขนยาว สวมเสื้อกั๊กแขนกุดทับด้านใน ผูกผ้าพันคอและสวมเสื้อโค้ทยาวคลุมเข่า สวมกางเกงขายาว รองเท้าหนัง ดังรูปประกอบด้านล่าง

ภาพที่ 180 : เครื่องแต่งกายนักแสดงชายในละครเพลงเรื่อง ความพยายาม
โดยคณะผกาวัลี ในปี พ.ศ. 2492 ณ โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมนคร
ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

4.5.2 เครื่องแต่งกายนักแสดงหญิง

ตัวละครฝ่ายหญิงที่มีบทบาทในการแสดงละครเพลงเรื่อง ความพยายาม แบ่งออกได้ 3 ลักษณะ คือ

1. นินนา ภรรยาของฟาบิโอ โรมานี เศรษฐีหนุ่มแห่งตระกูลโรมานี นินนาเป็นตัวละครที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม มีเสียงที่ไพเราะในการขับร้องเพลง มีจิตของลูกผู้ดีมีเงิน แต่มีบุคลิกฟุ่มเฟือย ละโมบโลภมาก ลักษณะเครื่องแต่งกายของตัวละครนี้จึงมีลักษณะเป็นกระโปรงยาวในทุกฉากที่ปรากฏตัวโดยแบ่งความแตกต่างของรูปแบบเครื่องแต่งกาย ดังรูปประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 181 : เครื่องแต่งกายนินนา จากการแสดงฉากที่ 1 ในพิธีสังศพของฟาบิโอ โรมานี

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของอุณสวัสดิ์ ผกาพันธุ์

การแต่งกายของนินนา ฉากที่ 1 ในพิธีสังศพของฟาบิโอ โรมานี นินนาสวมชุดกระโปรงยาวสีดำ แขนยาวรัดข้อมือ มีผ้าคลุมศีรษะสีดำ ประดับด้วยสร้อยไข่มุก เพื่อให้เหมาะสมกับฉากพิธีสังศพ

ภาพที่ 181 (2) : เครื่องแต่งกายนินนา จากการแสดงฉากที่ 2 ภายในสวนหลังบ้านตระกูลโรมานี
ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธ์

การแต่งกายของนินนาในฉากที่ 2 เป็นจากที่นินนากำลังพลอดรักอยู่กับกิโด ภายในบริเวณสวนหลังบ้านของตระกูลโรมานี นินนาแต่งกายด้วยกระโปรงสุ่มยาว สวมเสื้อลักษณะคอกว้าง แขนยาวพอง รัดปลายแขนเสื้อจับบริเวณข้อมือทั้งสองข้าง ประดับตกแต่งตัวเสื้อด้วยการเดินเชือกผูกเป็นโบว์ยาวห้อยพาดด้านหน้ากระโปรง และมีลูกไม้รูปดอกไม้ปักประดับบนอกเสื้อ เพื่อให้เกิดความสวยงามและสวยงามสมฐานะของสะใภ้ตระกูลโรมานี

ภาพที่ 181 (3) : เครื่องแต่งกายนินนา จากการแสดงฉากที่ 3 ภายในห้องรับแขกของตระกูลโรมานี
ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

การแต่งกายของนินนาในฉากที่ 3 เป็นฉากที่นินนา คอยต้อนรับการมาของเคานต์ เซซาร์ โยลีวา (ฟาบิโอ โรมานี) นินนาแต่งกายด้วยกระโปรงยาว สีดำ ตัวเสื้อเบรียลยี่ห้อ บริเวณลำตัวของเสื้อปักลายใบไม้มีลักษณะคล้ายลูกไม้ให้ดูสมฐานะร่ำรวย โดยมีเครื่องประดับศีรษะและต่างหูตกแต่งเพิ่มเติม

ภาพที่ 181 (4) : เครื่องแต่งกายนินนา จากการแสดงฉากที่ 7
ภายในห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี
ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลิ ผกพันธ์ุ

การแต่งกายของนินนาในฉากที่ 7 เป็นฉากที่นินนาเดินทางมากับเคานต์เซซาร์ โอลิวา เพื่อมาดูสมบัติที่เคานต์เซซาร์ โอลิวา หลอกว่าจะมอบให้ภายหลังพิธีแต่งงาน ฉากนี้นินนา แต่งกายด้วยการสวมกระโปรงยาว ตัวเสื้อเป็นเสื้อแขน 3 ส่วนต่อผ้าในลักษณะลายลูกไม้ที่บริเวณ คอแขน มีลายดอกไม้คาดขาวตกแต่งเพื่อความสวยงามบริเวณ รอบต้นแขนและใต้ออกเสื้อ เครื่องประดับที่ใช้คือสร้อยคอ

ภาพที่ 181 (5) : เครื่องแต่งกายแอสซันดา (มารีนา) สำหรับใช้ภายในบ้านของตระกูลโรมานี
ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

2. เครื่องแต่งกายของ แอสซันดา (มารีนา)

แอสซันดา (มารีนา) คือตัวละครที่รับบทเป็นที่เลี้ยงของคารา บุตรสาวของนินนา แอสซันดาเป็นข้าราชการอยู่ภายในบ้านตระกูลโรมานี ลักษณะเครื่องแต่งกายของแอสซันดาหรือที่เลี้ยงรับใช้มีลักษณะเป็นกระโปรงขาวเสื้อแขนยาว บริเวณคอผ่าลึกเป็นรูปตัววี มีเชือกผูกเป็นกากบาทไขว้

ภาพที่ 181 (6) : เครื่องแต่งกายคารา ลูกสาวของฟาบิโอ โรมานี
ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

3. เครื่องแต่งกายของ ดาราน้อย

ดารานี้เป็นตัวละครฝ่ายหญิงที่เป็นเด็ก และเป็นบุตรสาวเศรษฐีแห่งตระกูลโรมานี การแต่งกายในการแสดงซึ่งสวมชุดกระโปรงสั้นแขนกุด สวมรองเท้าหุ้มส้นใต้อู้งเท้าสีขาว

4.5.3 วิเคราะห์เครื่องแต่งกาย

การออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม ของคณะผกาวัลี ในปี พ.ศ. 2492 ออกแบบและควบคุมการตัดเย็บโดยคุณหญิงชื่น ศิลปินรณรงค์ การผลิตละครเพลงเรื่องความพยายาม ในครั้งนั้นครูลัดดา ศิลปินรณรงค์ (สารดาชน) เล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับการผลิตเครื่องแต่งกายประกอบการแสดงละครเรื่องนี้ไว้ว่า

“ตอนนั้นเรื่องเครื่องแต่งกายละครทั้งหมดคุณหญิงชื่น ศิลปินรณรงค์เป็นผู้รับผิดชอบ ในการออกแบบและควบคุมการตัดเย็บ ท่านจะศึกษาเนื้อเรื่องของละครทั้งหมดก่อน แล้วก็คิดว่าเสื้อผ้าของตัวละครจะออกมาในลักษณะใด การตัดเย็บเครื่องแต่งกาย ละครเรื่องความพยายาม เป็นเรื่องในแนวฝรั่ง ตัวละครเป็นฝรั่งทั้งหมด เพราะฉะนั้น ท่านจึงคิดหาเครื่องแต่งกายสมัยนิยมแบบสากลมาประกอบให้ตัวละครอย่างเหมาะสม บางที่ท่านคงจะศึกษาแบบจากนิตยสารบ้าง”²³

จากบทสัมภาษณ์และรูปภาพการแสดงละครเพลงเรื่อง ความพยายาม ของคณะ ผกาวัลี ในปี พ.ศ. 2492 ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์แนวคิดของการออกแบบเครื่องแต่งกายกับบุคลิก ภาพของตัวละครตามท้องเรื่องแบ่งแยกได้ ดังต่อไปนี้

1) การออกแบบเครื่องแต่งกายตัวละครในเรื่องความพยายาม ผู้ออกแบบจะใช้วัสดุ และรูปทรงของเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับแนวเรื่องแบบฝรั่งของการแสดงละครเรื่อง ความ พยายาม เนื่องจากบทประพันธ์เรื่องความพยายาม เป็นนวนิยายที่ดำเนินเรื่องในประเทศแถบยุโรป ตัวละครเป็นฝรั่งทั้งหมด การออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงจึงมีการเลือกใช้แต่งกายที่มีลักษณะ สากลนิยมแบบฝรั่งคือ ตัวละครฝ่ายชายสวมกางเกงขาขาว สวมรองเท้าหนังหุ้มส้น สวมเสื้อเชิ้ต แขนยาว ผูกผ้าพันคอ สวมเสื้อกั๊กแขนกุดทับภายใน และมีเสื้อนอกคลุมอีกชั้น ส่วนฝ่ายหญิงจะ สวมกระโปรงยาว ตกแต่งประดับด้วยสายลูกไม้หรือเครื่องประดับชนิดต่างๆ ซึ่งลักษณะแนวคิดใน การออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายามประการแรกนี้ต้องมีความ สอดคล้องกับวัฒนธรรมการแต่งกายของชนชาติตะวันตกที่แตกต่างกับการแต่งกายของคน ไทยในอดีตอย่างชัดเจน

²³ สัมภาษณ์, ลัดดา ศิลปินรณรงค์ (สารดาชน) อดีตผู้กำกับการแสดงคณะผกาวัลี, 22 ธันวาคม 2545.

การออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม โดยคุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง ผู้วิจัยคาดว่าท่านจะได้แนวคิดมาจากหลายแนวทาง เช่น จากหนังสือ หรือนิตยสารที่มีรูปการแต่งกายของชาวต่างประเทศ หรือแนวคิดมาจากการที่ท่านมีโอกาสได้พบเห็นชาวต่างประเทศที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยมากขึ้นในขณะนั้น ซึ่งเป็นแนวคิดเชิงประสบการณ์ประกอบการจินตนาการการออกแบบเครื่องแต่งกายละครเรื่องความพยายามของท่าน

ความเป็นไปได้ส่วนหนึ่งของการออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบละครเรื่องความพยายาม โดยคุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง อาจมาจากการศึกษาบทประพันธ์นวนิยายเรื่องความพยายาม ของแม่วัน ที่บรรยายเรื่องราวของตัวละครและอธิบายลักษณะเครื่องแต่งกายของตัวละครเอกในขณะดำเนินเรื่องไว้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าแนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกายละคร ส่วนหนึ่งของคุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง จะมีพื้นฐานแนวคิดในการออกแบบจากข้อมูลที่คุณหญิงจีน ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

2) การออกแบบเครื่องแต่งกายละครมีแนวคิดเพื่อเน้นให้เกิดความเหมาะสมกับฐานะของตัวละคร

จากบทประพันธ์นวนิยายเรื่อง ความพยายาม ของแม่วัน ตัวละครต่างๆ ที่ปรากฏในบทประพันธ์เป็นตัวละครที่มีฐานะดี มีความรู้สูง เป็นที่ยอมรับของสมาชิกผู้ดีแห่งเมืองเนเป็ล ประเทศอิตาลี ดังนั้นจากข้อมูลพื้นฐานของตัวละครในเรื่องฐานะ การศึกษา และรสนิยมในทางศิลปะ จึงเป็นข้อมูลหนึ่งที่คุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานต่อแนวคิดในการออกแบบเครื่องแต่งกายตัวละครเรื่องความพยายามของคุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง ให้เกิดความเหมาะสมกับฐานะของตัวละคร โดยแบ่งความเหมาะสมในเรื่องแต่งกายกับฐานะของตัวละครออกได้ 2 ระดับ คือ

1. ตัวละครระดับบน เช่น กลุ่มผู้ดีมีสกุล เศรษฐี และผู้มีการศึกษาสูงในกลุ่มสมาคมชั้นสูงของสังคมเมืองเนเป็ล ประเทศอิตาลี
2. ตัวละครระดับล่าง เช่น กลุ่มคนรับใช้ในบ้านเศรษฐี

ความแตกต่างของการออกแบบเครื่องแต่งกายละครให้เหมาะสมกับฐานะที่ปรากฏในการแสดงละครเรื่องความพยายาม สังกัดได้จากความประณีตของการตัดเย็บ รูปทรงของเครื่องแต่งกายและลักษณะวัสดุ สีสันทันที่ใช้ในการตัดเย็บเครื่องแต่งกายละคร กล่าวคือ ตัวละครเอกหรือ

ตัวละครที่มีฐานะค่อนข้างดี จะมีการเลือกใช้ผ้าวัสดุชั้นดีในการตัดเย็บ มีรูปแบบการแต่งกายเป็นไปตามสมัยนิยม เช่น นักแสดงชายสวมเสื้อนอก ผูกผ้าพันคอ สวมกางเกงขายาว นักแสดงหญิงสวมกระโปรงยาว มีเครื่องประดับตกแต่งร่างกายเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมแก่ฐานะที่ร่ำรวย ส่วนตัวละครระดับล่างคือ กลุ่มคนใช้จะใช้ผ้าวัสดุที่ไม่ประณีตในการออกแบบตัดเย็บ มีสีสันทันค่อนข้างเข้ม (ดังรูปประกอบในบทที่ 4)

4.6 ฉาก

ในการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม ของคณะผกาวัลี ในปี พ.ศ. 2492 ผู้ที่รับผิดชอบในการออกแบบและสร้างฉากละคร คือ อาจารย์ศิวะวงษ์ ภูญชร ณ อยุธยา อาจารย์จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ออกแบบฉากในลักษณะสมจริง โดยใช้สถานที่ในการสร้างฉากภายในพื้นที่บริเวณบ้านพักของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ตำบลบ้านบาตร ซึ่งเป็นที่ตั้งของคณะผกาวัลี ดังคำสัมภาษณ์ที่ครูลัดดา ศิลปบรรเลง (สารดาชน) ได้เล่าให้ผู้วิจัยทราบดังนี้

“การทำฉากในยุคนั้นได้ อาจารย์ศิวะวงษ์ ภูญชร อาจารย์จากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้ามาทำฉากให้กับละครเรื่องความพยายามของคณะผกาวัลี เพราะว่า คุณกุฎ เชิญอาจารย์ศิวะวงษ์ให้เข้ามาช่วย อาจารย์ศิวะวงษ์เป็นเพื่อนกับคุณกุฎ เขาก็ใช้พื้นที่บริเวณส่วนกลางบ้านบาตรนั่นแหละในการสร้างฉากเพราะว่ามีพื้นที่กว้างและอยู่ใกล้กับเฉลิมนครด้วย”²⁴

ฉากที่ใช้ในการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายามมีทั้งหมด 7 ฉาก เรียงตามลำดับเหตุการณ์ในการดำเนินเรื่อง แบ่งออกได้ดังนี้

ฉากที่ 1 ฉากภายในห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี

ในฉากชุดใต้ดินที่เก็บศพตระกูลโรมานีเต็มไปด้วยโขมกมูมและสิ่งรกรุงรังมีหีบศพวางอยู่หลายหีบ ล้วนบรรจุต้นตระกูลโรมานี หีบที่เห็นถนัดคือ หีบของฟาบีโอ โรมานีและหีบที่บรรจุเพชรนิลจินดา ซึ่งโจรสลัดลอบนำมาซ่อนไว้นานมาแล้ว ผนังด้านหลังตรงกลางเป็นบันไดหิน ขึ้น

²⁴ สัมภาษณ์, ลัดดา ศิลปบรรเลง (สารดาชน) อดีตผู้กำกับการแสดงคณะผกาวัลี, 15 พฤศจิกายน 2545.

ไปบนพื้นแผ่นดินฟากบันไดแลเห็นประตูกรุงเหล็ก มีดวงจันทร์ฉายแสงอยู่ภายนอกส่องแสงเข้ามาข้างใน (ถ้าสามารถและให้มีค้ำคาวและนกเค้าแมวได้ก็ยิ่งดี) กำแพงหนึ่งเจาะเป็นช่องออกได้ แต่มีหินปิดพรางตาไว้

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 1

ภาพที่ 182 - 183 : ฉากห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

ฉากที่ 2 จากภายในบริเวณสวนหลังบ้านของตระกูลโรมานี

ฉ สวนดอกไม้หลังคฤหาสน์ของฟาบิโอเวลาค่า เบื้องหลังมีแสงเดือนจับฟ้า ถ้าสามารถให้เห็นดวงเดือนก็ดี มีม้าหินหนึ่งตัว

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 2

ภาพที่ 184 - 185 : ฉากสวนดอกไม้หลังคฤหาสน์ของฟาบิโอ

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

ฉากที่ 3 ฉากภายในห้องรับแขกของบ้านของตระกูลโรมานี

ภายในห้องนั่งเล่นในคฤหาสน์ของฟาบิโอ โรมานี ประตูด้านหนึ่งเปิดออกเฉลียงด้านนอก แลเห็นทะเลและเรือแล่นผ่านไปมา บนผนังมีภาพสีน้ำมัน แจวนตามควร มีเฟอฝิงอย่างบ้านคหบดี ในยุโรป มีเก้าอี้และโซฟาตลอดจนโต๊ะและพรม ฯลฯ

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 3

ภาพที่ 186 : ฉากภายในห้องรับแขกของฟาบิโอ

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีตี ผกาพันธุ์

ฉากที่ 4 ฉากในห้องนอนของดารา บุตรสาวของฟาบิโอ โรมานี

จากลักษณะบทละครผู้วิจัยคาดว่าตัวละครเอกของเรื่องคือ ดารานอนอยู่ห้องใดห้องหนึ่ง ภายในบ้านของฟาบิโอ

ฉากที่ 5 ฉากภายในห้องพักของโรงแรมที่เคานต์เซซาร์ โอลีวา ฟานักอยู่

ฉากภายในห้องรับแขกของโรงแรมที่เคานต์เซซาร์ ฟานักอยู่ ณ เมืองปาลเออร์โม

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 5

ภาพที่ 187 : ฉากภายในห้องพักของโรงแรมที่เคานต์เซซาร์ฟานักอยู่

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวีตี ผกาพันธุ์

ฉากที่ 6 ฉากการควลงบีนระหว่างกิโด และเคานต์เซซาร์ โรมานี
สถานที่ในการควลงบีนระหว่างเคานต์เซซาร์ โอเลีย และกิโด เฟอรร่าที่อยู่บริเวณลาน
กว้างแห่งหนึ่ง

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 6

ภาพที่ 188 : ฉากบริเวณลานกว้างแห่งหนึ่ง

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

ฉากที่ 7 ฉากภายในห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี
เวลา 23.00 น. เวทีมืดสนิทมีแค่แสงจันทร์ฉายเข้ามา ทางหน้าต่างเหล็ก ท้องฟ้าทางประตู
เหล็กเปิดไฟสว่าง

ตัวอย่างประกอบฉากที่ 7

ภาพที่ 189 – 190 : ฉากห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี

ที่มา : ภาพถ่ายส่วนตัวของคุณสวลี ผกาพันธุ์

วิเคราะห์ฉาก

การออกแบบฉากของอาจารย์ศิวะวงษ์ ภูณชร ณ อยุธยา พยายามที่จะรักษาสภาพของสถานที่สำคัญที่มีผลในการดำเนินเรื่องไว้ตามต้นฉบับวรรณกรรมเดิมที่ได้บรรยายไว้ เช่น ฉากภายในห้องเก็บศพใต้ดิน

...จำได้ว่าทางที่จะเข้าไปในฮวงซู่ซันนั้นเป็นประตูเหล็กใหญ่...
 ถัดมาก็เป็นบันไดชันลึกลงมา.....ลงมาถึงคูหาที่ข้าพเจ้าอยู่
 เคี้ยวนี้ ถ้าหากว่าจะพยายามคล้ำไปจนถึงประตู.....แล้วจะมี
 ประโยชน์อย่างไร? ประตูก็ใส่กุญแจ...²⁵

ลักษณะการออกแบบฉากละครเพลงเรื่อง ความพยายาม เน้นความสมจริงเรียงลำดับฉากที่มีขนาดใหญ่ ใช้เวลาในการประกอบนาน วางไว้ ช่วงเริ่มต้นและตอนจบของการแสดง เช่น ฉากภายในห้องเก็บศพใต้ดินของตระกูลโรมานี ส่วนการจัดสร้างฉากอื่นๆ ที่มีขนาดของฉากเล็กและง่ายในการประกอบติดตั้ง คนย้ายจะถูกวางสลับไว้ช่วงกลางของการแสดง เพื่อช่วยให้การแสดงสามารถดำเนินเรื่องให้จบภายใน 3 ชั่วโมงได้

²⁵ แม่วัน, ความพยายาม หน้า 38.

สรุปลักษณะเด่นของการแสดงละครเพลงเรื่อง ความพยายาม โดยคณะผกาวัล ในปี พ.ศ. 2492

จากการศึกษาข้อมูลด้านเอกสารและการฝึกปฏิบัติการแสดงละครเพลงเรื่อง ความพยายาม ของคณะผกาวัล จากครูลัดดา ศิลปบรรเลง (สารดาชน) อดีตผู้กำกับการแสดงละครเพลงเรื่อง ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ลักษณะเด่นของการแสดงละครเพลงเรื่องดังกล่าวได้ว่า การแสดง ละครเพลงเรื่องความพยายาม เป็นการแสดงละครที่ดำเนินเรื่องตามเค้าโครงเดิมของบทประพันธ์ ต้นฉบับที่แม่วันเป็นผู้ประพันธ์ไว้ ซึ่งสด กุรมะโรหิต ผู้เขียนบทละครเรื่องนี้ได้พยายามอนุรักษ์ โครงเรื่องและภาษาของบทประพันธ์ต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด โดยแบ่งการแสดงออกเป็น 7 ฉาก ตาม ลำดับเหตุการณ์และสถานที่ๆสำคัญในการดำเนินเรื่อง สด กุรมะโรหิตเลือกการปิดเรื่องความ พยายามในลักษณะโศกนาฏกรรมเพื่อให้ผู้ชมเกิดความประทับใจและจดจำการแสดงให้นานที่สุด

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม คือ การใช้บท แสดงเดี่ยว (Monologue) ที่มีขนาดยาวมากกว่าบทละครเรื่องสามัญทั่วไปในการแสดง บทแสดง เดี่ยวที่ใช้ในการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายามของคณะผกาวัลมีลักษณะพิเศษกล่าวคือสด กุรมะโรหิตได้นำบทเจรจาและบทบรรยายที่ปรากฏอยู่ในบทประพันธ์ต้นฉบับของแม่วันนำมา เขียนเป็นบทละคร โดยเขียนบทกำกับกิริยา ท่าทางและอารมณ์ของตัวละครไว้อย่างละเอียด

นอกจากนั้นในการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม ของคณะผกาวัลยังไม่มีการแสดง นาฏศิลป์ประกอบการแสดงละคร ซึ่งการแสดงละครเพลงโดยปกติทั่วไปจะมีการนำ นาฏศิลป์ ไทยหรือนาฏศิลป์สากลมาแสดงประกอบละครบางฉากเพื่อเสริมอรรถรสของการแสดงแต่การ แสดงละครเพลงเรื่องความพยายาม มีเนื้อหาในการดำเนินเรื่องในลักษณะรักโศกที่ผู้เขียนบทละคร และผู้กำกับการแสดงต้องการรักษาบรรยากาศการแสดงแบบ โศกนาฏกรรมไว้น่าเสนอแก่ผู้ชม ละคร นอกจากนั้นการแสดงละครเรื่องความพยายาม มีบทเจรจาที่มีความยาวมากจึงทำให้ผู้กำกับการ แสดงไม่บรรจุนาฏศิลป์ในการแสดงละครเรื่องนี้

ลักษณะเด่นประการสุดท้ายของการแสดงละครเพลงเรื่องความพยายามของคณะผกาวัลคือ การใช้เพลงสากลในลักษณะซิม โฟนีบรรเลงประกอบการแสดง ซึ่งครูประสิทธิ์ ศิลปบรรเลงเป็นผู้ ทำหน้าที่ในการประพันธ์ดนตรีและควบคุมการบรรเลงวงดนตรีออเคสตราขนาดเล็กที่ใช้เครื่อง ดนตรีสากลในการบรรเลงถึง 14 ชิ้นบรรเลงประกอบการแสดง